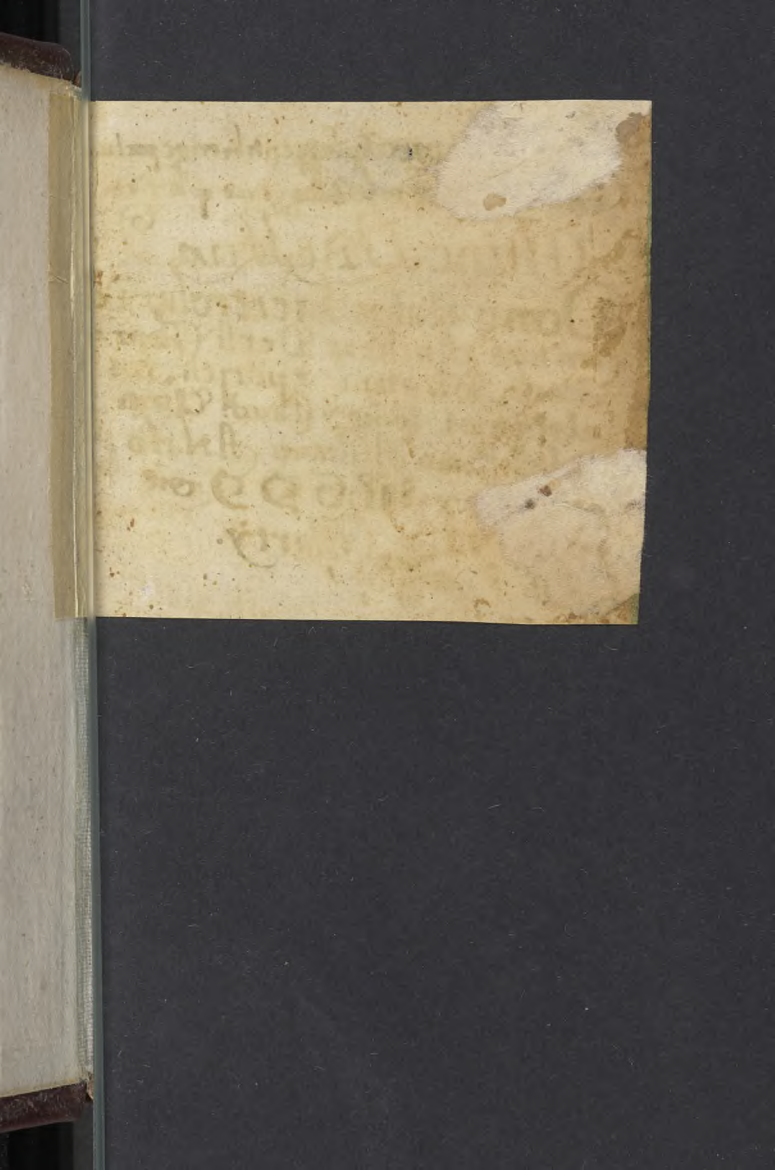
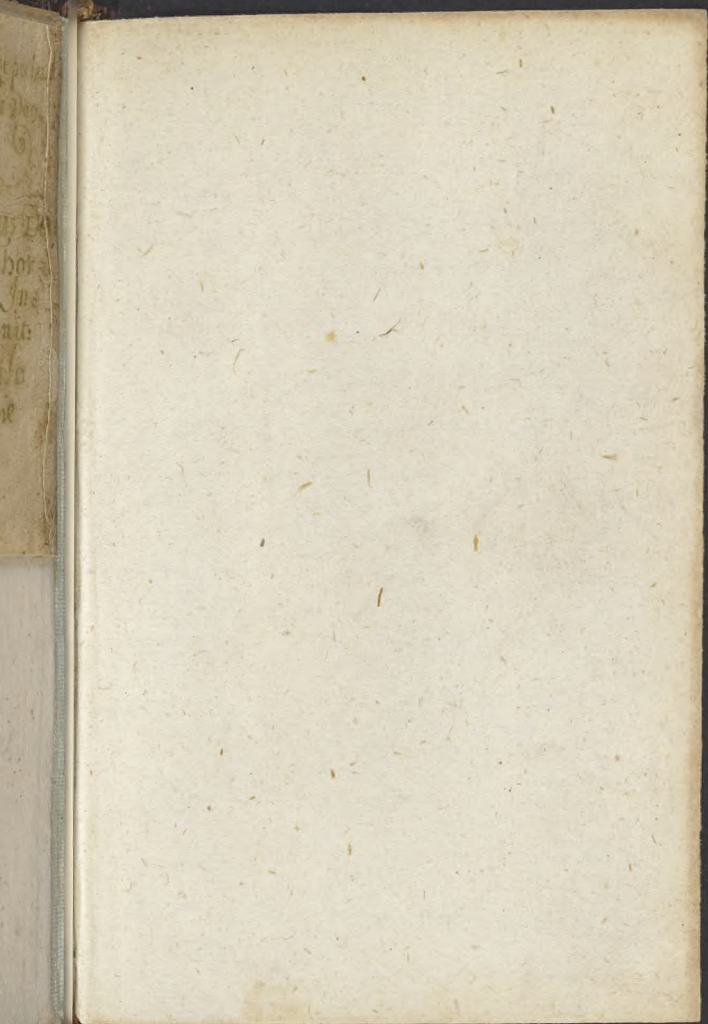

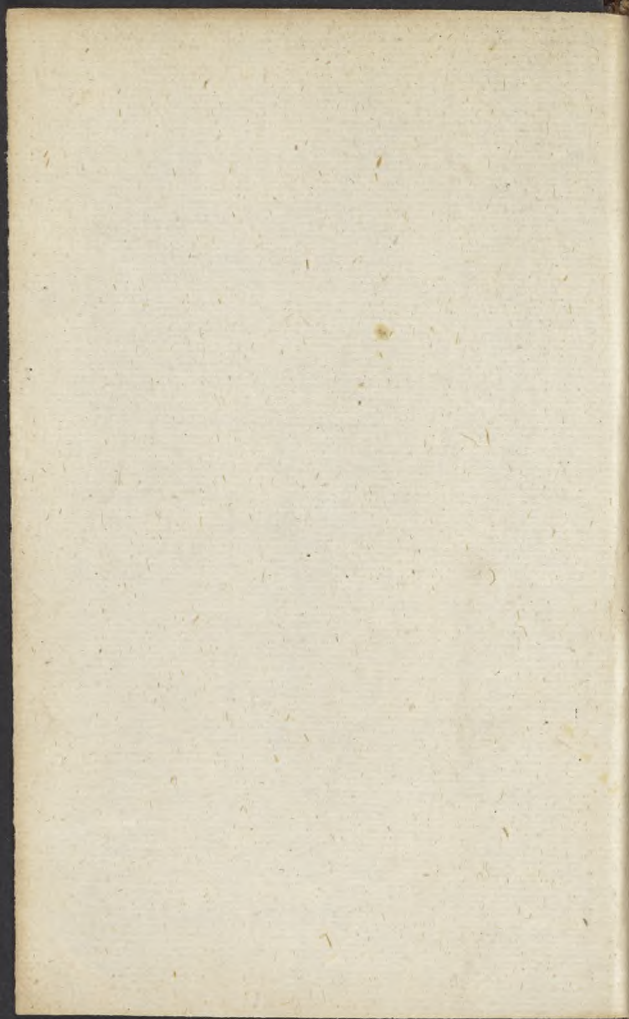
RMK I. 810.
(Telj.)

Hanc Libellum
 Dono dabit Iacobus De
 Caminus Anclitae Verli Thor
 deus Johanni Eperich In
 elytis mi. Collegi Claud. Unit.
 fidei anno Mmimo Anilo
 1559 99 99 99
 Marty.

RMK I. 810.
 (Telj.)

Domine Deus crea-
tor maxime, tu
caput actionum mea-
rum, et dirige usque
ad ultimum. Validum
gessus meos.

Matthaus L. Dersing
W. H. H.

Condac 8. 80. plus in valde.

Anno 1741

Bibl. Hung. Jansow.

1741. 1742. 1743.

1744. 1745. 1746.

1747. 1748. 1749.

1750. 1751. 1752.

1753. 1754. 1755.

1756. 1757. 1758.

1759. 1760. 1761.

1762. 1763. 1764.

1765. 1766. 1767.

1768. 1769. 1770.

1771. 1772. 1773.

1774. 1775. 1776.

1777. 1778. 1779.

1780. 1781. 1782.

1783. 1784. 1785.

1786. 1787. 1788.

1789. 1790. 1791.

1792. 1793. 1794.

1795. 1796. 1797.

1798. 1799. 1800.

1741. 1742. 1743.
1744. 1745. 1746.
1747. 1748. 1749.
1750. 1751. 1752.
1753. 1754. 1755.
1756. 1757. 1758.
1759. 1760. 1761.
1762. 1763. 1764.
1765. 1766. 1767.
1768. 1769. 1770.
1771. 1772. 1773.
1774. 1775. 1776.
1777. 1778. 1779.
1780. 1781. 1782.
1783. 1784. 1785.
1786. 1787. 1788.
1789. 1790. 1791.
1792. 1793. 1794.
1795. 1796. 1797.
1798. 1799. 1800.

R MK I 87
MYROTHECIUM

SPIRITUALE.

Jem be az az: -mignojuva

LELKIPATIKA.

MELYBEN A' KERESZT VI-
selő Keresztyének, enyhítő

orvosságul, mindennemű lelki, testi
háboruk és kisértetek ellen, magok-
nak bűséges oktatást és vigasz-
talást találnak.

E' világi életnek fel-háboro-
dott tengerén, külömb külömb fele
kisérteteknek szél-veszeitől, és habjai-
tól, ide s-tova hanyattatott hajó tö-
redezéshez el-közelített keserves
lelkeknek vigasztalások.

Munkáj ra irattatott. *Dezsmi-*

VERES-EGYHAZI Szentjele. JA.

A. D. NOS által. 1854.

Nem csak az idekivalillet, de egyszer-
s mind ostrom és esapással is tanít
minket az Ur. Greg. in Ezech. hó. 19.

Lötsén, Brever Lőrincz, ált. 1648. éf.

Imé a' rsepke bokor ég Gala, de meg nem emészteszik
Gala, Exod. 3. v. 2. A' rsepke bokor, az Anya-
szentegyház, és a' tűz, az Anyaszentegyház tag-
jainak sok rendbéli háboruságok, és nyomoru-
ságok; mellyektől mind az által meg nem e-
mésztetnek. Dan. 3. 16. 17. 18. és 24. ad 28.
Cor. 7. 5. és 4. 6. 8.

Az Isten ez élul tevéen engemet meg-vonta, és el-ösz-
lata. Job. 16. 12.

Az ő lövői környék-álván, az ön Geséimet meg-ha-
sították, és epemet ki-öntik, v. 13.

Edgyik nyavalya a' másikat, ott éri, v. 14.

Mint az aranyat meg olvastván, meg-önt, és meg-
próbál minket az Isten: Altal hiszen a' szűzön,
és meg-köhol mint az ezüstör Etc. Job. 23. v. 10.
Zach. 13. v. 9.

Mivel, hogy Gétkezünk, az Ur Isten mérges vizet
adott minékünk. Jer. 8. v. 14.

Ennünk keserű érmőt, és innunk mérges vizet
ad Etc. Jer. 9. v. 7. 15. Mich. 6. 13. 14. 15. Psal. 80.
v. 5. 6.

TEKINTETES ES

Nagyságos Késmárki

őregbik

TÖKÖLYI ISTVÁN

Uramnak ő Nagyságának,

Késmárknak és Savvniknak
szabados és örökös Urának, &c.

A Christus Jesus Anyaszent-
egyházának, Isten után oltalma-
zojának: Istentől Christus által ke-
gyelmet, békeséget, és minden id-
vösséges dolgaiban való boldog e-
lő menerelt kívánok, mint

Kegyelmes Uramnak.

EZ a világ KEGYELMES U-
RAM, az Isten bõltsefének
Hiveket okrato Scholája;

Mert:

1. Tanítóknak, tanulóknak, fenyi- Schola est
tékeknek, és ezekhez való szükség- scilicet da-
centia est.

AJANLO

discientium eszközöknek rendiből áll egészlen.
cætus. J. A. Ugyannyira, hogy valami e' világon
C. in V. L. vagyon, vagy tanít, vagy tanul, vagy
cap. 1.

Mundus est mindeniket tselekeszi.

aternitatis 2. Hová, nem különben mint
præludium. gyermekeket Scholában, a' végre bo-

J. A. C. ib. tsát minket, hogy ötet keresni, és az ő

Mundus est munkáiból meg-ismerni tanulván,

Schola in- gyönyörűségünket ő benne helyhez-

ferior, in tetnők, és ötet követnők, mind addig.

quā missi- mig cursusunkat el-végezván, a' men-

mur, æte- nyei Academiában, az ő színének lá-

quā ad cæ- tása által tökéletesekké való rétel-

lestē Aca- re által vitetnénk.

demiā pro-

moceamur.

J. A. C. 3. Es oda tartván az élő szoval va-

lo tanítást, az itt való tanításra és ta-

nulásra. 3. tellyes és elégseges köny-

veket szerzett és adott: Mellyek köz-

zül első és legnagyobb, ez a' minde-

neknek szemek eleiben függesztet,

és olvasásra ki. terjesztett látható vi-

lág. Második az Isten képére és ha-

sonlatosságára teremtet, és okos lé-

lekkel fel-ékesített emberek mi ma-

gunk.

gunk. Harmadik a' lelki. ismérer re-
gulázo Sent Irás. Az első szemünk
eleiben függesztette, másodikat szí-
vünkben oltotta, a' harmadikat pe-
nig kezünkben adta.

4. Mellyeket hogy magyarázván,
az ő újonnan ide bocsátott tudatlan
tanítványait tanítatának; a' *szőlőket Gen. 18. 19.*
gyermekeknek, Predikátorokat hal- Deut. 6. 6.
gatójoknak, Magistratusokat alar- ad. 9. 10.
tok valóknak &c. Doctorul adta,
hadta, és rendelte.

5. De mivel ez ő bölcseségének
Scholája, mind a' Tanítóknak vigyá-
zatlanságok, mind penig a' tanítvá-
nyoknak tunyaságok és erköltstelen-
ségek miat meg-ve szvén, az ő végét el-
né követné, panaszolkodik. 1. A' Ta- *Esa. 57. 3.*
nitók ellen, hogy semmit nem tud-
nak, hasonlók a' néma ebekhez, kik
alkalmatlanok az ugatásra; szun-
nyadozók, vesztetg fekvők, tunya- *G. 4.*
ságot szeretők meg elégedni nem tu-
dó telhetetlen ebek; kik magokat; és *G. 5.*

Bárd Ezech nem a nyáját legeltetik: Az ő magok
 6.34. útát követik, hazugok, és csalárdok.
 Jer. 6.13.14. az ő népet elvesztették, és a hegye-
 15. és 8.6. ken búsdoztatták. &c. 2. A Tanit-
 10. & seq. ványok ellen, hogy mindeneiket meg-
 Ezech. 13. tselkedvén vélek, nem követnék ő-
 6.10. tet: Mindenkoron tanulván, soha
 Jer. 50.6. az igazságnak ismeretire nem jut-
 Esa. 9.4. batnának; mint a bolondok semmit
 2. Tim. 3.7. ezekben nem vennének, az ő min-
 Ps. 94. 7.8. kait meg nem tekintenék, és az ő ke-
 Ps. 10.11. zeinek tselkedetét meg nem vizsgál-
 Ps. 59.8. nák. Szemeket a magasságban fel-
 Ps. 49.12. nem emelnék, hogy meg vizsgálják
 ad finem. annak teremtojét, ki elő-hozza an-
 Ps. 14. ec 53. nak seregét szám szerint, és minde-
 Ez. 5.12. niket névén szólítja &c. Az ő ele-
 Esa. 40.21. ikben írott drága törvenyt csak úgy
 26. ad fin. tartván, mint nem ő reájuk tartozo
 Hof. 8.12. dolgot; a hamiságban gyönyörköd-
 Jer. 5.31. nének; melly miatt az ő Scholája a
 Sátánnak Synagogájává lőtt volna.
 Apoc. 2.9. Minek-okáért fenyegetődik, hogy
 Jer. 5.30. restenetes dolgot tselkedvén közöt-
 31. tők.

LEVEL.

tők. a' sötétségben hagyná őket *Éc. Esa. 59. 10.*
 miglen kiáltanak mint a' medvék, *É. 11.*
 és nyegnének mint a' galambok. A' *Esa. 60. 2.*
 tudatlanságért, és értelem nélkül *Ioh. 12. 35.*
 valóságért őket el-vesztvén, az élet *Hof. 4. 6.*
 nélkül valoknak gyülekezeteiben *É. 14.*
 hadná. Fogságra és éhségre jutván, *Prov. 21.*
 a' koporsókat el-nyelelnének. *É. 16.*
Esa. 5. 13.

Nem csak panaszkodik és fenye-
 getődik pedig, de eleitől fogván i. *Ier. 51. 9.*
 gyekerte is arra rendeltet eszközi *Esa. 53. 1.*
 és szolgai által ezt az ő bűntestiségének *Ioh. 12. 38.*
 bűnök által meg-vesztegetet és el- *Rom. 10. 18.*
 fordult Segoláját meg-jovítani. No- *Eccl. 1. 15.*
 ha a' Tanítóknak, és tanulóknak el- *Marth 23.*
 vstemedett gonofságok és el-fajult *34. 37.*
 meg-jovulhatatlanságok miatt a' meg- *Luc. 13. 34.*
 vesztett állapotban ugyan meg-ma- *1. Ioh. 5. 18.*
 radt mind ez ideiglen. *12.*
Mat. 11. 19.

Sőt még a' sötétségben lévő pogá-
 nyok között is sokszor sokakat fel-in-
 dítván meg-világosított, hogy ezt a'
 meg-vesztegetést meg-ismervén, a-
 zon-szánakodniának, és másokat is

A J A N L O

meg-jobbitani, s. az igaz útra hozni
Corporis igyekeznének. Innét vagy on a Cicero
qui de m cu tsudálkozó panaszolkodása, hogy az
rūdi, rucn- emberek szorgalmatossággal kere-
diq, causa, sték volna a' testnek meg-jovítására.
dudū qua- és tartására való mesterseget: Es
sua est ari, meg-találván nagyra is bősülték
eadēq, Deo- volna. A' lelki orvosságot pedig sem
rū immor- nem igen keresték, minek előtte meg-
salium in- találták volna, sem igen nagyra nem
Serioni cō- bősülték, minek utánna meg-talál-
serata. tak volna. Ide tartozik az Egyi-
mi autē ptiusok Simándius nevű régi Kirá-
mo licina lyoknak reformálásban való jo igye-
ne tam de- kezetis és szorgalmatos forgolodása-
fulerata, is. Ezen oktul indittatott volt Dio-
a itequam genes, hogy fényes nappal gyertyát
ventā, nec gyújtván a' sokaságu nép között em-
am culta grata, és bero keresne. Heraclitus, hogy e' vi-
postquā co- lági embereknek állapotjokat meg-
gnita, nec vizsgálván, szüntelen sirna. Es De-
tam multis maeritus, hogy az embereknek visz-
grata, és sza fordult tselekedeteket, és magok
probata, viselésit meg-tsufolásra méltionak i-
quā supe- télvén; mindenkor nevetne. 6.
ita etiam
pluribus
invisa. &c.

6. Hogy pedig ez az öböltsefé- *Disciplina*
 gének Scholája olyan ne voloa, mint *est certus*
 a' viz-nélkül való malom; és mivelés *modus* és
 nélkül való mező: vagy nyesegetés *mediū quod*
 nélkül való élő fa, és tisztogatás nél- *discipuli*
 kül való szőlő vefsző, törvényekkel *vere disci-*
 fel ékesítette: Hol a' szorgalmato- *puli effici-*
 fontanulóknek, és jó erköltsűeknek, *untur.*
 jutalmat; a' veszteglőknek és szorga-
 matlan törvény által-hágó erköltste-
 leneknek vis; ontag meg-fenyítésekre
 büntetést rendelt. Mind-az-által,
 mint böltis igazgatója ennek az ö
 Scholájának, nem büntetéren, hanem
 kegyes intéren, és fenyegetéren kez-
 di-el a' disciplinálást. Azt-is nem *Factum e-*
 annyira, hogy valaki vétkezett, mint *nim infe-*
 hogy meg-jobbittatván, ez után ne *ctum fieri*
 vétkeznék, és mások-is példájá- *nequit.*
 ról tanulván, jó erköltsőkben foglal-
 magokat. Mikor pedig sujtollya-is
 az ö tanítványait, nem gyűlölésből,
 hanem atyai szeretetből, és nem kü-
 lömb indulattal tselekeszi, mint a' jó

*Morbida
facta pecu-
corū corru-
pit. ovile,*

orvos Doctör a' betegnek a' keserű i-
rtalszoktanyujtani. Hanem ha va-
lakik vakmerőség töl víseltervén, meg-
keményetteknek és meg jobbithat-
lanoknak mutataák lenni magokat.
Minéműeket tellyesfegyesen ki töröl-
az ő Scholájából, hogy másokat meg-
ne vesztegeffenek. Ugy vagyon, mint
Scholában, még a' jó erköltsü gyer-
mekek is (mint gyermekek) gyer-
meki elmétül víseltervén, ottan ottan
tsintalanságot tselekesznek, mellyért
mind annyiszor külömb külömb kép-
pen meg-fenyittetnek: Ugy ebben
az Isten böltseségének Scholájában,
még a' Hivek is, (noha az Istennek ke-
gyelméből, és a' Christusnak érde-
méből, jókvolaának) a' romlott ter-
mészettől víseltervén, ottan ottan el-
esnek: Minek-okaért, ennek a' Scho-
lának bölts igazgatoja, hogy az ő ta-
nítványi el ne veremedjenek, és a' go-
noszban meg ne átalkodjanak, de in-
kább meg-tervén, jó erköltsökben,
fog-

foglallják magokat, külömb külömb
féle tsapások által gyakorta meg-
ostorozza őket.

Engemet. is az Isten ebben az ö
bölcsességének jora okrato Scholájá-
ban tanulásra bé-hozván, vigyázat-
lan veszteglésemért, elmém-béli o-
stobaságomért. éretlen erköltstelen-
ségemért, és szüntelen valo esetimért,
nem hogy el-vesztene, de hogy szí-
vémről a bolondságot el-űzvé, a
tunyaságból fel-ébreztene, joságos
és idvösséges erköltsőkben fel-ne-
velne; ottan ottan a plága alá von-
ván, az ő veszfűzőö kezeit, sokféle su-
lyos tsapási által ellenem fel-emelte,
ismég valamennyiszor meg-sujtolt
és kesergetett, mindannyiszor (mint
édes Atyám) újab kegyelmet nyújt-
ván, kegyessen meg-vigasztalt, és
enyhitett; mind addig, mig meg-mu-
tátná és ismértetné velem, a tsapá-
sokat, Atyai látogatásul, mint min-
den hívőknek, hogy az ő rend-lési

meg-tanulnák, közönséges és szükség-
ges sorsokat, nem csak né általmam-
ra, de inkább lelki igen nagy jóvómra. Ő
tőle borsáttatni reám: Minek-okaért,
nem zugolodással, de békefégyes türel-
fel, és hálá-adással kellene szenvedné.

Scholában pedig nem a' végre ta-
nítatunk, hogy csak tudjunk, hanem
hogy másokat mi is tanítsunk, és tu-
dományinkal az ő ditsőffégére, fele-
barátinknak hasznokra és elő mene-
telekre állyük: Mivel a' tudomány,
(mint egyéb jok-is) ennek a' men-
nyei Urnak ki-adott talentuma, nem
a' végre, hogy el-rejtsük, de hogy
keresetre ki-adván, ha szintén mi meg
nem vehetnők is, mikor ő el-jőne,
nyereséggel meg-venné azt:

El-híszem, hogy engemet is nem
azért oktatott ebben az ő böltséggé-
nek Scholájában, hogy az ő tőle ta-
lentomul vőtt kisín tudományots-
kámot el-rejteném, vagy magamnak
tartanám, de hogy az ő ditsőffégére,
és

LEVE L.

és a' Hiveknek lelki jóvokra, ki ad-
ván, másokkal is közlenem.

Kitsin ugyan, és igen egy-ügyű.
(mint ki nem tudós de tanulo ember-
től származott) nem-is olyan, mely-
ben a' világnak fiai szoktanak gyö-
nyörkődni: Mind-az-által, tudom
hogy noha, a' haszontalanoktól (ha- *Mat. 25. 24*
missan) feletteb valo keménységgel
vádoltatik, töbrül nem veszen ez a'
mennyei Ur számot, hanem csak a'
mit kereskedésre kezemben bizott.:
Akarom azt a' jo tselédes gazdát kö-
verní, ki a' kitsin jofszágbul élven, a'
zón igyekezik, hogy azt meg ne e-
mészsze, de inkább szaporítsa; Ezt az
én edgynél kisebb talentumotskám-
nak első ére len gyümölssér, Nemze-
remnek közönséges jóvára, magyar
nyelven ki. bótstórttam. Mellyet (el-
hiszem) senki a' jok közzül nékem
vétkül nem tulajdonít.

Azokkal pedig, kik engem a' *Pro. 1. 5. 2. 10. 11*
phetak közt lenni tsudálni fognak,

Joh. 12. 6.

Matt. 26. 8

vagy azokkal, kik mások felől jól i-
télni és szolni, nem tudván, csak úgy
isétnek és folnak, a' mint szoktanak.
Sem végezetre azokkal, kik a' Chri-
stusnak az ő lábainál fekvő nyomo-
rult tagjaira, a' kísérteteknek halála
előt, hogy meg kenetteffenek, a'
Myrrhának ki-öntését irigylük. Sem-
mit nem gondolok.

Mat. 3. 6.

Tudom hogy a' nyomoruságoknak
porticuszában heverő sántáknak ala-
miszával én is tartozom, s várják-
is tőlem; Aranyam és ezüstöm pe-
nig; mellyet nékik adhatnék, nin-
tsem: Minek-okaért a' Nagyságod te-
kintetés neve, és oltalma alatt, azt a-
dom nékiek, a' mit a' végre adott az
Ur ennékem, hogy nékiek adjam.

Erdemletlen ugyan a' Nagyságod
méltóságos nevére, minek-okaért
felhethnék, hogy úgy ne járjak, mint
amaz Romai vitéz, ki Octaviánus
Császárt vékony vatsorára híván,
jutalanul imez feleletet vörte: Nem
tud-

tudtam, hogy illy igen barátod legyek.
De tudván hogy Nagyságodban az I-
sten külső belső ajándékinak nagy és
számos voltok, semmi változást nem
tehettek volna, és hogy nem utálná-
meg Nagyságod azt, a' minél fellyeb-
valo és méltóságosb volna: Tudván
azt is, hogy Nagyságod eleitől fog-
ván, ennek az Isten bőltsefégenek Hi-
veket gyakorló Scholájának edgyik
főtagja lévén, mostan is abban szün-
telen gyakoroltatnék; el-hitettem
magammal, hogy a' mindeneknek
szíveket szabad akarattya szerint. *Prov. 21. 1.*
hajtogató Isten, Nagyságodnak is szí-
vét fel-indítván, nem hadja meg-
utálni, ez én éretlen első munkátská-
mat; mellyet imez vorummal, mel-
lyel Isák Jákobot Mesopotamiában, Gen. 28. 2. 5
és Jákob az ő fiait Egyiptumban bo- Gē. 43. 14
tsátotta, mondván: Kelly-fel, és
menny-el &c. A' mindenható Isten,
penig engedje, hogy kedvet találj
annál az embernél &c. bátorságossan
ki-botsátottam; Nagyságodat mint

AJÁNLÓ.

kegyelmes Uramat alázatosfá kérvén,
 méltóztaték tőlem, mindenkoron
 köteles edgyűgyű szolgájátul ez én
 elmétskémnek alaton munkátskáját,
Cor. 3. 9. kántósinek külső részével bé. takar-
 ván, atyai képpen venni, és a' károm-
 kodóknak nyelvek ellé nevének mélt-
 roságával olthalmazni: Mellyet tsele-
 kedvén, én is Nayságodnak és Nagy-
 ságod minden kedvesinek, egész éle-
 tembéli minden alázatosfággal való
 szolgálatomat ígérem és ajánlom.

Az Isten nyájának hívséges Pásztorá,
 az Ur Jesus Christ⁹, az ő ditsősségére,
 hazánkuk jóvára, Anyasz, eg' házának
 éppületire, és kedvesinek örömökre,
 fok esztendőnkig, jó egészséggben meg-
Job. 42. 6. 16. rantván, Job vénfegébé, a' menyei di-
 tsősséggben vigye által, és örökké való
 boldogsággal koronázza meg Nagy-
 ságodat. AMEN.

Nagságodnak mindenkori áhé-
 ratos méltatlan szolgája.

Veresegyházi S. János.

18-

*Intések a Keresztyén Ol-
vasokhoz.*

E Des romlott hazámban, utolsó
pusztulásához el-közelített, si-
ralmas gyázban öli-özéshez készült
szerelmes nemzetembéli, gyakran ke-
reszteket viselő keresztyén Olvasok:
Minék-utánna mindeneknek, s. ma-
gamnak-is reményfegemfelett, (mi-
vel életemnek leg job, virágzob, és
tanulásra alkalmatosabb idejét; sze-
gény szüléimnek együgyűségek miatt,
nagyob részre, hejában el-töltvén,
majd meg-állapodot koromban kez-
dettem volna Scholában járván, írást
tanulni; és az után-is, a' szegénység,
és egyéb alkalmatlanságok miatt, i-
gen nehezen mehettem volna elő ta-
nulásomban) sok sanyaru bujdosásim,
és szenvedésim után, nekem-is az I-
sten kitsin talentumotskáját, (melly
nem kettő ötre; sem edgy kettőre; ha-
né filléretske ezerekre neze) nyújt-
ván,

*Emergunt
raro, quorū
conatibus
obest.*

*Curia
supellex do-
mi.*

Luc. 21. 2. 3

2. *Cor.* 4 7. *ván, és bennem romlando tserép edényiben le-té-vén; ez előtt majd' háró*
Rom. 1. 12. *esztendőkkel, hogy ti nálatok, edgy-más-biti által, közönséges intést vé-*
 9. 11. *vén, a' ti meg-erősítettéseitekre, va-*
lami lelki jorkőzőlhetnék veletek, ké-
vánván titeket látni; hozzáatok meg-
tértem volna: El-szántam vala ugyan
magamban; miképpen kereskedném,
az én Uramtul nékem adott kitsin-
talentumot; kámmal; de a' gonosz
eszközök által is jól és ditsőffégesen
munkálkodo, és a' gonoszból is ma-
gának ditsőfféges, nekünk idvőfféges
dolgot ki-hozni tudo, minden tsele-
kedetiére, örökké áldandó Istennek
felőlem valo rendelése (mint már
meg-mutatta) más volt. Mind-az-
által, szándékomban hátra nem álván,
edgy az Úrtól keservesen meg-sújtol-
tattott, és a' sokféle nyomorúságok-
nak, sok ideig valo súlyos terheitől
csak nem el-nyomattatott, keresztyén
atyám-fiának vigasztalására, jedze-
 get-

gettem volte e fa
 so trászeli locu
 kezembem valo
 alkalmatosságon m
 Deherteni, az ut
 deklarációjá (rom
 minőségű meg-f
 jüvőnek meg-em
 tévelről bőzőffé
 mártottam. Az
 is: lelki jóvára
 Isten, magam
 dalnos és halál
 Scholáriban, (m
 volok) ilmege vil
 magam fűzőffé
 őregeiben; títál
 Mellyer, együgy
 melly arányai
 tunk olvasni, má
 mellyek pedig in
 ges házaora valo
 De tudván az én
 gyűlöletűk egy

gettem volt le e' szerint, edgynehány
Sz. Irásbéli locufokar; De ez igye-
kezetemben valo előmenetekre is
alkalmatosságom nem lévén; elsőben
Debretzeni, az után Fejér vári Ec-
clesiakban, a' szomorupestis által sze-
relmesektől megfosztatott keserves
szíveknek meg-nyhittetésekre, kés-
részerül közönséges helyen valo ta-
nitást törttem. Az után pedig a' min-
ket: lelki jóvunkra, kegyessen sujtolo
Isten, magamat is a kereszteknek
hasznos és hatható képpen oktato
Soholájában, (mint ki még tudatlan
volnék) is megvissza-vivén, csak én
magam szükséges vigasztalásomra,
őregbitvén; tisztábban le-irtam:

Mellyer, együgyűket nem utáló né-
melly atyámfiai meg-látván, kíván-
tanak olvasni, mások le-írati; né-
mellyek pedig intettének közönsé-
ges haszonra valo ki-botsátására is.
De tudván az én talentumotokám
gyümölcseack együgyű voltát: Es a'

mo-

mostani világnak komor nem tetző i-
téletit, meg nem mertem volna tse-
lekedni, hanem ha meg-gondolván,
hogy *talentumos szolga lévén, ha az*
Mat. 25. 14 alkalmatosságai nem csak árron nem
ad 30. venném meg, de ingyen adattatván-
Eph. 5. 16. is el-mulainám, szamor kellene ad-
nom. Es el-hiterném magammal,
 hogy (mint ennek-előtte, ugy most-
 is) a' minden sziveket szabad akarat-
 tya szerint hajtogató, és együgyű esz-
 közök által hasznoson munkálkodo-
 Istén, ha nem mindenek, (melly lehe-
 tetlen) némellyek előtt akar csak ked-
 vessé tévén, ez által is méltoztatnék
 1. sz. 30. 6. építeni; az *Urban* magamat meg-
 bátorítván, e' *Myrothecium Spi-*
ritualenak, vagy *Lelki Patikának*
 nevezett könyvetskét, a' ti idővőseges
 hasznatokra kereltzyén Olvasók ki-
 botsátanám. Mellyet *Myrothecium*
 nak, az az, *Orvos Patikának*, azért
 neveztem, mert mint a' jo Orvos Pa-
 tikában, minden testi nyavalyáknak,
 ha

OLVASOKHOZ.

ha nem el-vételiére is, tehát enyhíté-
tására valo orvossgot találhatni:
Ugy ebben is (ha az ítélet meg nem
tsal) minden lelki nyavalyák sérelmi-
nek, ha nem el-vételére, tehát eny-
hítésére (tsakki ennek öt részeit, azo-
kra valo hasznokkal; és ellen-veté-
seket, s kérdéseket feleletekkel edjüt;
mint valami külömböző szelentzék
kezeivel, szemeivel, és elméjével jól
fel-hánnyó vessen) bővséges orvos-
sgot találhatni. Spirituálenak, vagy
lelkinak penig azért: Mert 1. Nem te-
sti, de lelki dologra tanít. 2. Né vala-
mi Philosophusoknak mondásiból,
vagy Pogány böltseknek sententiái-
ból, de Szent Írásból szedeggetett
egészlen.

Illyen módot, és rendet, az írásban
azért tartottam: Mert 1. ezelőtt
már két részről (mint fellyeb. is mő-
dám) illyen rendel, nem kevés hal-
gatók előtt tanítottam, kik midőn ol-
vasni fogják, így, mint más fo-
mán,
kőn-

A' KEGYES

könnyebben elméjekben vehetik. 2. Harthatóbnak ílttem a' Keresztyén Olvasokat nem csak pufztán tanítani, de hasznokat meg-mutogátván, reájok is szabni. 3. Azt gondoltam, hogy ha a' Keresztyén Olvasók, nem csak magoknak, de más írás tudatlanoknak is, (minéműek nálunk büszkesek) vigasztalásokra akarnának ezzel élni, így, mint más-képpen könnyebben juthatnának hozzája.

Mivel azért én ebben nem halászok (nem is arra való) hírt nevet, sem külső nyereséget: Nem gondolván a' káromkodo irigyeknek (kik mint az ebek az ugarást, holtokig el nem hadják a' rágalmazást) gonosz nyelvekkel: A' Keresztyén Olvasókat, keresztyéni tisztekre és hivatalyokra intvén, kérem, az én egvűgyűségemért, ezaláson munkátskát meg nem utálván, szíveset olvassák: Ne is elébb iréllýék, hanem minek-utánna egészen mind el. olvassák, és elejtűlfogván,

OLVASOKHOZ.

ván végig meg-értik; hogy a' Böltstül *Pro. 18. 13.*
bolondoknak ne módattatának, és az *Matt. 7. 2.*
ítélet gyalázattjokra ne forduljon. *ad 6.*
Rom. 2. 6. 3.

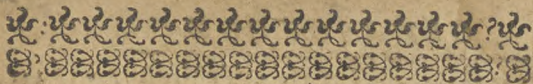
Továbbá, én gyarló ember vagyok. *2. 3.*
azért nem csak vétkezheté, de vétke-
zem is szüntelé, sőt még a' jot is bűn-
nel meg-elegyítve tselekezzem; mi-
nek-okáért e' könyvetskében, vigyá-
zatlanságom, vagy gyarlóságom miat
lőtt fogyatkozásokról meg-botsálla-
nak a' Keresztyén Olvasók, kérem.

Melly tselekedetekért, én is azt igé-
rem, hogy ez után is, valamig Isten e'
siralomnak, keresztekkel és háborukkal
tellyes völgyében, e' jelen való világ-
nak sovány pusztáján hágy bujdosnom:
Az Ő ditsőffégére és Híveinek idvőffé-
gekre, semmi alkalmatosságot el nem
mulatván, mind addig, míg a' mennyei
Canaánnak áldott földére által viszen
munkálodni meg nem szűnöm.

Legyetek egészfegbő, éllyetek a' Chri-
stusban. Es a' Sz. Lélek légyen mind-
nyájan vezéretetek. A M E N.

*Christus Jესusban szere-
ső arýárok fia*

Keresegyházi S. János

Tiszteletes és Tudós Veres-
egyházi Szentjel János Uramhoz;
mekem hűséges Præceptoromhoz valo halá-
adó szeretetemnek külső jeléül irtam ez
néhány magyar verseket.

E Leitől fogva hasznos irásokkal
Valakik fenlettek, s virágzottak azzal.
Feledékenységnek soha habjaival
El nem borítottak, tengeri zúgással.

Te is ki a Napnak fényére e Könyvet
Ki bocsátod, mellyben idvösségre mindent
Megtanítasz, hogy hogy kell öltözni fegyvert.
Háboruság ellen, meg vonni az ivet.

Ebben minden hidgye menynek útát álni,
Ezek nélkül senkit oda nem mehetni,
Kereszt és háboruk által kell bé-menni.
Ugy kell az Istennel örökké regnálni.

Te is bár el-hidgyed bizonggal azt végre,
Ez oktatásodért Koronát le-téve
El-vészelsz, s-meg látod jutalmodat menybe.
Ott fogsz uralkodni vigan mind örökké.

Mich. Apafi, de Apanagyfalva. N. T.

MYRO-

MYROTHECIUM
SPIRITUALE.

az az:

LELKI PATIKA.

A

119-Soltárnak 71-
versiből.

*Jó énnékem hogy engemet meg-
aláztál, hogy meg-tanulnám
a' te parantsolatodat.*

J Eremiás a' bűnös embernek a' jó-
tul való ostoba baromi vakmerő
idegenségét le akarván írni, a'
meg-szelidetetlen tulokhoz hason. Jer. 31. 18
licitya, ki a' jármot nem szokta, Hof. 4. 16.
és meg nem tér, hanemha erővel te-
ritterik-meg. Az Isten az ő népét

A

int.

intvén, az ő törvényének meg-tartá-
sára, noha ugyan ígérk magokat az
engedelmességre, de ő tudván,
az ő engedetlenségeket, meg-

Deut. 4. 26. jelenti nékiek Moses által mi követ-
27. *É. 28.* keznek reájok büntetésül: Es vi-

S. 29. 30.

szotag módot és úrat mutat nékiek a'
meg-szabadulásra. Így feddődven
az ő népe ellen, hogy csak külső-kép-
pen tisztelnék őtet, a' melly nem vol-
na ő előtte kedves a' belső nélkül,
azt mondja, hogy a' ki őtet akarja

Psal. 50. 14

É. 15.

tisztelni, hála-adást áldoz-zék: Es
őtet nyomoruságnak idején hívja se-
gítségül, hogy a' szabadulást el-vé-
vén, az ő nevének dicséretire fel-in-
dittassék. Mint ha azt mondaná;
Külömben nem dicsőítesz engemet,
hanem ha nyomoruságot borsátván
reád, a' hozzám való folyamodásra
kényszerítelek, és a' tölem el-vött se-
gedelemért, az én nevemnek dicsé-
retire fel-indítalak. Ezent bizonyít-
tya maga felől itt a' Prophéta: Ki
mi-

midőn ebben a Soltárban az Isten-
nek törvényét fok-képpen meg-di-
tsérvén, annak hasznát, és hathato-
ságát; edgynehány rendbéli könyör-
gésekkel, magát engedelmeszségre-
igérvén, meg-mutogatná: Nagy
hálá-adással meg-isméri a' nyomo-
ruságot ő reá, az ő lelki jóvára, az
Istennek jo-voltából, és kegyelmef-
ségéből, mint edgy ki-száradhatat-
lan kút-főből származottnak lenni.
Melyből hogy meg-szabadittatott,
hálá-adó képpen 1. Igéri magát
az ő igéjéhez való engedelmeszségre
és hűtre. 2. Könyörög még-is na-
gyobb tudományért. 3. Meg-je-
lenti okát az ő indulattjának, melly
a' meg-alázo nyomorúság: A' hol
össze-ve-ti az ő elébbi boldog álla-
potját az ő jelen való boldogtalan
állapotjával. s-azt mondja, hogy
abban tévelygett, s-ebben pedig az
Istennek beszédit meg-örzötte. Mi-
nek-okáért még-is tovább nyújtja

65.

66.

67.

68.

az ő kévánságának meg-jelentését.

69. 4. Ez ő nagy indulattyaát meg-világosítja az ő kevély ellenségeinek tselekedeteknek ellenben való vetésével.

70. Adelly ő gonosz tselekedeteknek okát is meg-jelenti. Innét immár azt mondja,

71. hogy jó ő néki az Istentől nyomorúság által meg aláztatni.

72. Azért igen nagyra bűtsülli az Istennek törvényét: Ugy-mint kiből ezt és több idősséges dolgokat megtanulván, magának vigasztalást vehetne.

Kivál: képpen pedig magát meg-isnervén, igaz alázatosságra viretnék, és az Istenhez könyörgéssel és hálá-adással való folyamodásra fel-indíratnék, és gerjesztetnék. Itt a' Prophéta a' maga személyében az egész emberi nemzetnek romlott állapot. béli szilaj és engedetlen fel-fuvalkodott mivoltát adja előnkben, és meg-mutattya hogy mi magunkban (a' mennyiben csak magunkban vagyunk) olly hajlan-

lan-

landók vagyunk a' lelki kevélységre, hogy az Istennek semmiben nem engedünk, hanem ha ottan ottan sújtoltatván a' tsapások által kényszerítetünk. Sőt a' mi legnagyobb, még az igen Szent emberek is (a' mielő maga példájában megmutattya) mikor az Istentől gyakran nem sújtoltattanak, hamar a' vétkekre visszavértelenek: Mennyivel inkább mi kiknek annyi ajándékát Isten nem adta? Nagy romlottság ugyan bennünk, hogy valamihelyt az Isten sújtolni minket meg-szűnik, a' vétkekre hanyat-homlok megyünk; Mellyektől ha még a' Prophétának is tsapásoknak zabolája által erő-szakkal kellett el-vonattatni, és a' jóra téríteni; Sokkal inkább minékünk, kik a' bűnökre ugyan sietünk, és azokban gyönyörködünk, szükséges hogy a' fanyaruságok és keresztek által gyakran meg-zaboláztassunk; és a' vétkeknek mély álmából fel-ébredjeter.

vén, az Istenhez meg-téríttesünk. Ugyan-is az Istennek való engedel-
mességet, és testünknek meg-öldö-
klését, nem csak nem szerettük, de
inkább természet szerint gyűlöllyük,
és irtozván tőle, szaladunk előtte.
Nem tsuda tehát, hogy az Istentől
fokféle nyomoruságok által gyakran
rendünkre vizsgál-vitetünk. De még
a' meg-szelidített test-is az ősz-
tón ellen fokszor rugodoz, minek-
okaért az Isten-is mind annyiszor,
mint frait, az ostor alá vonlzon. Ez
penig különbözö-képpen szokott
lenni: Szegénység, kár-vallás, ül-
dözés, nyavalyák, keferűségek, fárat-
ságos munkák, és egyéb fokféle tsa-
pások által.

Scopus.

Tzéllya azért itt a' Prophétának
mi reánk nézve ez: Hogy ne legyünk
az Istennel vetekedők, és ő ellene zu-
golodók, melly veszedelmes dolog:
De valamennyiszor a' mi sziveinknek
keménységeért, hogy meg-hodol-
taf-

rásszon, és alája hajtson, ostrom alá
vonszon, mind annyiszor meg-szeli-
dítettessünk és aláztassunk: Kétségben
se esünk penig, de az ő tőle mireánk
vertetett igát, örömmel és hálá-ado
szível vegyük, és el-is viseljük.

Mert, (a' mint summa szerint ez *Summa.*
igékben előnkben adja) az Isten min-
ket, ő Hivelt, mint édes atya-fiait,
jó végre sanyargat, hogy (tudni-ill-
lik) tőle el ne fajullyunk; de inkább
akarattját meg-értvén és tanulván,
tsélekedetinkel el-köveghessük, és
tsélekedetre tőle erőt kérhessünk.
E' végre mondja: *Hogy, jó ő neki*
meg-aláztatni: A' Sídó börtökben
nem csak magán meg-aláztatni; De
nyomoruságok által meg-aláztatná
vagyon: Mint ha azt mondaná:
Nem csak nem ártott ennékem a' te
tsapásod, de sőt inkább használt;
Mért az által meg-aláztatván, a' te
kezeidnek alája vertettettem; és
és meg-szélidítettvén, engedelmes-

segre hajtattam: Azért a' te sújtó-
lásodat magamnak lelki orvosságul
ugyan szükségessnek lenni ismértem,
mert az által az én kevélységem le-
rontatott, vakmerőségem meg-haj-
tatott, és szívemnek homálya el-vé-
terett. Utánna veti annak okáért:
*Hogy meg-tanulnám a' te parantso-
latodat.* Mint ha így szólana: Mi-
vel (melly közönséges foglalkozása
az egész emberi nemzetiségnek) a' te
törvényednek tanulására, és akara-
todnak vizsgálására; különben nem-
voltam hajlandó, hanem ha a' nyo-
moruságok által meg-aláztatnám.
Mert bizonyára csak edgy bűnös em-
ber-is jó akarattyal, és természe-
ti hajlandóságából, könnyen magát
az Istennek alája nem veti, hanem ha
a' tsapásoknak pörölye által az ő kö-
szíve meg-rontatik; Esa' nyomoru-
ságoknak égő kementzéjében, rom-
lott természetinek keménysége, u-
gyan meg-olvasztatik. Ez az oka,
hogy

hogy az Isten az ő hiveit ez életben szüntelen szokta fanyargatni, és sokféle keresztekkel próbálni: Nem hogy gyűlölné őket, de hogy igazalázatoságra hozván, az ő akarattját vélek meg-ismértetné, és annakbéllyesítésére hajtana.

Ez igékből annak-okaért rendszert követhetnek imez őt közönséges tanuságok:

1. A nyomoruság, és keresztviseelés ebben az életben minden igaz kereszttyéneknek és Isten hiveinek közönséges sorsok: Ugyannyira, hogy még az igen szent emberek is (minémű volt Dávid: az Istennek szíve szerint való emberek) ebben részetlenek nem lehetnek, és nem lehetnek most is.
2. A nyomoruság és keresztviseelés az Isten minden hiveinek, és Christus igaz tagjainak, nemcsak közönséges, de szükségessé sorsok.

fok-is: Hogy meg-tanulják az Istennek parancsolatit.

3. *A' nyomoruság, és keresztviselés, ez életben a' Hivekre az Istenről bocsáttatik: A' Prophétá-is néki tulajdonittya ez igékben.*

4. *A' nyomoruság és keresztviselés a' Hiveknek ez életben, nem csak nem árt, de sőt inkább használ: Mert jó, azt mondja a' Prophéta.*

5. *A' nyomoruságot, és keresztet minden igaz kereszttyénnek békével, és hálá-ado szível keltez életben szenvedni, és viselni: Mint a' Prophéta itt ez helyen maga példájával tanít mindeneket.*

A Z

A Z E L

Hogy a' nyo

és kereszt vi

reknek oly köz

fok legyen, mel

Szenek is üre

henek; mohán is

sejtelten üres nem

az oia: M

Minden üdvöz

tyének, az ő ö

őveit kell: Valak

kapak követni, az

egyek, minden nap

esetén, az kértá

A Christus, ki az

tanai feje, és kinek

egyház rindos teste,

minden hívek tagjai,

nevében mind halálá

állal való keféves

A Z E L S Ő R Ő L.

Hogy a nyomoruság és kereszt viselet a Hiv-
 veknek olly közönséges sor-
 sok legyen, mellytől még a
 Szentek is üressék nem le-
 hettek; s mostan is senki tellyes-
 ségessen üres nem lehet, ez
 az oka: Mert

Minden üdvözülendő keresz-
 tyénnek, az ő fejét a Christust
 követni kell: *Valakik pedig őtet a- Luc. 9. 23.*
 karjak követni, az ő kereszteket fel- *Marc. 8. 34*
 vegyék, minden napon, és úgy kö- *Matth. 16.*
 vessék őtet, azt kívánja. *6. 24.*

A Christus, ki az Anyaszentedgy-
 háznak feje, és kinek az Anyaszent-
 edgyház titkos teste, s külön külön
 minden hvek tagjai, felette sokat
 szenvedett, mind halála előtt. *1. A* Halála e-
 halállal való keserves baj-vivásban, *lött,*
 A 6 melly-

- mellyről panaszolkodván a' Prophé-
Psal. 88.2. ta által, azt mondja: hogy éjel nappal
 kiáltott az Úrhoz: Es hogy az ő
ibid. 6. 10. kezeit az Úrhoz ki-terjesztvén,
Ec. 6. 4. 5. minden nap hiúta segédsegül, mind
Ec. addig, míg a' nyomorúság által az ő
 szemei meg-senyvednének; Viszon-
 tag, hogy a' verés miatt az ő szíve
 meg-száradott, mint a' fű, annyira
 hogy el-felelkezének ételéről-is: Es
Psal. 102. az ő nyögése miatt isontya busához
 6. 4. 5. 6. 7. ragadott. Es azt mondja, hogy a' ha-
Ec. lálnak kötelei környül-vötték volt, és
Psal. 118.3. a pokolnak keserűségi elfoglalták vol-
 őtet, csak nyavalyát és nyomorúságot
 talált. 2. Herodestül, Pilátustul,
 és a' Sidóknak fő fő népeitül, men-
 nyit szenvedett, kiől panaszolkodik
Psal. 2.2. ezt mondván: A' földnek Királyi
 és Fejedelmi őszve-gyűlvén tanájsot
Psal. 41.8. tartnak én ellenem, &c. Es minden
 én ellenségim suttognak, és gonosz-
 gondolnak én ellenem. &c. 3. Ju-
 dás el-árulta őtet, kiől így szoll:

Az

Az én békeségemnek embere-is, ki- ^{8. 10.}
 ben bizom vala, és kenyereket ötte, ^{Psal. 55. 13.}
 sarkát fel-emelte én ellenem: Es ha- ^{14. 15.}
 sonlatos löttem a' pusztában lakozó
 Pellikánhoz, vagy bagolyhoz, és ol- ^{Psal. 102.}
 lyan vagyok mint az egyedül való ^{6. 7. 8.}
 veréb a' ház-héján. 4. Tanítvá-
 nyit el-hagyattatott, kiről hald ke-
 serves panaszszát: Az én barátim, ^{Psal. 38. 13.}
 és az én rokonim, társaimmal ed-
 gyütt, felre álván távul állottanak
 én tölem. 5. A' Sidókrul hamif-
 san vádoltatott, mellyről így szoll:
 Minden napon gyalázattal illet- ^{Psal. 102. 9}
 nek, tsufolnak és reám eskűsznek az
 én ellenségim. 6. Szova meg-fo-
 gattatott, mert azt mondja, hogy
 mint a' siket, ki nem hall, és mint a' ^{Psal. 38. 6.}
 néma ki nem szoll, olyan volt, &c. ^{14. 15.}
 7. A' Vitézekről és a' néptől károm-
 lattatott, és tsufoltatott, azért
 mondja, hogy ő fereg volt, és nem ^{Psal. 22. 7.}
 ferfiú; Embereknek szidalma; Es ^{8. 9. 13. 14.}
 népeknek utálása: Valakik látták ^{15. 16.}

meg-ismefolták, felre vonván szájo-
kat, és hajtogatván fejeket: Eze
mondották: Bizott az Urban, és
szabadítsa-meg ötet, ha szereti ötet.

Matth. 27. Errül mondja, hogy Környül-véte-
G. 39. 41. tett a' Bäsánnak erős Bikájul, kik
42. 47. fel-tátották ő ellene szájakat, mint a'
ragadozó és ordító éh Oroszlány.

Halálakor. Mind-pedig halála oráján szen-
vedte 1. Az Istennek haragját, és
annak rettenetes tűzét, kiről így szol:

Psal. 88. 8. *Éc.* A' te haragod én reám szállott, és
minden te habjaiddal nyomorgattál
engemet, &c. 2. Minden tagjai-
ban szenvedett, mellről keserven
panaszolkodik, mondván: *Mint*

Psal. 22. 15 a' viz ugyan ki-öntettem, tsontaim
edgymástól el-ozzlattanak, szívem
mint a' viasz el-olvadt: *Mint,*
G. 16. a' tserép meg-száradtam, erőm el-
G. 17. fogyott, nyelvem nyemhez ragadt,
a' halálnak porában vettettem:

Mat. 27. 35 Meg-környékesztenek engemet az
Marc. 15. ebek, és a' gonoszoknak seregi; Ke-
G. 24.

Ze-

zeimet és lábaimat által lyukasz. *Luc. 23. 34.*
 tották, &c. 3. Gyaláztatott és *Ioan. 19. 24*
 szidalmaztatott, mellyről így szoll:

A gyalázat az én szívemet meg- *Psal. 69. 1.*
 alázta, annyira hogy meg-nyomo-
 rodnam: 4. El-hagyattatott, er-
 ről hald panaszszát: *Várom vala ha Ugyan ott*
 valaki én velem edgyütt bánkodnék,
 de senki nem vala; és ha valaki meg-
 vigasztalna, de senkit nem találék:
 Es, nintsen tinéktek gondorok én re-
 ám, oh ti úton által-menők! *Tekén. Siral. 1. 12.*
 tsetek ide, és lássatok meg, ha va-
 gyoné fájdalom hasonló az én fájdal-
 momhoz; mert keserűség gel illetett
 engemet az Úr, az ő haragjának
 napján: *Ofztán, En Istenem, én I-* *Pf. 22. 2. 3.*
stenem, miért hagyál-el engemet? &c. *Matth. 27.*
46. &c.
 5. Lelke testétül el-vétegett, mellyet *Psal. 31. 6.*
 az ő Attyának kezében ajánlván, ki- *Luc. 23. 46.*
 botsátott. Végezetre, halála után *Halálau*
 valo fzenvedések, jól lehet fájdalom *tán.*
 nélkül valók voltak, mind-az-ál-
 tal, mivel gyalázattal öszve-kötter-
 tenek;

tenek; Minéművek voltak, *ruhá-*
Psal. 22. 19 *jinak sorsal valo el-osztása, oldalá-*
Psal. 88. 5. *nak meg-öklelése, el-temettetése, a'*
6. Ec. *koporsóban harmad napig valo fek-*
vése, &c. Azok ellen is keservesen
 panaszkodik. Ha pedig ő fő lévén
 ennyit szenvedett, bizonyára valakik
 ő néki tagjai, s ő hozzá hasonlítani,
 és az ő ditsőségében részesülni
 akarnak, és kívánnak, ő vele edgyütt
 nyomoruságokat és kereszteket is
 kell viselniük.

3. Végezerre minden *Keresztyének-*
Job. 7. 1. *nek állapottyok ebben az életben vi-*
részeg, melly bizonyára fáradságos
 fok munka, fájdalom, és kereszt vi-
 selések-nélkül nem lehet. Erre ké-
 pest parantsollya az Isten az Apostol
Ephes. 6. a' által, hogy az ő egész fegyverit fel-
6. 11. ad 18 öltözzük, hogy ellene alhassunk a'
 veszedelmes *űdőknek,* és mindeneket
 meg-győzvé, meg alhassunk, &c.
 Es hogy jozanok és vigyázók le-
 gyünk, mert a' mi ellenességünk az *ör-*
dög,

dög, mint az ordító Oroszlány szél-
lyel jár, keresvén kit el-nyeljen: Ki-
nek ellene álljunk hit által. Az Isten-^{1. Pet. 5. 8.}
nek e' világon lévő látható Anya-^{2.}
szentegyháza-is azért nevezetik
vitézkedő Anyasznnedgyháznak,
mert az ő tagjainak szüntelen való
tusakodások vagyon, a' test, világ, és
ördög ellen.

Az igaz hivek és keresztyének mi-^{4.}
helt meg-térnek, sőt még a' kerelat-
ságban, az ő neveket a' Christus zász-
loja alá irattyák: Az alatt való hiv-
séges hadakozásra ígéretet tesznek,
soldját fel-vészik, és az ő fegyveriben
öltöznak, kinek az ördög (minden
nyomoruságoknak a' bűn által szerző
oka) meg-békélhetetlen ellensége:
Miképpen penig az emberek nem
háborgatták azt, a' ki csak közre va-
gyon: De mihelt az ő ellenségekhez
adván magát, soldját fel-véski, &c.
Ottan ellenségnek tartják, s el-vesz-
teni akarják, még minek-előtte har-
tzolt

szolt volna ő ellenek, nem külömben
mint a' ki alá adta magát: Így az ör-
dög-is, mielt a' Christus alá adjuk
magunkat, az Isten engedelmeből,
minden-féle nyomoruságokat és ke-
reszteket ugyan reánk szór, hogy vagy
el-szakasztván a' Christustól, rabbá
teheffen, vagy ha az nem lehet, el-
vesztheffen: Mint példa erre Jób,
és a' több Szentek. Mielt láttya,
hogy a' lelki fegyverben fel-öltöz-
tünk, tudja hogy ő ellene öltöztük-
fel, és reánk támad. A' lelki és testi
fegyver között, noha nagy hasonla-
tosság vagyon, de külömbfég-is nem
kicsiny vagyon: Mert a' testi fegy-
verben minél inkább fel vagyon öl-
tözve valaki, ellensége annál inkább
fel-töle, és nem mér reája támadni:

Arma pacē Innét szokták mondani: A' fegyver
portendunt békeséget szerez. Ellenben pedig,
minél jobban fel-vagyon, valaki a'
lelki fegyverben öltözve, annál in-
kább reá-támad a' lelki ellenség, a'
setét-

ferettségnek fejedelme, nem külömben, mint ha bot nélkül lát az eb valakit jární, ritkán ugattya meg: Ha pedig valami nagy bottal és fustéllyal láttya lenni, ottan reá-támad, ugattya, és csak meg nem észí, azt alitván hogy azt a nagybotot, és fustélt az ő meg-verésére készítette volna. Így az ördög-is, ha kit lát a' lelki fegyverektől üresnek lenni, nem háborgattya, alitván hogy már az övé volna. De ha kit észében veszen az istennek egész fegyveriben felöltözetnek lenni, mindjárt reá-támad, és minden tehetségével, s tsalárd mesteriségével veszedelmére igyekezik; Azt alitván hogy mind az egész fegyvert ő ellene öltözte volna fel: Nem is igen tsalatik-meg iréletiben.

Innét azért ilyen kérdés támad, K E R D É S
kellé olyan fegyvert felöltöznünk, a' ki nem csak nem tsalapittya-le a' mi ellenségünket, de inkább felgerjeszti és támasztja ellenünk?

Igen-

Simile.

FELEL.

Igen-is: 1. Mert jobb az ördög ellen mindenkor harczolnunk, mint véle békeséget tartanunk. 2. Ez kettő közül edgyik olly szükségesképpen következik, hogy semmi közbenvetés közöttök nintsen; Avagy mindenkor harczolunk az ördöggel, avagy kedvét keressük néki, s. az Istent ellenségünké tesszük: Mivel senki nem szolgálhat két edgy mással ellenkező Urnak. 3. Nem-is szabad minékünk soha a' gonoszsággal frigyot kötnünk, hogy az Istennek árulóinak lenni ne találkraffunk.

5. A' Szenteknek példái-is, mitsodaforunk s. állapotunk legyen ez életben világosan meg-mutattyák. Eők valamihelyt neveket az Istennek adták, mindjárt hadat indított ellenek a' lelki ellenség: Es a' nyavalyát, keresztet, háborút, üldözést, &c. mint valami sűrű tüzes nyilakat ugyan reájok szorta. Bátorságba és békeségben éltenek mind addig, míg az Istennek

tsc-

tselédi közzé nem számláltattanak;
 De az után a' Sátán, és a' világ, mind
 külső belső kísérteti által ellenek
 dühösködvén, azon volt, hogy vagy
 el-vohassa őket az Istentől titkos hi-
 zelkedési által, vagy el-ronthassa,
 nyilván való erő-szakkal. *Abel mi.*
helt jó szagu áldozatot tón az Isten-
nek, az ő atyafiát Czint ellene, tá-
masztván, meg öleté. Még Moises-
nek is tetzék a' Pharaho Király leá-
nyának fiának tartatni, világi böl-
dogságban éle; De mihelt az Isten
népéhez adá ő magát, Pharahotul
halálra kezdé keresetni, és bujdo-
sóva lévén, sokat szenvedé. Az Izraé-
liták is mig az Egyiptomi Bálványo-
kat tisztelték, a' fazék hus mellett bé-
keségben éltenek, és a' földnek mindé
gyümöltseivel szabadon éltenek;
 De mihelt csak mozdulást tőnek az U-
 rnak tiszteletire, a' Királt az ördög ke-
 gyetlen dühösségre indítá ellenek: Es
 az után szüntelé-való volt háborujok
 és

Genes. 4.

Exod. 2. 10.

G. 11.

G. 15.

Exod. 16. 4.

2. Cor. 11. és kísértetek. Sz. Pál-is mig a' Chri-
 23. usq; ad stus Anyaszentedgyházát üldözé,
 finem. semmi gondja nem vala; De mihekt
 meg térvén az Evangeliomot kezdé
 prédikálni, mindjárt ellenséget tá-
 maszta ellene, hogy életét el-fogyaf-
 sa; Mellyet Isten nem engedvén,
 2. Cor. 12. 7 fel-indítá azokat, hogy őtet tömlő-
 tőznék, vernék, kőveznék: Ezzel
 sem elégedvén, követét el-küldé, a'
 ki őtet nyakon verné. De a' melly
 minden példákat fellyül halad, a' mi
 édes Idvezítőnk-is, mihekt Isten fiá-
 nak, és az emberi nemzetiségnek meg-
 váltojának lenni önnön magát meg-
 kezdé mutatni: A' meg-váltásnak
 tisztiben meg-kezde indulni; ottan
 kedvezés-nélkül minden tehetségé-
 vel ellene támadván, el-akará őtet
 veszteni: Az ő hűségese segedi, a'
 1. Cor. 4. test, és a' világ által negyven napon
 kísértvén őtet, midőn látná hogy ott
 meg-sebesítettett volna, el-menvén,
 az ő gonosz eszközeit, az Írás tudó-
 kat,

kat, és a' Papi Fejedelmeket ellene-
támasztván, mind addig ostromlá,
mig az ő e' világi életét le-rontaná.

Mind ezek így lévén, valaki az I-
stennek igaz hiveinek, és a' Christus
titkos testének az Anyaszentedgy-
háznak valóságos tagjának akar tar-
tatni, szükség hogy az ő keresztét fel-
vévén, az ő fejét a' Christust, a' szen-
vedésekben kövesse; Es a' Híveknek
közönséges sorsokban a' nyomorusá-
gokban részesüllyön: Sőt szüntelen
tusakodván a' keresztek, háboruk el-
len, edgyik kezével az ő keresztyéni
hivatalljának munkáját telekedie,
és a' másikkal, az ő lelki ellenségének
viszszá verésére fegyvert fogjon; Neh. 4. 17.
ki mihelt az Istennel szövetséget ve-
tünk, ellenünk támadván, ostromol,
mint ellenségeit, és azon vagyon,
hogy az Úrnak munkáját bennünk
meg-gátolván, felbe hagyassa velünk.
Mihelyen fel- veszszük az Úrnak sold-
ját, még minek-előtte a' táborba-
jut-

jutnánk, lesekét hányván ellenünk,
el akar vesztetni, vagy meg akar fosz-
tani.

II.

Feddés.

- Job. 21. 12.* O bezzeg boldogtalanok tehát a'
világnak fiai, kik sorfokat s. állapot-
tyokat nem tudván, keresztyéni hi-
vatalos munkájok helyén, idejeket
13. Ec. bujaságban, tisztátalanságban, tob-
zodásokban, Musikákban, tunya alu-
vásokban, jádzásokban, kártyázások-
ban, kotzkázásokban, és egyéb vilá-
gi el. mulandó gyönyörűségekben
töltik-el, semmit nem vigyázzván,
mint ha semmi gondjok nem volna.
Es mint ha semmi ellenségtől nem
ostromlatnának, vagy az ő ellenségek
1. Pet. 5. 8. a' Sátán, a' szelid bárányhoz, és nem
az ordító kegyetlen Oroszlányhoz
volna hasonló: Hasonlók az ilyenek
amaz Izraélitákhoz, kik a' Sátántól
meg-győzettetvén, és kötőztetvén,
mind-az által nagy örvendezéssel
Exod. 32. kiáltottanak, úgy annyira, hogy Mo-
9. 18. ses hozzájuk közelitvén nem győ-
zet.

zetteknek, de győzödelmeknek
alitaná őket lenni. Kik nem a' Sere-
geknek Urának hartzát hartzolták,
de a' bálvának szenteltek innepet:
Le-ülvén őrtek, ittak, és fel-kelvén
jádzottak: El-felerkeztenek a' Cha-
nanitákról, és az ígért áldott földről.
Igy most is az-ilyen testi bátorság-
ban élők el-felerkeztvén a' lelki Cha-
nanitákról, és az Istentől hiveknek
ígért örök életnek boldogságáról, a'
bűnnek pusztájában tsinálnak ma-
goknak világot: A' külső dolgokban
virágozván, nem érzik belső-képpen
a' Sátánnak sok fele-antselkedő kísér-
tetit.

Ha kérded mi az oka; Azt mond- Ellen-ve-
ják, hogy olly erős hitők, és tsendes tés.
lelkek-isméreti-vagyon, hogy a' Sá-
tánnak kísérteri, és semmi egyéb há-
borúk nekik nem ártanak: Sőt ez-
zel nem elégedvén, kárhoztattyak, és
ítelik az Istennek igaz hiveir, és lát-
ván hogy a' Sátánnak sűrűnyilantol

B

szün-

szüntelē meg sebhettervén, a' bűnnek
 terhe alatt éjel nappal sirnak; Azt
Luc. 13. 1. Es 5. alittyák hogy azok tellyességesen el-
Joan. 9. 1. Es 23. veremedettek, és mindeneknél bűnő-
 sőbbek, azért vagyon a' Sátánnak
 annyi hatalma rajtok: Vagy ha nem
 ugy vagyon a' dolog, bolondok hogy
 keferűséggel annyira gyöttrik mago-
 kat.

FELEL. I. De ha eszekben vennék az ilyen
 emberek magokat, kik olly veszedel-
 mes bolond hagymázban feküsznek,
 hogy minél betegebbek, annál inkább
 nem érzik nyavalyájokat. Ezeknek
 sebek olly halálos, hogy őket minden
 lelki érzékenységektől meg fosztotta.
 Ezek már a' lelki hartzön meg-gyö-
 zettetvén, fogságra vitettettek, és
 meg-tömlőztösztettenek, s-még is
 a' resti bátorságban ugy el-aluttanak,
 hogy eszekben nem vehetik mi tör-
 tént rajtok. Ez azért az oka, hogy
 nem tusakodnak, mert ostromoltatni
 eszekben nem vészik. Maga akkor leg
 in-

debb ostromoltatnak.
 voltani nem érzik.
 Ez illyennek nem az
 ög vitézi, és azért nem
 ölet, hogy baráti és öv
 1. Isak edgy is misse
 iga hírei és vitézi köze
 edési anyanyelved gy
 ben a' hadva nem gyak
 volna, Még ö maga a'
 12 Apostolok is: Sőt a'
 vobb, a' mi elöfrü
 ferelett a' boldog állap
 ostromlotta, s-még is
 án, 2. Isak edgy is
 a' világ és a' rest valam
 nek igetével az igaz
 rem, vagy valami bol
 nek fényesével bűn
 gyézett volna. 3. A
 tól nem volt fektet
 ellének csak edgy sz
 a' vele is, a' kía maga
 ran nem ostromoltat

inkább ostromoltatnak, mikor ostromoltatni nem érzik.

Ez Ilyenek nem az Úr, de az Ör-
dög vitézi, és azért nem ostromollya

Őket, hogy baráti, és övéi. Mert

1. Tsak edgy-is nintsen a' Christus
igaz Hívei és vitézi közzül, ki a' vi-
tézkedő Anyafyentedgyházban, eb-
ben a' hadba nem gyakoroltatott.

Volna, Még ő maga a' Christus, és
az Apostolok-is: Sőt a' mi leg na-
gyobb, a' mi első szüléinket még az

előt a' boldog állapotban meg-
ostromlotta, s-meg-is győzte a' Sá-

tán. 2. Tsak edgy-is nem volt kit
a' világ, és a' test valami boldogság-
nak ígéretivel az igaz útról el-téri-
teni, vagy valami boldogtalanság-
nak fenyegetésével bűnre vonni nem
igyekezett volna. 3. A' Christuson

kivül nem volt senki a' kiből az Isten
lelkének tsak edgy szikrani ajándé-
ka volt is, a' ki a' maga testéről gya-
-kran nem ostromoltatott, és meg-

is se

B 2

is se

is se

is se

is se

is se

Galat. 5.7. is sebesítettett volna: Mert a' testi a' lélek ellen törekedik, a' lélek pedig a' test ellen, és e' kettő egymással ellenkezik, hogy azokat ne tselekedhesük, a' mellyeket akarunk. Sőt még az Istennek valóban meg-szenteltetett embere az Apostol-is azon paraszolkodik, hogy más törvényt

Rom. 7.23. lát az ő tagjaiban, melly az ő elméjének törvényével ellenkezik; és őtet rabul adja a' bűnnek törvényének: Es viszontag, hogy az ő elméjével szolgál az Isten törvényének, de testével a' bűnnek törvényének.

9. 25.

3. Nem a' hitnek erőssége tehát az ő békeségeknak oka, hanem a' testi bátorság, melly a' világi héjában valóságoknak böltsőjében az ő tsalárd emlőjének gyönyörködöttő tejével, ugy el-alutta őket, hogy nem láthatyák ezt a' hartzot, s-nem érezhetik a' sokféle háborúságokat. Nem az ő Istennel és lelkek ismérteivel való békeségek tézfi őket ilyen tsend-

sek.

sekké: Mert a' hitetleneknek nin- *Esa. 57. po-*
 ssen bekecségek, azt mondja az Isten, *nultimo, &*
 de hasonlók a' fel-háborodott tenger- *nultimo.*
 hez, melly nem nyughatik, és kinek
 vizei minden rutságot, és sárthán-
 nak ki. Hanem az a' békecség, mel- *Esa. 48. 22.*
 lyet szerzettenek a' Sátánnal: Fri-
 gyet tévén a' halállal, a' koporsoval *Esa. 28. 13.*
 kötést köttek, és a' hazugságot vá-
 lasztván magoknak oltalmul, az a-
 lat magokat el-rejtették: Mert az *Hofu enim*
 embereknek lelki ellenségek, a' kiket *nofter quā-*
 eszében. vésszen ő ellene pártot-
 ütni, *to magis*
 és inkább tusakodni, azokat ő-is in- *nos sibi re-*
 kább igyekezik meg- győzni, és alája *bellare con-*
 hajrani. Ellenben pedig, a' kiket *spicit, tan-*
 szabado ssan, és tsendeszen birhat, *to amplius*
 azokat nem háborgattya. Tudjuk *expugnare*
 pedig azt-is, hogy mikor valamelly *contendit.*
 erőss fegyveres (melly a' Sátán) ő- *Eos iterū*
 rizi az ő Palotáját, valamije vagy on, *pulsare ne-*
 békecségben birja: De midőn valaki *gligit, quos*
 nálánál erősebb el- jövend, hogy ő- *quero jure*
 tet örökségétől meg- foszsa, hartz- *se possidere*
sensit.
Luc. 11. 21

nélkül soha azt meg nem adja; Melly lehetetlen tsörgés, tsattogás, és egyéb rettentő jelek-nélkül.

Ha azért valakia' Sátán ellen való hartznak mezejére soha ki nem megyen; Vagy első ostromon mindjárt meg-adja magát; Tömlőztre, kalodára, kötőzterésre, &c. kész lészni menni, nem tsuda ha nem háborgat. tatik lelki ismérteiben, ugy-mint, ki a' bűnnek tömlőztriben, a' sötétségnek minden munkáira kész: De ha ismét az ilyen embernek az ő meg-váltoja a' Christus, az ő követi által predikálván, hozzá hívja, és ugy meg-világosítja, hogy ki akar menni az ő lelki rabságából, bizonyára ez a' lelki Pharaoh soha könnyen meg nem engedi, mint ő jofszágát, hanem ha erővel vitetik ki abból: Nem lehet tehát hogy ne érezze ezt a' tusakodást és viszsza-vonást. Mikor a' fogoly a' tömlőz fenekén lánczokkal meg-kötőztervén,

tsin-

Simile.

tsintserben, és kalodában fekszik; a' tömlőtztartó és vigyázó bátran aluszna; De ha a' lakatok le-hulván, a' lánczok el-oldatnak, a' tömlőtzt meg-nyilik, és a' fogoly el-szaladván futni kezd; Akkor kezd a' tömlőtztartó szorgalmatoskodni nagy sietséggel és kiáltással az el-szaladt rabot kergetvén. Így a' Sátán-is, midőn a' bűnös embert a' féttségnek és romlottságnak tömlőtztében, a' tudatlanságnak hálójában bé-keveredvén, és a' vértkeknek közelivel meg-kötöztetvén tartja, bátor és csendes: De ha az Idvezítő az ő szolgálai által, szent igéjének predikálásával meg-oldja, és könnyebíti a' bűnnék terhes lánczaitól, és az ő lelkének világa által annak lelki szemeit úgy meg-világosítja, hogy meg-látván a' Sátán tömlőtztéből a' tudatlanság kötele alatt való megszabadulásának útját és módját, ki-szabadulván futni kezd; Mindjárt

dühösködvén ellene, kergeti őtet, hogy el érvén, vagy vissza-vigye őtet az ő szolgálattárára, mint Pharaoh az Izraélitákat; vagy ha az ellene álván vissza nem viheti, akar csak elveszthesse őtet.

2. Végezetre, nem érznek ezek a' test és lélek között semmi hartzot, mert az ő testek lelkeket meggyőzvén, egészen alája hajtotta, és igazgattya.

III. Innét az Istennek igaz Hivei, kik Vigasztalás. szüntelen érzik a' lelki ellenségtől nyavalyák, nyomoruságok, keresztek, kíserterek, és háborúk által való ostromlattanásokat; Es látják magokban a' testnek a' lélek ellen való párt-ütését, mellyet nem zenek a' kíserterek; nem kitsin vigasztalást vehetnek magoknak, midőn megvisszállják és elszekben vészik, hogy valakik magokat Isteni szolgálatra adták, és az Urat szentségben, és igazságban szolgálni magokban elszánták,

ták, ekképpen kísértettenek, és próbáltattanak-meg. Ugyan-is a' Sár-Rebel. 12.
 kány meg haragult amaz aszszonyi-állatra, (melly az Istennek An-
 nyaszentedgyháza) és az ő fiaira, kik az Istennek parantsolatit meg-őri-
 zik, és az Úr Jესu Christustol-
 nubizonság tételek vagyon: Es mi-
 vel meg-verették őtet, s-a' Seregek
 Urának zászlója alatt harczolnak;
 Mint a' sívó rivó Oroszlány körül-
 löttök nyargalván, keresi hogy el-
 ronthassa őket. 1. Pet. 3. 9.

Innét vagyón, hogy valamig mi a'
 bűnnek érzése nélkül élünk, észünk,
 íszünk, bátorságban, háboruság-nél-
 kül, vigan élünk; De mihezt bűnein-
 ket meg-ismervén az Úrnak kezdünk
 szolgálni, ugyan reánk szorja az ör-
 dög az ő kísértetinek tüzes nyilait;
 A' nyomoruságok, mint valami sebes
 ár-vizek meg környékeznek, és mint
 valami szél-veszek fel-emelvén szün-
 telen a' földhöz vernek minket, &c.

B s

Effe-

Effelét nem szenvednek ám a világ-
nak fiai, mi is valamig az Istennek ke-
gyelmétől üressék lévén, szűkölködő
kuldusok vagyunk, és meg-elégszünk
e' földön ugy-mint mi születésünk-
nek helyén lakni, és nyugodni; A'
Sárántol nem háborgattarunk, mint
kiknek semmink nintsen a' mit el-

Egenus Si- veszthetne velünk: (Mint a' szű-
ator tutum kölködő úton-járó bátorságos szo-
carpit iter kott lenni) De mihelt edgyfzer az

Simile.

Isten lelki kegyelmének meg-bőrsül-
hetetlen kénseivel meg gazdagit-
ván magunkat, e' világot bujdosó he-
lyünknek, és tsak által-menő úrunk-
nak alittyuk lenni, kívánván e' mi vi-
lági életünknek veszedelmes, és há-
boru tengerin, a' mi mennyei nyugo-
dalmas hazánkban és hajlékunkban
evezvén, által-költözni, ottan a' ke-
gyetlen Arkipiráta, a' Sátán, tellyes
minden kísértetinek seregeivel azon
vagyon, mindenütt leseket hányván,
hogy meg-foszszon minket e' kazdag,
és

drága kénstől: Es
ez az öröké való ve-
nök mélygare le-
na nem is szűnik meg-
hul, valamig a' mi nyu-
nak kívánatos portukár-
junkt: A' hol mivel a
kiváltszunk, minden ts
kedéltől tsakéllen m
runk: Annak okért va
Sárát világ, és a' mi ro-
thale képpen kísértet
gattarunk, meg-ralha-
le, hogy mi az Istennek
dít, és vintet közt fog-
ő Lelkenek földjén, és
már fel-venn: Mer
fogja a' magában meg
Nem is harizol ő az
a' kit ő néltie barát, sz
karamját tsakeke szűk
ben való élés: Ez nem
szűlyhetet: De a' i
ráfoltj alatt járván, ő
odnak
B o

és drága kénstől: Es a' mi lelkeinket az örökké való veszedelem tengerinek mélységire le-süllyeszte. Soha nem-is szünik meg ez ostromlás, valámig a' mi nyugodalmunknak kíváncsú portuására által nem jutunk: A' hol mivel az ő járásán kívül lészünk, minden tsalárdintselkedésről tsendeffén meg-nyughatunk. Annak okáért valamikor a' Sátán, világ, és a' mi romlott testünk által ekképpen kísértetünk, és szorgattatunk, meg-tsalhatatlan erős jele, hogy mi az Istennek Hívei, tselédi, és vitézi közzé fogattattunk. Az ő Lelkének földjét, és foglaló pénzét már fel-vettük: Mert a' Sátán or- *Matth. 12. 6.*
szága ő magában meg nem hasonlott. 6. 2 5. 2 6.
 Nem-is hartzol ő az olyanok ellen, a' kik ő nékie baráti, szolgálai, és az ő akarattyát tselekeszik; melly a' bűben való élés: Es nem háborgattya az ilyeneket; De a' kik az Urnak zászlója alatt járván, ő ellene tuskodnak.

Jollehet, a' Sátán az ő szolgainak
 bűnőket a' mig lehetre jegeri, hogy
 ne érezzék és lássak, s-meg ne ret-
 tennyenek tőle, de a' gonoszságnak
 tselekedetiben tovább mennyenek,
 és másoknak-is botránkozók lévén,
 az ő országot éppítsék: De mihel-
 valami olly súlyos, terhes, és rzégé-
 res vétkeket találnak tselekedni, a'
 melytől az ő alvó lelkek ismér-
 annyira meg-sebesíttetik, hogy az ő
 testi bátorságoknak mély álmából,
 és bolond hagymázzából fel ébred-
 nek, akkor a' Sátán-is valoban rajtok
 vagyon, hogy meg ne térhessenek:
 Lelkek ismémentit reájok támasztva,
 rettentti őket, és kétségben való esé-
 re kényszeríti: Edgy szoval, mivel
 láttya hogy bűnőket tovább elnem-
 fedezheti; tellyességgel azon vagyon
 hogy őket az igaz penitencia tartás-
 rola vonnya. Az Úr pedig az ő igaz
 ítéletiből, másoknak példájokra, sok-
 skor meg-engedi hogy a' Sátán ez é-
 let-

leiben az ővőbenel-
 nak győrelmit:
 ddm, ha el-
 rend-
 or-
 győri Ez az oka, hog-
 el-
 ed-
 mint. Azert nagy vig-
 szolg-
 nő-
 le-
 tyom-
 ruk al-
 Mert ab-
 Men-
 tak-
 jain-
 kere-
 Es al-
 és sz-
 kez-
 kez-

letben az övéiben el-kezdje a' pokol-
 nak gyötrelmit: De a' mint mon-
 dám, ha el-réjrheti az öbűnöket, és
 tsendességben által viheri őket az ő
 országában, ez életben soha nem
 gyötri. Ez az oka, hogy a' holedgy
 el vész, kétségben való esés által, ott
 edgynehány vész-el testi bátorság
 miatt. Azért nagy vigasztalásokra
 szolgál ez azoknak, a' kik az ő bü-
 nöknek terhét érzik: Es az ő lelki el-
 lenfégektől, minden fele nyavalyák,
 nyomoruságok, keresztek, és hábo-
 ruk által szüntelen offromoltatnak;
 Mert abból ísmérik meg magokat az
 Isten Hívei közzül valóknak, és a' vi-
 tézkedő Anyaszentedgyház igaz rag-
 jainak lenni, mellyben egyedül csak
 keresztfelvitő vitézek vétetnek bé:
 Es akkor kezdetnek az Istennek baráti,
 és szolgál lenni, mikor a' Sátán fel-
 kezd ellenek támadni.

A MASODIKROL.

II. Mindeneknek a kik id-
vezülni akarnak, szük-
ségesnek mondók a' nyomo-
ruságokat és kereszt viselésé-
ket: Mert különben az I-
stennek rendelését meg nem ta-
nulhattyák s eszközben
nem vehetik.

I. **A**Z Isten is azt kívánja, hogy a'
mi romlottságinkat, és erőtlens-
séginket meg-ismérjük; mellyre a'
kereszt viselésnél hathatób eszköze az
Istennek nintsen: Mi pedig felette
hajlandók vagyunk a' fel-fuvalko-
dásra, és lelki kevélységre: Minde-
neket a' mi magunk mi voltának, ere-
jének és érdemének tulajdonítván,
meg-fosztjuk az Istent az ő nékie tar-
psal. 81. 8. tozó tisztelettől: *Nem hívjuk se-
gédsegül, és nem dicsérik, hanem*
ka-

ha a nyomorúságok által indittatunk-fel. Másokat is magunkhoz-képest meg-utállunk: Példá-erre szent Péter: Noha erőssen állattya Idvöziönk, *hogy mindnyájan* *Matth. 26. 6. 31. ad 35* meg-botránkoz-nának ő benne, de semmi-képpen el nem hiszi Péter; sőt azt mondja, *hogy ha színtemeg-kell-is ő mellette halni, és ha mások meg-tagadják-is őtet, ő semmi-képpen nem tselekeksi:* Mint ha azt mondaná: Meg-lehet hogy ezek meg-tagadnak, mert erőtelenek, bátorság nélkül valók, és álhatatlanok; De én olly erős és álhatatos vagyok, hogy még a' halálnak felelmes kiser-teti-is meg nem tántorítanak, s-te-tőled el nem vonszanak. A' hol minémű ítéletben volt az ő felebaráti, s-azok felett maga felől-is, világos-san ki-tetzi. De midőn a' kiser-teknek szél-veszeitől felette igen meg-hányattatott volna, meg-ismer-*6. 69. 70. ad 74. 7. 75.* vén az ő erőtlenségét, meg-alázza magát, és keservessen sira. *2. A'*

2. A' tékozló fiú felől azt mon-
 ja Idvőzítők, hogy az ő atyjának jo-
 szágából részét ki-vévén, igen meß-
 sze országra ment, ahol jóvair el-pa-
 zarolván, nagy éhségre, és fogyat-
 kozott állapotra jutot, melly miatt
 Luc 15. a' illetlen szolgálatra adta magát; De
 31. ad finē. még úgy sem elégedhetett meg, úgy
 annyira, hogy ha az ő el-hagyott édes
 atyához meg-térvén, ismég jóvai-
 ban nem részesült volna, éhelt kellett
 volna meg-halni. Vallyon kitsoda
 volt az a' tékozló fiú? Bizonyára mi
 bűnös keresztyének minnyájan, kik
 a' mi édes Atyánktul szüntelen el-
 vesztjük az ő áldomását, és azonban
 2. Cor. 5.6. a' bűn által el-bujdosván, ő tőle
 meßsze járjunk; Melly miatt lel-
 ki éhséggel és szomjúsággal kellene
 meg-halnunk, hanem ha viszontag
 az ő kegyelmes jo réteményében
 szüntelen részesülnénk: Külömben
 penig nem részesülhetünk, hanem ha
 meg-térvén, igaz poenitentiával ő
 hoz-

hozzá vizsgálja meg: Az Istennek
 pedig a' mi meg-térítettésünkre, és
 poenitentia tartásunkra, rend szerint
 valo eszköze, hathatób a' nyomoru-
 ságoknál, és kereszteknel nintsen,
 azért leg-utol-el-véle; midőn a' vak-
 merőknél kegyes ígéretivel, sem jo-
 téreményével, sem pedig fenyegeté-
 sével nem használ: Erre nézve, mi-
 dőn az ő népét a' meg-térése és az ő
 törvénye szerint valo járásra a' Pro-
 phéták által, sok helyen, s. a' többi
 között Hoseáfnál intené, és meg nem
 térnének, így (zoll: *Az Ephraim* *Hof. 5. 14.*
15.
ellen olyan léfzek mint az Orosz-
lány, és a' Juda ellen mint az Orosz-
lány kőlyök. El: megyek meg-raga-
dom, és meg-szagatom, úgy hogy
kezemből senki ki nem ragadhatja:
Az után vizsgálja-térek az én he-
lyemre, mind addig, míg meg nem
ismérik magokat hogy vétkeztenek.
Es a' nyavalyarajtok lévén meg-ke-
resznek engemet. Ez bé is tellyese-
dett

Hof. 6. 1. 2. **É**3. igy hozza-bé őket szollani: *Jer tér-*

jünk meg az Urhoz, mert ő szaga-

gatott meg, és ő gyógyit meg minket.

Meg-vert, és bé-köti a' mi sebein-

ket: Meg-elevenit minket két nap

múlva, és harmad napon fel tá-

maszt, hogy éllyünk az ő országá e-

lőtt, &c. Ig y Esaiás is tsudálkozik,

hogy még az Isten tsak fenyegető-

Esa. 17. 6. **É**3. *dőtt, az emberek az Oltárra, és a'*

képekre néztenek, az az, azokban ve-

tették reménységeket; de a' tsapás u-

tán az ő teremőjőket keresték, és az

ő szemek néztenek az Izraelnek Sz.

Istenére, tőle várván segédseget. Er-

re nézve az ő ellenségihez valo szere-

teiből Dávid azon könyörtőg, hogy

az Ur az ő ellenségeinek országokat

töltsé-bé a' gyalázattal, hogy meg ke-

ressék az ő nevét. Ugyan ezent bi-

zonyittya; a' hol ig y szoll: Mikor

őli vala őket az Isten, azonnal meg-

térvén jo reggel keresik vala őtet. Es

meg-

Isal.

É3. 17.

meg- emlékezvén, hogy Isten volna
 az ő várok, és a magosságos Isten az *Psal. 78. 34*
 ő szabadítója, hízkelkednek vala ő *35. 36.*
 néki az ő szájokkal. Es Esaiás azt
 mongja az Izrael népe felől, hogy az *Esa. 26. 16.*
 ő nyomorúságokban meg- látogatták
 az Isten, alázatos sán könyörögtenek
 ő néki, mikor az ő ostroma rajtuk volt:
 De ez ugyan közönséges a' Birá és
Királyok könyveiben, hogy mikor a'
 nép boldog állapotban volt, el hagy-
 ván az Urat, Bálványokat tiszteltek.
 Ismét mihelt az Ur sulyos tsapást
 botsátotta reájok, fel- ébredvén a'
 vétkeknek mély álmából, meg- ismer-
 ték gonosz tselekedeteket, meg- tér-
 tenek, és bűnöket meg- valván, tőle
 kértének segítséget. Igy tselekedte-
 nek a' Ninivé- béliek: Mig boldog-
 ságban voltak, minden fertelmef-
 ségben éltek: De mihelt az Isten-
 nek meny- dörgő fenyegetését hallot-
 ták, meg- alázván magokat, ő hozzá-
 tértenek. Igy Manassés, mig boldog
 álla-

állapotban volt, minden ferrelmes-
ségekben, és istenteleniségekben élt:

Ugy annyira, hogy még fiait is a'

2. Chrö. 33. Moloch Bálvánnak meg áldozná,

2. ad 13. és több gonofságot tselekednek a' Po-

gányoknál, kiket az Úr ki gyomlált

vala az Izrael fiai előtt: Es noha

meg-intette az Úr sokszor őtet, de

csak hallani sem akarta az Úrnak

beszédét: Mindaddig mig az Assy-

riai Király kezében adattatván, két

lántzokkal meg kötöztetnék, és Ba-

bylloniai fogságban vitetnék: De

mikor nagy erős fogságban volna,

meg-ismeré, hogy az Úr volna az i-

gaz Isten, és hozzá fohász kodván,

magát ő előtte igen meg-alázá, és kö-

nyörge: Azt mondja a' szent Írás.

Igy Saulus mig az Istentől meg nem

2. 9. 1. *Es* verettetnék, nem csak nem tisztelte

sequens. őtet, de inkább az ő Anyaszentedgy-

bázát, és abban az ő Christusát ül-

dőzte: De mielőtt a' földhöz veret-

tervén, szemeinek világátol meg-

fosz-

lostrának; nem csak
angeliumai prédika-
cióját, minden
jót megilleteni, s
neveti. Ez az oka,
szegényeket, és
gyanak vilásgör-
ményben azokat ré-
mít a' boldog állapot-
Mert a' nyomorúságok-
nak érzésének igaz-
tortának, és juttat. Bi-
törtéző fia is, ha jor-
tanak, és éhezéste nem
folya az ő édes anyja-
térte volna. Helyes mo-
Mikor valaki földi
tisztogat kezd meg-
lelkesüléssel, és
dában muzsika meg-
miféle azt mondja, ha
földszeg, megzajlik, és
Úrnak hivatalyát m-
nem juttatni, az ő

fosztatnék; nem tsak szolgálni, és Evangeliumát prédikálni; de meg-kö- Mat. 21. 13.
 röztenvén, mindeneket szenvedni,
 sőt meg-ölettetni is kész vala az ő
 neveért. Ez az oka, hogy az Úr a' Luc. 14. 31.
 szegényeket, és nyomorultakat ma-
 gának választotta, és az ő jo-téte-
 ményében azokat részesítette, inkább
 mint a' boldog állapotban lévöket;
 Mert a' nyomorúságok által magok-
 nak, és az Istennek igaz ismérére ju-
 tottanak, és jutnak. Bizonyára ama-
 rékozló fiú-is, ha jövai el nem fogy-
 tanak, és éhezésre nem jutott volna,
 soha az ő édes attyához vizsgálta nem-
 tért volna. Helyes mondás tehát ez:

[Mikor valaki földijovait el-vesz-
 ti, akkor kezdi meg-ismerni, hogy
 lelki jövait el-vesztette. Világos pél-
 dában mutatya meg ezt Ildvözitönk,
 midön azt mondja, hogy a' kiknek Matth. 22.
 feleségek, mezejek, és ökrök voltak 3. ad 10.
 Urnak hivatallyát meg-vevén, Luc. 14.
 nem jötenek-el az ő vassorájára.

noha kétszer is hivattattanak. De a' szegények, tsongák, bonkák, sán-
ták, tsak edgy hivatallyára mindjäre
készek voltanak el-jöni. Mi ennek
az oka? Mert a' világi joktól meg-
fosztattatván, nem volt mitől el-vo-
nattatniok.

3. A' bálvány imádásra, és lelki
paráznságra olly hajlandók va-
gyunk mindnyájan, hogy az Istent
el-hagyván, a' törvénytelen ségekkel
szövetseget verünk, és a' gonofsá-
gok után járván, a' szidalomban bé-
merülünk: Es ezekből meg sem té-
rünk, hanem ha az Isten a' nyomoru-
ságoknak tövisszeivel bé-rekesszi a'
Hof 2. 5. *mi útainkat; Es sóvént fon mi elönk-*
6. 6. *ben, hogy a' gonofságoknak ösve-*
6. 7. *nyét meg ne tanállyuk; ha ugyan*
szorgalmatossan keressük is, &c.

4. Az Isten az ő lelki kegyelmé-
nek olajával sokszor a' mi atzél szi-
veinket meg nem lágyíthatván, a'
nyomoruságoknak tüzes kemenczéi-
ben

ben ugyan meg-olvastya: Es a' mi
sziveinknek kemény, és az ő magvá-
nak bé-vételére alkalmatlan mezeit,
a' kereszteknek szántó vasával meg-
szaggattya, és a' keserűlegeknek ba-
ronájával (hogy búségesb gyümöl-
tsőt teremjen) bé-baronállya. Ter-
mészet szerint a' magunk szeretetétől
ugy meg-vakittattunk, hogy bűnein-
ket nem láthattuk; Ugy fel-fuval-
kodtunk, hogy magunkat meg nem
alázhattuk ő előtt, sem bűneinket
meg nem vallyuk; valamig a' nyo-
moruságoknak keserű orvosságával
a' mi lelki szemeinknek hályogát le
nem érteti, és szarvunkat le nem törli.
Példa erre Dávid, ki a' bűnnek álma-
ban és a' testi bátorságban ugy bé-
merült vala, hogy midőn a' Prophéra ^{2. Sam. 12.}
hozzája menvén, példa-beszéd által ^{6. 1. ad 7.}
gonosztselekedetéről meg-feddené;
nem is érté körül beszélne, hanem
magára sententiát monda: De az I-
sten nyomoruságot, és üldözést bo-
tsát-

tsátván rejá, nem tsak meg-ismeré
bűneit, sőt meg-is alázván az ő ke-
zei alatt magát, így szolla nagy alá-

2. Sam. 15.

9.26.

zatoson: Im hol vagyok én, tseleked-
jék ugy az Úr velem, a' mint néki
tettzik. Így tselekeszik az Anyaszent-

Sam. 3.22.

edgy-áz-is, midőn egyedül tsak az
Úrnak, (s-nem maga érdemének)

zulajdonítja, hogy teljességgel meg
nem emésztetett. Sőt meg a' hitet-

len, és igen gonosz életű embereket-

is, a' nyomorúságoknak hatható és z-
közei által alázatosságra, és bűnök-

nek meg-ismerésére viszi az Isten, s
mint ki-tetzi az Abháb példájából.

1. Chron. 21

9.27.28.

Innét, legelső jofzágos erkölcs a' bűnt
kerülni, és nem tselekedni: De mind-

járt második, a' már meg tselekedett
véiket meg-ismervén, meg-szánni,

bánni, és életünket meg-jobbitani,
poenitentiát tartani. Mellyre az I-

stennek kívált-képpen való rendelt
eszközei a' kereszt viselések.

3. Az

1. Az Isten az Isten
mofszágait el hag-
gyunk, melly a'
oknak és kezei visel-
menreje által szokott le-
nyomorúságoknak ide-
mofszók, a' mi nyom-
aloknak a' bűnök-
mi, azok kezdők a'
ronni, és valóban, ugy-
nyavalyosnak kezdő ok-
pok meg-fennmar-
oknak romlások alkak,
terülhetők-el, a' uszá-
it az Isten meg-is minde-
terzik inoz mondások-
az, és kezem te read-
el-izem mindeneffél a'
dat, és kezem mind-
nét szoktak mondani,
a' a' nyomorúság, el-
az.

Hitem az igaz Hívek
is válna magyai.

5. Az Isten azt kívánja, hogy gonofzságinkat el hagyvan, megtisztuljunk, melly a' nyomoruságoknak és keresztfeléléseknek tűzes kementzéje által szokott lenni. Mert a' nyomoruságoknak idein, mint a' gonofz-tévők, a' mi nyomoruságinknak okainak a' bűnöket kezdjük kiáltani, azokat kezdjük a' Biro eleiben vonni, és vádolni, ugy-mint a' mi nyavalyáinknak szerző okait, hogy azokat meg-sententiázza, tsak mi azoknak romlások által, a' bűnterést kerülhesük-el. A' tsapások által tisztít az Isten meg-is minket, a' mint kiterzik imez mondasából: *Mert Esa. 1.35.*
az én kezemet te reád fordítom, és el-tisztítom mindenestől a' te salakodat, és el-vefzem minden te onadat.
 Innér szokták mondani, hogy mikor el jó a' nyomoruság, el jó a' tisztulás-is.

Híszem az igaz Hívek az Istennek Ellen-ve-
 jo és tiszta magvai. rés.

C

Ugy

FELEL.

Símle.

Ugy vagyon, de elegyefek szalmával és polyvával: Miképpen a' buza jonak és tisztának mondatik mig szalmájában vagyon. is: Hogy pedig tisztább legyen, szükség megvertetetni, vagy nyomattatni, és szoró lapáttal meghányattatni: Igy a' hievek is tiszták ugyan az Isten kegyelméből, a' Christus érdeméért; de hogy tisztábbak legyenek, szükség a' nyomoruságoknak esépjei, és szoró lapáti által, megvertetetniek és hányattatniok: Mert ez életben telyes tökéletesség nintsen. Továbbá igen hajlandók vagyunk a' megveszetre, és mint az álló víz megvész és bűdösödik, ugy mi is hanyodás nélkül: Es mint a' tiszta atzél fegyver is, ha veszteg áll meg rosdásul; Igy mi is ha csak boldogságban nyugszunk, hamar elveremedünk, és fajulunk.

Símle.

6. Hogy magokat megöldökléyk, minden Hívektől kívánnya az Isten:

Men: Ennek pedig ki
alo gradulla a' beke
nelly nem lehet nyu
dül. Ez az oka hogy
let képeiből az a ké
megragadják magokat
papok fel. és nem az a
nyí képeiből let. Mi
Meg. min az Ispollat a
Men ha ő pite meg
sile illeik is, ha chom
szólak az ő vele. Min
mi fenvedéjük? Biz
fennük erre a' dotal
melly mind a' bűvölés
Végzetre ezek által
a' miféleképpen a' Chris
armondia ugyan azon
az Isten a' képet örök
tudat, el a' válszatra
Fiatok ábráz arnyak
fennük; és ő legyen
ők arnyak képe. Nem
de jelsz mindenek jelsz

Isten: Ennek pedig kiváltképpen
 való graduffa, a' békeséges türés,
 melly nem lehet nyomoruság nél-
 kül. Ez az oka hogy Idvőzítőnk az
 ötet követőktől azt kívánja, hogy *Luce. 9. 29.*
 meg-tagadják magokat, és minden
 napon fel-vévén az ő keresztekét,
 úgy kövessék őtet. Mi végre pedig?
 Meg-tanít az Apostol, a' hol így szoll:
Mert ha ő vele meg-holtunk, őz. Timóe. 2.
 vele élünk is, ha tűrünk ő véle, or- *6. 11. 12.*
 száglunk is ő véle. Mitsodák pedig a'
 mi szenvedésink? Bizonyára csak
 semmik arra a' dicsősségre nézve,
 melly mindē hiveknek megjelentetik.
 Végezetre ezek által hasonlítottunk
 a' mi fejünkhöz a' Christushoz, mert
 azt mondja ugyan azon Apostol, hogy
 az Isten a' kiker örök üdöktől-fogva *Rom. 6. 29.*
 tudott, el-is választotta, hogy az ő
 Fiának ábrázatjához legyenek ha-
 sonlatosok; és ő legyen első szülött a' *Colos. 1. 18.*
 sokatyaiai között. Nem-is ártanak,
 de inkább mindenek jóvokra szolgál-

Rom. 8.26. *né azoknak, kik az Istennek vége-
zése szerint hivatalosok, és a' kik
őket szeretik.*

7 Mitsoda vigasztalásunk volna
minékünk ez életben, ha az Istennek
szerelméről, és a' mi el. választatá-
sunkról bizonyosak nem volnánk?
Semmi sem: Ezeket peniglen a' nyom-
oruságokból, és kereszt viselésék-
ből ismerjük meg, kik az Isten sze-
relmének, és az el. választásnak bé-
lyegi inkább mint gyűlölségének, és
meg-vertetésnek: Mert *Idvezítőnk*
Joh. 16.20. *meg-jö vendölte, hogy az ő Hívei sir-
nának, jajgatnának, és szomorkod-
nának; A' világ penig ellenben ö-
rülne. Ugyan-is a' Híveknek szentül*
2. Timor. 3. 9. 12. *kell élniek: Mindenek penig a'
kik szentül akarnak élni, a' Chri-
stus Jესusban háboruságot szenved-
nek. Minden igaz Híveknek az Isten*
Alt. 14.22. *országában kell igyekezniük: Oda
penig sok háboruságok által kell men-
nünk, azt mondja az Apostol. Mind-
nyá-*

nyájan akarunk részesülni a' mi Id-
vezitőnknek ditsőségében, szükség
azért hogy a' szenvedésekben-is *Rom. 8. 29.*
hozzája hasonlittassunk. Mert a'
mi nyomoruságinknak edgy szem-
pillantásig valo könnyűsége, az örök- *2. Cor. 4. 17.*
ké valo ditsőségnek állandóságát
szerzi minékünk. Nem-is orszá- *2. Timos. 2.*
golhatunk a' Christussal, hanem ha *6. 12.*
véle-is szenvedünk. A' kit szeret
az Ur, meg-dorgálja; és valakit *Heb. 12. 6.*
fiává fogad, meg-is ostromozza, mi- *Apoc. 3. 19.*
képpen az atya fiát, kinek jóvát a- *Prov. 3. 12.*
karja. Azért ne unnyuk meg az ő
dorgálását, és meg ne utálljuk az ő
bántetését. Mert boldog ember, a' kit
az Isten meg-dorgál; Mivel ő az ki *Iob. 5. 17.*
betegséggel meg-látogat, és ő a' ki bé- *18. 19.* *3.*
kötözget, ő a' ki meg-sebesít, és a' ki- *sequent.*
nek kezei meg-gyógyítanak, és a' mi
fők nyomoruságinkból meg-szaba-
dítanak: Eő a' ki meg-ól, és ismét
meg-elevenít; pokolra alá-vét; és is- *1. Sam. 2. 6.*
mét fel-hoz: Szegénnyé téfszen, és

9.7. meg-gazdagít; Meg-aláz és fel-
 Dene. 32. magasztal: Fel-emeli a szegényt a
 9.39. porból, és a szűkölködőt a ga-
 1. Sam. 2. 8. néjbol, hogy ültesse a Fejedelmek
 Psal. 113. 7. közé; a ditsőségnek székiben.
 Ps. 107. 41. Ha penig a dorgálást el-szenvedjük;
 az Isten ő magát nekünk ajánlja,
 mint fiainak, mert kitroda olly fiú,
 mellyet az Atya meg nem dorgálna?
 Job. 12. 7. 8. Hogy ha dorgálás nélkül valók lé-
 szünk, mellyben mindenek részesei,
 bizonyára nem fiak, hanem fattyak
 vagyunk. Sok példánk vadnak a Sz.
 Írásban az Istennek hiveinek, és ked-
 ves emberinek szenvedésekről, és a
 világi életnek tengeri szél-veszébe-
 való hanyattatásokról; Minéművek
 voltanak *Abrahám, Jácob, József,*
Mózes, Dávid, Job, az Apostolok,
 mindenek felett ő maga is a mi Id-
 vőzítőnk; kiknek ez életben való sok
 rendbéli kereszt viseléseket, és nyo-
 morúságokat elő-szamlálnom sok
 volna.

8. Azt

8. Azt kívánja a
 rásokon könyörölkö-
 ráteralljuk a mi meg-
 yándokait: A könyör-
 vőlépjen a szeretet-
 ih, az szobrák mondan-
 rusig a máson való ké-
 seg; mint a tűn a vi-
 telenek be-vevélere,
 grótya a mi szíveinket
 mi nyomorúságunkban
 eltartunk, azal tudunk
 vigátnak; Mert, az
 orvóság, azon testi ny-
 regleg ellen, külsőben
 ben, csak elljének velle-
 azon kísértet ellen, kü-
 morúságban, azon égy-
 zek háttorsága vagy
 nékpen a ki valamire
 teljes nyavalyából me-
 Ma azon nyavalyában lé-
 Ma Orvosi lehet: Így a
 magunkon meg-probi-

8. Az kévannya az Isten, hogy
 másokon könyörülők legyünk, és vi-
 gasztaljuk a' mi meg-keferedett a-
 tyánkfiait: *A' könyörületesség pedig*
miképpen a' szeretet-~~u~~ hon kezd
rik, azt szokták mondani. A' nyomor
ruság a' máson valo könyörület
ségre, mint a' tűz a' viaszszat a' pe-
tsérnek bé-vételére, ugy meg-lá-
gyítja a' mi sziveinket: Es a' mivel
mi nyomoruságinkban meg-vigasz-
taltattunk, azzal tudunk másokat-is
vigasztalni; Mert, mint azon edgy
orvótság, azon testi nyavalya és be-
tegség ellen, különbözö személyek-
ben, csak éllyenek velle, használ: Igy
azon kísérlet ellen, különbözö nyo-
morultakban, azon edgy vigasztalás-
nak hathatósága vagyon. Továbbá,
miképpen a' ki valami orvótságálat
sulyos nyavalyájából meg-gyógyult;
Más azon nyavalyában lévőnek-is tu-
dós Orvóssa lehet: Igy minékünk-is
a' magunkon meg-probált dolgok-

bol kell másokat meg-vigasztalnunk;
 Mondván: En is szintén ilyen su-
 lyos nyavalyában voltam, és midőn
 majd kétségben esném minden esz-
 közöknek hathatoságok felől, az Úr
 illy nagy dolgot tselekedett velem:
 Így, s-így szabadított-meg. A' nya-
 valyás-is, midőn nem új orvosságot
 ad néki az Orvos; de olyat mellyet
 már magában meg-probált, kön-
 nyebben bé-vészi. Így tselekedett

*Psal. 34. a Dávid, mikor az Isten a' Philisten-
 2. ad 6. sok Királyságot meg-szabadította
 volna: Ditséri őtet az ő jo-téteménye-
 ért, és int másokat-is hogy ő hozzája*

*6.6. folyamodjanak, mert ortzájok meg
 nem pirul azoknak, a' kik ő hozzája
 futnak, és reája néznek: Mellynek
 mennyi hathatosága legyen, meg-
 mutattya a' kőverkezendő igékben,
 midőn így szollani hozza-bé őket:*

6.7. Imez szegénykiáltott, és az Úr meg

*6.8. halgatta őtet, és minden ő háborusá-
 giból meg szabadította őtet, &c.*

De

De még a' mi lelkünknek amaz nagy *Patienter*
 Orvossá-is, az Ur Jesus Christus, el- *illatā tolle-*
 sőben az ő maga testében próbálta- *rat injuri-*
 meg a' könnyörületefűgnek, és vi- *am, qui piē*
 gasztalásnak orvosságát, sok nyomo- *quod for-*
 ruságokat szenvedvén, a' mint az A- *ruse adhuc*
 postol bizonságot tészzen felőle: *habeat in*
Mert mivel hogy szenvedett miko- *quo debeat*
ron meg-kisértetett, azoknak-is se- *ipse tolera-*
gdőséggel lehet, a' kik meg-kisértet- *Heb. 2. ult.*
nek. Ha azért még a' Jesus Christu-
 nak-is a' mennyiben ember, és köz-
 ben-járolt volt, a' nyomoruságok ál-
 tal kellett ez jószágos erköltsben ép-
 pülni, mennyivel inkább minékünk?

I. Meg tzáfoltatnak innét 1. a' Tzáfoltat-
 kik a' nyomoruságokat, és kereszt vi-
 feléseket az Istennek gyűlöldősebből
 mondják származni: Ellenkező dol-
 got tanít a' Bölts, midőn így szoll:
Látom vala hogy azon edgy szeren-
tséje volna az igaznak, és a' gonosz-
nak, jonak vagy tisztának, és tisz-
tátalannak, mind annak a' ki álde-

zik, mind a' ki nem áldozik; Ugy
 a' jonak mint a' bűnösnek; Ugy az
 esküvőnek, mint a' ki bűtsülli az ef-
 kúvést; &c. Szolván a' világi, és kül-
 ső állapottyokról. Ugyan ezen bi-
 zonyitrya a' Szenteknek, úgy mint
 Johnak, Dávidnak és többeknek is
 példájok. Ezt akarja Idvőzítőnk is
 amaz kazdagnak és Lázárnak pél-
 dájában meg mutatni. Ha itt a' vi-
 lági embereknek szokások szerint
 kezdenénk itélni, azt mondhatnók,
 hogy a' Lázárt felette igen gyűlölte
 az Isten: A' kazdagot pedig len fele-
 te igen szerette: De lám különbet
 mutat mindeniknek ki-menetelek.
 Ugy vagyon, a' világi kazdagság, és
 külső boldogság magában senkit el
 nem kárhoztat; Hanem azzal valo
 gonoszul élés: Miképpen a' világi
 szegénység, és boldogtalanság is ma-
 gában senkit nem idvezit. Honnat a'
 külső boldogság, vagy boldogtalan-
 ság sem a' szeretetnek, sem a' gyű-
 löl-

Luc. 16. a'
 19. ad fine
 capitis.

Bűnök nem meg-
 lyog: Mert az Isten
 nál elcsúszta
 mind kárak; s. m.
 Mind boldogok a' vilá-
 mind boldogtalanok:
 mégjobb dolog a'
 a' világ szerint boldo-
 nem szeretni, hogy
 el-egyik életben;
 nek semmi boldogtalan-
 szeretni. Nem kell
 boldogtalanságból val-
 vagy kárhoztatunk:
 vőntök is meg-azá-
 vanyn; mielő az a'
 hogy a' világ szer-
 ragymag; vagy irü-
 bűnök voltak: s.
 ut a' nyomorúságot:
 hogy nem azért, de hogy
 a' meg-jele-
 boldogtalan-
 nem

lőlségnek nem meg- tsalhatóan bé-
 lyege: Mert az Isten igaz Hívei köz-
 zúl eleitől fogván fokban voltak
 mind kázdagok, s- mind szegények:
 Mind boldogok a' világ szerint- is, s-
 mind boldogtalanok: Tsak hogy le-
 hersegesebb dolog a' hitetleneknek
 a' világ szerint boldogtalanságot
 nem szenvedniék, hogy az ő javokat
 el-vegyék életükben; Mint a' hívek-
 nek semmi boldogtalanságot nem
 szenvedniék. Nem kell azért a' külső
 boldogtalanságból valakit ítéláunk
 vagy kárhoztatnunk: Mellyről Id-
 vőzítők is meg- rzáfollja az ő tanít-
 ványit; midőn azt alittyák vala,
 hogy a' vakon született ember, Iohan. 9. 23.
 vagy maga, vagy szüléi felette igen
 bűnösök volnának, s- azért szenvedné
 azt a' nyomoruságot: Azt mondja
 hogy nem azért, de hogy az Isten dol-
 gai meg- jelentessenek abban. Midőn
 ő hozzája mennén némellyek meg-
 jelentették volna, hogy Pilátus a' Ga- Luc. 13. 1.
 lile-

- lilea-bélieket meg-öletvén mikor áldoznának, az ő véreket az ő áldozattal meg-elegyítette volna; Ő Fellege tudván mitsoda értelemmel és itéllettel szollyanak, meg-fel-lének mondván: *Azt gondollyátok, hogy e' Galilea-béliek bűnösök voltak volna a' több Galilea-béliek-nél, mivel ezeket szenvedték? Sem-miképpen nem: Sőt inkább ti-is ha meg nem tértek, hasonlatos-képpen mindnyájan el-vesztek. Avagy ama tizen-nyolcz emberek, a' kikre szakadt a' Siloánnál való torony, és meg-ölte őket, minden Jerusálemben lakozóknál bűnösök voltaké? Nem, de mondom néktek: Ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlatos képpen el-vesztek.*
2. Mivel a' keresztfeladás közönséges sorfok a' Hiveknek, nem jól tselekszik a' kik abban részesülni nem akarnak, hanem inkább zugolodván azt mondják, hogy érdemek felett sújtol-
- tat-

tanakán litemöl. Ez
feddi az Istenet.
Sőt inkább, ember, te
hogy az Isten ellen ve
vagy a' balandá emb
igazabb? Es az
Istent lebet az emb
ő fájainak is nem
kannan tróféget, és
han is bűnt talál.
fő bűnt talál a' fől
zakban lakozókban
lodit az Isten is az
ellen Elipház által:
mindnyájan frülér
tának, és bűnösök
fűi: és az Istennek
grunk.

De az mondja ta
Volat ugyan az én go
jellett méltán meg
bűntek, de az emb
kől szorgataton
erem: amilyen vagy

tatnak az Istentől. Ez ilyeneket meg-
 feddi az Apostol, midőn így szoll:
 Sőt inkább, ember, te kitsoda vagy, *Rom. 9. 20.*
 hogy az Isten ellen versengesz? A-
 vagy a' balando ember az Istennél *Iob. 4. 17.*
 igazabbé? Es az ő teremőjénél
 tisztább leheté az ember? Ki né az
 ő szolgainak-is nem adott változ-
 hatatlan erősséget, és az ő Angyal-
 ban-is bűnt talált. Mennyivel in-
 kább bűnt talál a' földből tsinált há-
 zokban lakozókban, &c. Így zugo-
 lodik az Isten-is az ilyen versengők
 ellen Elipház által: Ugyan-is mi
 mindnyájan születésünk szerint a' Sá-
 tánnak, és bűnnek rabjai, haragnak
 fiai, és az Istennek ellenségei va-
 gyunk.

9. 18.

9. 19.

De azt mondja talám itt valaki:
 Sokak ugyan az én gonoszságim, mel-
 lyekért méltán meg-érdemlem a'
 büntetést, de az emberekre nézve a'
 kiktől sanyargattatom, vagy üldöz-
 tetem, ártatlan vagyok.

 I.
 Ellen-ve-
 tés.

VILKEL.

Hallodé? Ha lelked-isméreti az Istenhez nem tisztá, mi hasznod bena ne, vagy mit gondolsz véle akar ki által sujtollyon az Isten tégedet, néked *Tunc illata* mind edgy: ki az emberek által, úgy *eoqitta be-* mint felső ok, eszközök által tégedet *ne tollera-* bönret. Igen szép példa erre tené- *mus cū in* ked, s-mindeneknek, Dávid: Ki ár- *secreto me-* tatlan vala *is ad male* Semeire nézve, kitől szí- *perpetrata* dalmaztatik, és kővekkal hagyigál- *recurrim.* tatik vala: Mind-az-által béke- *2. Sam. 16.* seggel szenvedén, meg-ismeri, hogy *6. 10.* büneiért, mint eszköz a' büntetésre.

Gen. 18. 25 az Uról borsáttarott reája. *Avagy* inkább ez egész foldnek Birája nem cselekednéké igaz ítéletet? Továbbá, ha szintén ártatlan volnál is, mind-az-által a' lelki-isméretért, békeséggel kellene szenvedned, az Apostolnak intése szerint: *Mert ez a'* kedves dolog (azt mondja) ó nála, ha valaki ok nélkül nyomorgattatván, el-szenved a' nyomoruságokat, tudván hogy Istentől borsáttartak azok *reá-*

1. Pet. 2.

reája. Ugyan-
Cugy-mond vilkonnag
vedjék: mikor bűn
trapdolatnak: hanem
lekedén, mind-az-
igaz szenvedén, az
simil. A szenvedé-
nak meria Christi-
értünk: példát hagy-
velejár: ki bűn nem
negaz nem találatat
ban. Még-ú-méltán
nek felelt nem szidalm
mikor szenvedni, sen-
get vala: hanem arra
bűn-áldást, a' ki
Avagy talám az mo-
meg-érended ugyan
esték hogy erőd felett
ml
Hístem szép: A' jo-
munkára tűzre, hogy a
nevetelünk, de inkább
talál: Maanyivel inkább

reája. Ugyan-is, mitsoda haszna
 (ugy-mond viszontag) ha el szen-
 vedünk, mikor bűneinkért artzul
 tsapdosztatunk, hanem mikor jot tse-
 lekedvén, mind-az-által nyomoru-
 ságot szenvedünk, az kedves az I-
 stennél. A' szenvedésre hivattat-
 tunk, mert a' Chrtstus-is szenvedén
 érettünk, példát hagyott az őiet kő-
 vetésre, ki bűnt nem tölt vala, és ál-
 nokság nem találtatott az-ő szájá-
 ban. Még-is midőn szidalmaztat-
 nek senkit nem szidalmaz vala, és
 mikor szenvedne, senkit nem fenye-
 get vala; hanem arra hadja vala a'
 bűsz-szű-állást, a' ki igazán iél.

Avagy talám azt mondod, hogy
 meg-érdemled ugyan a' büntetést;
 csak hogy erőd felett fanyargattat-
 toł.

Hiszem szép: A' jo ötvös, ugy
 mérsekli a' tüzet, hogy az arany meg
 ne emészteffék, de inkább meg-
 tisztitassék: Mennyivel inkább a' bőlse-
 seg.

G. 20.

G. 21.

G. 22.

Esa. 53. 9.

2. Cor. 5. 21.

2.
Ellé-vetés

FELEL.

I. Cor. 10.
6. 13.

ségnek szerző oka, kút-feje, és merő
azon bőltségg magában, ugy igaz-
gattya a' nyomoruságoknak tüzet,
hogy meg ne emésztessél, de sőt in-
kább meg-tisztittassál. Avagy kétel-
kedelé az Isten ígéréinek igazsága
felől: *A' ki igaz* (azt mondja az
Apostol) *és nem hágy minket fellyeb*
kisértetnünk annál, a' mint el. szen-
vedhettyük, sőt a' kisértetteledgyűte
a' szabadulásra-is útát nyit, hogy el-
szenvedhesünk. Es bizonyára szük-
séges-is minékünk mindnyájan, a'
nyomoruságoknak, és kereszt viselé-
seknek tüze, hogy az előtt bennünk
el-rejtett romlottságinkat meg-if-
mervén, meg-aláztassunk, poeniten-
tiát tartsunk, és a' mi meg-tisztulá-
sunkra rendeltetett minden jó eszkö-
zökkel éllyünk; Es a' fel-fuvalko-
dást, magunk szeretett, testi bátor-
ságot, és a' teremtetett állatokban
helyheztetett felettébb való reménse-
günket, mellyekkel az Istenet dicsősé-
ségé-

segerőlt meg-fosztván. azokat magunkra, vagy egyéb külső eszközökre ruházzuk, az által le-verkezzük.

Ezt is mondhatod: Jól lehet az én gonosz bűneim súlyosabb büntetést is még érdemlenének, csak hogy sokak nálamnál fellyebb vétkeszenek, kiknél még-is én súlyosabban büntettem.

3.
Ellen-vetés.

A' te lelked isméreri győzzön meg tégedet, hogy ha sokak nintsenek ellenben, kik te náladnál büntetelmek lévén, súlyosabban büntettednek. Légy bár olyan igaz mint Job, olyan szent mint Dávid, teljes kegyelemmel és minden jószágos erköltsőkkel, szabados a' bűnnek tselekedetéről, mint a' Jesus Christusnak kedves tanítványi, mennyivel mind-az-által, hogy ha jól meg-visgáld, az ő szenvedéseket, számossabbaknak, és súlyosabbaknak találod a' te szenvedésidnél. Avagy azt mondod, hogy ezek te náladnál bűnösebbek voltak:

FELTAL.

nak: Avagy bizonyára te méltán.
Matth. 20. 15. **Jobbet szénvedz. Nem szabadé.**
9. 15.

az Istennek az övéi közt az tse-
 kedni, a' mit akar? avagy a' te sze-
 med az érté gonosz, hogy az Isten jó?
 Azt akarodé hogy egyenlőség tar-
 tattassék a' bűnökért való büntetés-
 ben, holott sokak az Istentől kevessebb
 bűnökért el-hagyattatván, el-kár-

Matth. 23. 33. **hozna, Kísoda szabadit-meg tége-**
6. 33. **det-is az örökre való kárhozattól,**
 és annak gyötrelmitől? Es te kitso-

Rom. 14. 4. **da vagy, hogy másnak szolgáját**
kárhoztatod? az ő Urának áll, vagy
esik. Vedd-eszedben magad, mert
 felette igen vértkezel az ilyen dol-
 gokban: Felebarátidnak vértkeket
 az iszáknak első részében rakván,
 hogy mindenkor láthasd, és érettek
 rágalmazhatsz; Magadét pedig az
 utolsó résziben, hogy ne vizsgálhatsz.

Feddés. II. Feddésre méltók annak-
 okáért a' kik keresztényeknek tartván
 magokat, minden nyomorúságok, és
 ke-

keresztviselek. nélkül akarnak élni:
 Mint ha a' szenvedés nem is őreájok
 tartoznék: Zugolodnak, hogy ők
 keresztyének lévén az Istent szívek
 szerint szolgálják, s még-is szünte-
 len sujtoltatnának: Esminc ha a' ke-
 resztyénységnek vége, a' külső idő sze-
 rint való tsendes békeség volna. Nem
 vészik pedig ezekben, hogy nem dor-
 gáltatni, és sujtoltatni, a' mennyei
 Atyától való meg-verésnek, és utál-
 tatásnak jele legyen. Miképpen az
 atyák közül a' ki meg-tartoztatja *Pro. 13.*
 az ő vesztéseit, gyűlöli az ő gyerme- *G. 24.*
 két, azt mondja az Isten. A' ki pedig
 szereti az ő gyermekit, idején meg-
 dorgálván bűltsefegre taníttya azt:
 Így az Isten is a' kiket szeret, hogy
 lelki bűltsefegre taníthassa, idején
 és gyakran meg-szokta sujtolni. Erre
 nézve az Apostol is, az Isten Atyai sa-
 nyargatásinak békeséges türelmére in-
 vén minden keresztyéneket, a' földi
 atyákról vévén hasonlatosságot, így
 szól:

Heb. 12. 9. szoll: *A' mi testi szüléink miné-
künk dorgálóink voltak, és őket bő-
tsúllettük: Avagy nem sokkal inkább
engednünk kellé a' lelkek Attyának,
hogy élljünk? Mert azok csak ke-
vés ideig, a' mint nekik tettzet, min-*

9. 10. *ket dorgáltak: Az Isten pedig a'
mi hasznunkra dorgál, hogy részesi
legyünk az ő szentséginek. Jól lehet
mostan semmi dorgálás nem láttatik
örvendetesnek, hanem szomorúsá-*

9. 11. *gosnak: Mind-az-által végezeire
az igazságnak tsendes gyümölsét
adja azoknak, a' kik abban gyakor-
lották magokat. Másutt ismét így in-*

Pro 13. 6. *ti az Isten az okos atyákat: Ne vond-
meg a' gyermektől a' sanyargatást:*

9. 13. *Mikoron meg-vered őtet veszszo-
vel, meg nem hal: Té verd-meg őtet
veszszo-vel, és az ő életét a' vesze-*

Pro 19. 6. *delemtől meg tartod. Ismét: Sa-
nyargasd-meg a' te gyermekedet, mig
reménység vagyon az ő meg jobbula-
sa felől; Es engedelmeiségeddel az ő*

ve-

veszedelmének ne légy oka: Mert Prov. 22. 6.
 a' gyermek elméjében bolondság va-¹⁵
 gyon, de a' tanításnak veszszeje által
 meszsze űzetterik ő tőle. Avagy az
 Isten a' ki bõltsefegnek Attya, tsak a'
 testi atyákat inti és oktattyae ill' szé-
 pen, az ő gyermekeknek nevelésire?
 Es ő maga nem azont tselekeszié az ő
 Híveivel, kik néki a' Christusban fiai
 és leányi; Es a' kik a' lelki dolgok-
 ban igen gyermekek? Nem kell te-
 hát kívánnunk hogy ez életben min-
 den kereszt viselésék-nélkül legyünk.
 Nintsen-is boldogtalamb annál,
 mint a' kinek soha ez életben semmi
 boldogtalansága nem történt: Mert
 a' büntetetlenfeg a' testi bátorság-
 nak, és minden egyéb gonofzságok-
 nak szülő anyja; A' joságos erköl-
 tsõknek pedig mostoha anyja; Az
 igaz vallásnak, és Istenes életnek
 meg-õlõ mérge: A' Szentfegnek, és
 egyéb joságnak meg-emészõ mo-
 ly. &c.

Innét

KERES. Innét azért meg-érvén hogy a' kereszt viselés ilyen közönséges, szükséges, hasznos, és el-kerülhetetlen főfok legyen minden igaz Híveknek; Illyen négy rend-béli kérdések támadnak. 1. Hogy ha a' nyomorúságokat és kereszt viselését semminek kellé alitanunk? 2. Szánt-szándékkal reája kellé menünk? 3. Örömmel, és minden szomorúság nélkül kellé szenvednünk? 4. Minden csúfakodás nélkül, és el-kerülésnek igyekezete nélkül kellé fel-vennünk és el-viselnünk?

FELELET 1. Az elsőre meg-felel az Apostol, így szólván: *Fiam ne vesd-meg* Heb. 12. 5. *(avagy ne alítsd semminek)* az Urnak dorgálását, és el ne fáradgylkedben, mikor ő tőle dorgáltatol: *Prov. 3. 11.* Így a' Böls. is: *Szerelmes fiam, ne und, és utáld-meg az Urnak dorgálását.* Példa erre Dávid, ki nemcsak nem alitja semminek az Istennek látoga-

gását, de felel meg-érvén, hogy a' kereszt viselés egy bizonyosban: *Az első válság* lehet az én Istenem-
re nézve: *Exaltabitur* egy noha az Urnak lá-
gátólunk, és semmi-
unkomell; De hi-
em az kell arról fel-
gben estünk, hanem in-
itástól fátámpor ez
híltus érdemében biz-
eztől lemelkedünk
2. Második, ha-
em kell a' nyomorús-
gunk, az a' az Ur-
mondásában: *Mik*
boregunk, miket ed-
zadunk a' máskor-
ig. Dimeből meg-
lulira és Jerusaleme-
örömegetes pusztulást,
ne, így áll: *Ak*
karójában lázunk
igye.

togatását, de felelte igen fél attól;
 Mellyet meg-bizonyít imez mondá-
 sában: *A' te tőled való felelem miat* *Psalm. 119.*
veszkerett az én testem, úgy feltem *6. 129.*
a' te ítéletidről: Ezekből ki. tetzik
 hogy noha az Istennek látogatását
 meg-utálnunk, és semminek alita-
 nunk nem kell; De hitetlen-képpen
 nem is kell attól félnünk, vagy két-
 ségben esnünk, hanem inkább igaz po-
 nitentiából származott erős hittel, a'
 Christus érdemében bizván, az Isten-
 hez fel kell emelkednünk.

2. Másodszor, hanyat homlok
 sem kell a' nyomoruságokra men-
 nünk, azt akarja Idvőzítőnk imez
 mondásában: *Mikor pedig há-* *Matth. 24.*
borgatnak titeket edgyik városban, *6. 23.*
szaladjatok a' másikban. Es viszon-
 tag, Danielből meg-jövendölvén *Dan. 9. 27.*
 Judára és Jerusálemre következen- *Matth. 24.*
 dö rettenetes pusztulást, és veszedel- *6. 15. & 16.*
 met, így szoll: *Akkor a' kik Je-* *Mar. 13. 14.*
dea országában lesznek fessanak a' *Luc. 21. 20.*
hegyekre. *6. 21.*

3. Har-

3 Harmadszor, illendő-képpen és mértékletesen sirnunk és bankodnunk is szabad a nyomorúságoknak idején: Erre tanít Idvőztünk, mi-
Jo. 16. 20. kor így szoll az ő tanítványinak: *Bizony bizony mondani néktek, sírtok ti, és jajgattok, e világ pengig örül, midőn ti szomorjtok, de a' ti keserűségeitek örömmre fordul. A' hol a' sírástól és jajgatástól, nem mint erőtelenségről, és feddendő felel-mről, de mint isten előtt kedves dologról, mellyet örökké való boldogsággal volna meg fizetendő, ugy szoll Idvő-*

Zuc. 6. 21. zítünk: *Vízontag, boldogoknak*
March. 5. 1. mondja az éhezőket, mivel meg-
 6 *sequen.* elégítették; *Es a' sírókat, mivel meg-vigasztaltatának;* Így minden egyéb nyomorúságban forgókat is a' következő igékben. Azt igéri ísmég másutt, hogy a' sírókat meg-vigasztalja, a' hamuban fekvőket fel ékefűti, a' bánatnak helyében örömmek kenetét adja, és a' keserves lé-

lek

lek helyében, éneklésnek palástját.
 De a' szentek-is nem csak nem örven-
 dezenek külső-képpen, de sőt inkább
 sirtnak, és kesergettenek: *Abra-
 hám* siratta *Sárait*, s-*Isák* *Abrahá-
 mot*, *Jákob* *Isákot*, és *Josephet*, mi-
 dőn el-hitte volna, hogy a' vadaktól
 el-szaggattatott: *Joseph*, és az ő at-
 tyafiai keservefen siratták *Jákobot*.
 Ugy annyira hogy látván azt a' Cha-
 naánnak népei, tsudálkozván azt,
 mondanak: Nagy sirások ez az *Gen. 50. 10.*
Egyiptum-bélieknek. *Job* *Pátri-*^{11.}
árcha az ő barátival edgyüt annyira
 bántódott az Istennek reájabotsátot
 tsapáfin, hogy heted napig edgymás-^{*Job. 1. 21.*}
 nak edgyet sem szollának. *Dávid* ^{*Ec. 2. 12. 13*}
 az Istennek súlyos kezét magán érez-
 ven, meg-fárasztotta magát fohász-^{*Psal. 6. 7.*}
 kodásban, könny-bullatásával min-
 den éjel meg-mosta és öntözte az ő
 ágyát. A' szomoruság miatt meg-^{*Ec. 8.*}
 birvasztotta országát. *Ec. Min.* ^{*Psal. 38. 7.*}
 den nap szomornan járt: és jajgatoz ^{*Ec. 9.*}

- az ő szívónek keserűsege miatt.
- Esa. 38. 3.* Ezekiás betegségében felette keserves
G. 14. sírást, és panaszkodást tölt: Az-
 egész Anyaszentegyház-is sírt és ke-
 sergett a' nyomoruságoknak idején,
 mint ki-tetzik a' Síralomnak könyvi-
 ből: De a' melly leg hathatób pél-
 da, a' mi édes Idvőzítőnk, és fejünk-
 is a' szorongatásnak idején, azt mond-
Marc. 14. ja; *Hogy szomorú az ő lelke mind*
G. 34. *haláláig: Melly nagy szomorúság-*
ban lőtt légyen, midőn a' halállal tu-
lakodnék, ki-tetzik az Isten An-
44. *gyalának vigasztalásából, és az ő*
vérrel való veréjtézéséből: Így im-
ez Istenhez való keserves fel-kiáltá-
Mar. 27. 46 *sából is: En Istenem; En Istenem,*
Psal. 22. 2. *miért hagyál-el engemet: Sírását-is*
 olvassuk Idvőzítőnknek, nem annyi-
 ra maga nyomoruságában, mint a'
Luc. 19. 41. Jerusálem-bélieknek, és egész Sidó
 népnek meg-általkodott vakságán:
 Es az ő kedves barátjának Lázárnak
 halálán: Mind ezekből a' bizonsá-
 gok.
- Joh. 11.*

gokból és példából meg-
 tyuk, hogy nem csak ne-
 a' kereset nélkülnek idején
 lenő és mértékletes báná-
 rákora, de inkább jóval
 4. Negyedszer Kereset
 nyomoruságokat, és keres-
 tet, fununk előtök, val-
 ellenek, minden jó szabad-
 nes, áron, módon, és es-
 meg-engernek mindezt
 külföldben külföldiek az
 meg-vagyon elvira: A
 minden jó és szabadon
 élének a' gonosznak el-
 ra: Járó az ő ellette
 atyáinak Esannak meg-
 léfene minem eslekedet
 gior az Istennek, a' ján-
 az ő háttának meg-ál-
 hatna a' magát mind a'
 peng beiszert, míg az ő
 jarna G. Mosai el-fu-
 elött, midőn átt halálra

gokból és példákból meg tanulhat-
 tyuk, hogy nem csak nem tiltva Isten
 a' kereszti viselésnek idején valo il-
 lendő és mértékletes bánykodást, és fi-
 ráncozást, de inkább jóvállya.

4. Negyedszer: Kerülnünk-is a'
 nyomoruságokat, és kereszti viselé-
 seket, futnunk előtőlök, tusakodnunk
 ellenek, minden jó, szabados, és Iste-
 nes, úton, módon, és eszközökkel
 meg-engetterik minékünk: Mert
 különbben kísértenők az Istent; melly *Deut. 6. 16.*
 meg-vagyon tiltva: A' Szentek-is *Matt. 4. 7.*
 minden jó és szabados eszközökkel
 éltenek a' gonosznak el-távoztatásá-
 ra: Jácob az ő ellené dühösködő *Gen. 32. 11*
 atyafiának Esau-nak meg-engesztel-
 lésére mit nem cselekedett? Könyör- *G. 13.*
 gött az Istennek, ajándékot küldött *G. 14.*
 az ő bátyjának meg-alázta, és meg- *G. 15.*
 bántotta ő magát mind a' földig, még *G. 16.*
 pedig hétszer, míg az ő Bátyjához *Gen. 33. 3.*
 jutna &c. Moses el-futá Pharaho *Exod. 2. 15.*
 előtt, midőn ötöt halálra keresztené.

1. *Sam.* 39. Igy tselekedék *Dávid* is *Saul* tolva-
 6. 18. lo feltében: El-méne az önnön ma-
 2. *Sam.* 15. ga fia *Absolon* előtt-is, midőn ő elle-
 14. *E seq.* ne pártot ütöt volna, *Joseph* és *Má-*
Marr. 2. 13 *ria* a' kitsin *Jésussal* a' *Herodes* nek
 14. 15. dühössége előtt, az *Istennek* *Angya-*
 látol meg-intetvén, *Egyiptom-*
ban szaládának és ott lakának mind a'
Act. 9. 9. 24 *Herodes* haláláig. Sz. *Pál* midőn
 25. *Damascumban* utánna leselkedné-
 2. *Cor.* 11. nek, és a' kapukat éjel nappal őriz-
 9. 32. nek, hogy őtet meg-ölhetnék, éjel a'
 kő-falon kosárban botsátkozék ki.
Act. 22. 25. A' verés ellen *Romai* polgárnak
 27. 28. mondja magát: Az után, hogy a' *Si-*
dóknak kezekben ne adattassék, kik
Act. 25. 10. őszve esküttek vala, hogy őtet meg-
 ölnek: A' *Tsászár* székire apellál.
 KERDES: De hogy az *Istennek* látogatását,
 (akarmilégyen az) el-akarván kerül-
 ni, ne vétekezzünk; mit kellyen tse-
 lekednünk?
 FELLELET Imez négy dolgokra kell vigyáz-
 nunk. 1. Olyan dolgot kell ke-
 rül-

rülnünk, és olyan nyomoruság előtt kell futnunk, melyre a' Szent Írásban parantsolatink, engedelemink, vagy példájink vadnak: Mint ide fellyebb látók. Ezen kívül nem csaknem hasznos a' mi igyekezetünk, és futásbéli szorgalmatosságunk, de sőt inkább káros és veszedelmes: Mert nem a' nyavalyák és kísértetek, de az Isten előtt láttatunk futni: Ki előtt senki el nem szabadhat. 2. A' módok és eszközök, mellyek által az Istennek tsapásit el-akarjuk távoztatni, és kerülni; Legyenek jók, szabadofok, és a' Szent Írás szerint valók: Külömben ha tselekeszünk, mi reánk illik *Elibanak* amaz *Job* ellen igazgatta- *Job. 36. 21.* tört feddése; ki így szolt *Job*nak: *Jól meg lásd, hogy a' nyomoruság helyén a' hamisságot ne válaszd.* Mert bizonyára sokak a' testi, s szempillantásig valo nyomoruságtól megakarván szabadulni, lelkeket örökké valo gyöttelekre méltókká teszik.

*Incidit in
Scyllā, qui
vult vitare
Charybdē.*

De hogy a' léleknek örökké valo veszedelemről ne szollyak, a' testnek idő szerint valo dolgaiban is nem kevesse, a' kitsin veszedeelmet el akarván kerülni, nagyobbban ejtik magukat. 3. Ugy igyekezzük el-távoztatni a' nyomoruságokat, hogy mind az által az Istennek jó akarattyára hadjuk magunkat; Igy szolván: Mivel mi bizonyosnak nem vagyunk a' te rendeléfid felől, oh Jehova! Imé élünk ezzel az eszközzel, ha tenéked úgy tettzik hogy az által meg-szabadíts, jó, s. ha penig nem, légyen a' te akaratod: Mert mi gyarlók vagyunk, s. nem tudjuk mik szolgálnak tenéked ditsőffegedre, s. nekünk üdvességünkre: Te penig jó és bölts vagy, mindenecket jonkra igazgatz. Igy tselekedék Idvözitőnk-is, ki a' halált külső-képpen el-akarván kerülni, ki-méggyen a' kertben: Es onné-t is el-akar menni: Könyörög-is, mondván: *Edes Atyám ha lehetséges mul-lyék-*

*Marsh. 26.
6. 46.*

lyék-el válna a' halál
Demid-ai által
súlyosán a' minit
te akard. 4. Valo
módokkal és eszközök
rúgókat ellenélvén, az
távozzon, hogy azok
tervük reményeinken
tselekedék Aty, ki az
nagy kényálaton, a'
de az országok keresé-
Mert külföldben azok
volna munkásokkal:
ellen reményes hely
syriai Királynak való
A' kik így tselekedés
csőffegedől, és tiszta
fösvén, az eszkö-
Annak okért az ő
nak, és veregetnek a'
ő kényeinek, hanem az
nék jó illatu a' dicső-
ömgazatit.

lyék-el tölem a' hialálnak pohára:

De mind-az-által utánna veti: Nem

egy légyen a' mintén, hanem a' minté akarod.

4. Valami-képpen a' módokkal és eszközökkel, a' nyomorúságok ellen élván, az Istentől elne

távozzunk, hogy azokban helyhez-

retetők reménységünket. Miképpen

tselekedék Afa, ki az ő betegségének

nagy kényyában-is, nem az Urat,

de az orvosokat keresse meg elsőben:

Mert külömben azoknak-is élhetett

volna munkájokkal: Es az ellenség

ellen reménységét helyhezteté az Af-

syriai Királlyal való szövetségben.

A' kik így tselekedeznek, az Istent dít-

stől, és tisztelgetitől meg-

fosztván, az eszközökre ruházzák:

Annak-okaért az ő magok tsapások-

nak, és vereségeknak áldoznak, és az

ő hálojoknak, s nem az Istennek tész-

nek jó illatú áldozatot: Azt mondja

ő maga az Ur.

6. 39.

2. Chro. 16.

6. 12.

1. Reg. 15.

6. 19.

Hab. 1. 16.

1200.

III. Mindnyájan a' kik keresttyének-
nek tarryuk magunkat, a' nyomoru-
ságoknak és kerestt viseléseknek bé-
kével való szenvedésére intetünk;
Azért, mert; Elsőben, az Istennek
vitézivagyunk. A' jo vitéz pedig sza-
bad akaratból, sőt ugyan örömmel
minden nyomorúságokat az ő Urá-
nak szolgálattyaában fel-vészen: Ne-
héz fegyvereket hordoz, éhséget,
szomjuságot, hideget, meleget &c.
békével szenved: Ejel vigyáz, nap-
pal tsarázik, a' sebekkel semmit nem
gondol; Sőt meg-halni-is kész in-
káb, mint még-győzöttetvén, meg-
fogattatni, és ellenségeinek alája vet-
tetni. Mennyivel inkább mi lelki vité-
zek lévén, a' mi Urunknak és fejünk-
nek, kinek zászloja alá attuk magun-
kat ilyen hiveséggel, és engedelmes-
séggel-tartozunk. Másodszor, a' bűn
miatt mindnyájan lelki betegek, és
nyavalyásokvagyunk: A' testi bete-
gek pedig, az ő nyavalyájok ellen,

az

egészséget, mely
még pedig bizonyos
erővel, nem csak
neg-is fűteni az orv
lélek: Mennyivel ink
ellát betegnek, a' be
a' bűn ellen, a' mi
bizonyos egészségünkre
ságonak határo orv
lelkeinknek hiveses or
ég hálj-adjál, és em
elvennünk?

De hogy é fűtne
sünk, a' mi nyomoru
kifertetnünk idején
Regulákat tartunk me

I. Az Istennek örvé
kedjük, elvén a' Dávid
kiigysoll: Ha a' te
volnánk én gyönyörű
nyomoru: miben, m
szemem volna: Es ki
el-fertetett, és fűtve
dott volna, az Isten, és
Ds

az egészségért, melly csak ideig való s-még penig bizonytalan, minden keferü italokat, nem csak be-venni, de meg-is fizetni az orvos Doctornak kélszek: Mennyivel inkább, minékünk lelki beregeknek, a' belső nyavalyát a' bűnök ellen, a' mi örökké való és bizonyos egészségünkre, a' nyomorúságoknak hatható orvosságát, a' mi lelkeinknek hívseges orvosától, szűkfeg hálá-adással, és engedelmeffeggel vennünk?

De hogy e' szerint tselekedhesünk, a' mi nyomorúságinknak, s-kisértetinknek idején, imez néhány Regulákat tartsuk meg:

1. Az Istennek törvényéről elmélkedjünk, élvén a' Dávid példájával, ki így szoll: *Ha a' te törvényed nem Ps. 119. 92. vult volna én gyönyörűségem, az én nyomorúságimban, már régen elveszttem volna: Es ki, midőn lelke Ps. 143. 4. el-keseredett, és szíve meg-háborodott volna, az Istent, és az ő tseleke-*

detit, az ő igéjéből meg-vísgálta, és meg-ismervén hogy ő meg-változhatatlan jó volna, vigasztalást vőtt magának: Így szólván: Ezek az

6. 5. *ps. 77. 11.* én nyavalyáim: de ezeket el-változathattya a' magosságos Istennek job

6. 12. keze: Mert emlékezem az ő elei-

6. 13. től fogva való tsudálatos dalgairol, *Lásd az e-gondolkodom minden tselekedetiről, géß Soltsárr.* és az ő dolgairol beszélgetek, &c.

2. Bűneinket meg-valván, buzgoságossan könyöggünk: Mert, ha *1. Joã. 1. 9.* meg-valljuk a' mi bűneinket, hív és igaz az Isten, hogy meg-botsássa minkünk azokat, és meg-tisztítson minden hamisságinkbol: Es a' ki meg-vallja, és el-hadja az ő vétkei, irgalmaságot nyer. De a' ki el-fédezi az ő vétkeit, nem lesz en jól dolga: *1. Joh. 1. 10.* Mert ha azt mondjuk, hogy nem vétkeztünk, hazug gátésszük az Istent, és az ő beszédének semmi helye nintsen bennünk. A' szent Írás rakya példákkal, valamennyiszer a'

Szen-

szentek többsét meg-vallották és bünyögtöttek, mind az szabadittanak.

3. A' boldog állapot kezei legünk, és mi a' mi tetti indulat zabolátva a' mi gonoltságunk, ráv bűnnek tselédet, nyomorúságnak szent

4. A' ki elméinket meg-öccsöztetünk, kor semmi oka nincse ama kevely Hamis Mert semmi félteteb nem szenvedhetünk, magunkban oltyanak

miel nem annyira a' dol mőveit, mint a' szent dolhatyok nagyak va zentia a' mi rajtuk va ka. Mi gondolkunk vét bűnket si nem romhara

Szentek bűnöket meg-ismervén,
meg vallották, és buzgoságossankö-
nyörgöttek, mind annyiszor meg-
szabadítottanak.

3. A' boldog állapotban mérté-
kletesek legyünk, és meg-öldököl-
vén a' mi testi indulatinkat, és meg-
zabolásván a' mi gonoszra valo haj-
landóságunkat, távoztassuk el a'
bűnnnek tselekedetét, úgy-mint a'
nyomoruságoknak szerző okait.

4. A' mi elméinknek indulatival
ne gyötörjük lelkünk-isméretit, mi-
kor semmi oka nintsen, miképpen
amaz kevély *Hámán* tselekedék: *Estb. 5. 33.*
Mert semmi felettébb nehéz dolgot
nem szenvedhetünk, hanem ha azt
magunkban olyannak lenni alittyuk,
mivel nem annyira a' dolgoknak ter-
mészetek, mint a' szenvedőknek in-
dulattyok nagynak vagy kitsinne-
tetteri a' mi rajtunk valo nyavalyá-
kat. Mit gondolunk véle, ha sem re-
stünket el nem ronthattyák, sem pe-

nig lelkünket el nem vesztherik az idő szerint való nyavalyák, tsak Isteneben szenvedjük; és kegyessen éllyünk?

5. A' felettéb való fejelem által meg ne előzzük a' nyomoruságokat, hogy a' hol semmi reánk nem következendő, s-még-is már gyötörjük magunkat. Mert a' mi életünknek semmi oka, és nyomoruságinknak semmi módja nintsen, hogy ha színtén annyit félünk, a' mennyit félhetünk. Vonayuk le tsak minden dolgokrol az ál-ortzát, és ne alittsunk semmit felettéb valonak, meg-láttjuk mind, kiben mi légyen: Es meg-láttjuk hogy sohul semmi rettenetes nintsen, hanem tsak a' kitől felettéb félünk. Továbbá, többen vadnak a' kik minket rettentenek, mint a' kik bántanának: Es gyakrabban fejelemből, mint valóságos nyavalyákból, vagyon a' szenvedés. Az el-vesztett dologért való szomorkodás,

dás, és szel-vesztendő
lem, mind egy
embert.

6. Miképpen a' ki az
ne meglellyőm a' ház;
ret: leg a' ki az akar
moruságokat, és ker
szenveden, tellyes tró
retelaron légyen, hog
rendő bönöket el-távo
el-mulnak igaz poe
töröllye. Mert vala
gyon, lehetetlen ho
nyomoruság ne légye
érdemlett szertő oka
Nem külböben min
gyon, nem lehet hog
gyon. A' kénköket k
arrondja a' Böls: E
penig kényál, veszt
völ dologokat, arat
ac a' haragjának ves
vesztés: Erre azt mon
a' Jobnak, hogy látra
D7

dás, és az el-vesztendőjért való felelem, mind edgy aránt gyötrik az embert.

6. Miképpen a' ki azt akarja, hogy ne melegüllyön a' ház; oltsa-el a' tüzet: Így a' ki azt akarja, hogy nyomorúságokat, és keresztekert ne szenvedjen, tellyes erővel és igyekezettel azon légyen, hogy a' következő bűnöket el-távoztassa, és az el-multakat igaz poenitentiával eltöröllye. Mert valahon a' bűn van *Deut. 28. 6. 15.*
 gyon, lehetetlen hogy ott semmi nyomorúság ne légyen: Mivel a' bűn érdemlett szerző oka a' büntetésnek. Nem külömben mint a' hol tűz van, nem lehet hogy meleg ne legyen. A' bűnösöket követi a' gonosz, *Prov. 13. azt mondja a' Bölts: Az igazakat 6. 21.*
 pedig környúl-vész a' jó. Es a' ki vét álnokságot, arat nyomorúságot, *Prov. 22. 8.*
 az ő haragjának veszeje miatt el-vesz vén: Erre azt mondja Elipház- *Iob. 4. 8.*
 is Jobnak, hogy látta ő, hogy a' kik

hamisírágot szántottak, és gonofságot
vetettek, ugyan azont aratták De
effele bizonságokkal és példákkal az
égész szent Irás tele: Mellyeket en-
nekem mind elő-számlálnom, sem
az időnek, sem az alkalmatóságnak
rövid volna nem engedi: Azért most
ezt ebben hagyom.

A' HARMADIKROL.

III. Hogy az Ur az ő Hi-
veit, és szolgait, ez élet-
ben sok fele keresztek és há-
boruk alá-vetvén, szüntelen
meg-engedi kisértetni, (ho-
lott a' gonoszok ellenben effele tsa-
pásoktól sokszor üressék) sőt nem
csak meg-engedi, de elközök által
ugynmaga-is meg-kisérti; a' Sz.

Írás bőségesen bizonsá-
gor téstzen róla.

Tsak

Tsak hogy itt az
és fel-éber reállyá
gálnunk; Mert a' szem
azon egy dolog-is,
heonak, Sárának, és
ruhájón; Az Isten
nem ruhájónhozunk
azon egy dologban,
nek; mis a' Sárának, m
nak radsok és végek.
nakoláért: A' szem J
reír vitéli, és nyon
stennak ruhájónhozunk
adna, az mondja J
Tulajdonosának a' Sa
soknak, és Chaldeus
meg vigéllük minde
ket, meg-larvuk f
előre látni: A' Sár
vita, hogy Jehu késs
es Isten meg-alkozat
Simeonnak és Chalde
szok evla, hogy e' Sa
jvából meg-lazdago

TSak hogy itt az Istennek végét,
és fel-tört tze'llyát kell meg-vi-
gálnunk: Mert a' szent Irás, ugyan-
azon edgy dolgot-is, gyakran az I-
stennek, Sátánnak, és gonoszoknak
tulajdonit; Az Istennek penig bünt
nem tulajdonithatunk: Azért ugyan
azon edgy dologban, más az Isten-
nek, más a' Sátánnak, más a' gonoszok-
nak tanátsok és végek. Mint példá-
nak okáért: A' szent Jobnak sok ke-
reszt viseléli, és nyomorusági az I-
stennek tulajdonítottak: *Az Úr* *Job. 1. 21.*
adta, azt mondja Job, és ő vette el. is: 6. 15.
Tulajdonítottatik a' Sátánnak, Sabe-
noknak, és Cháldeusoknak-is. *6. 17.*
De ha
meg vizsgállyuk mindeniknek vége-
ket, meg-láttjuk sokkal külömbö-
zőknek lenni: A' Sátánnak vége ez
vala, hogy Jobot kétségben ejtve'n, *Job. 1. 11.*
az Istent meg-átkoztatná véle; A'
Sabeusoknak és Cháldeusoknak taná-
tsok ez vala, hogy e' Szent embernek
jovaiból meg-kazdagodnának: Az
Isten

Isten pedig az ő szolgájának hitit,
meg-probálván, minékünk példajul-
akartta adni. Így a' Christusnak meg-
 feszitterésében is, Pilátusnak vége-
 e' volt, hogy a' Sidóknak, és a' Tsá-
 szárnak kedvében maradna: A' Si-
 dóknak tanácsok nem egyéb volt, ha-
 nem hogy az ő gyűlölséges régi go-
 nosz kívánságoknak eleget tethetné-
 nek: Az Isten pedig el-végezte vala,
 hogy ez által az emberi nemzetiséget
 meg-váltaná. Innet, csak azokat tse-
lekedték, és vitték véghez, mellyeket
az Istennek keze és tanácsa el-vége-
zett volt, hogy kellene tselekedni:
 Azt mondják a' tanítványok. Ki tet-
 tzik innét, és ezekhez hasonlo több
 példákból, hogy az Isten, noha az ő
 Híveit sok rend-béli kisértetek és há-
 boruk alá szokta vetni, mind-azon-
 által mindenkoron jo és idvességes
 minékünk, és ő néki dicsősséges vé-
 gekre nézve tselekefszi.

Act. 4.28.

1. Az

1. Az ő dicsőssége
 tzik a' mi szeretete
 szíve felé: M
 i nyomorúságok keze
 s lelki ellenfelek; ill
 olyok, és hatalmosok
 12-által mi általunk ki
 rútnak, gyegek, és e
 gyunk meg-győztetm
 tartók; Valahit ezt lá
 tuljádómyak a' dicső
 ndván hogy nem mi t
 s tölvegyon. Nem
 ha valami hatalmas
 bernék kezve szolgá
 potyában igen nagy
 rozt lévén, valami nagy
 sleges dolgot vízen vég
 az lezárják mondani
 regyon az; köztönnye
 ember jo-ak aranyának
 gúlnál véghez nem vitet
 2. Torábbá, az Iste
 rozt céljában, sok lép

1. Az ő ditsőffége világossan kiterzik a' mi szenvedésünkben, és kereszt viselésünkben: Mert holott a' mi nyomoruságink, kereszt viselésünk, és lelki ellenségink; illy számosok, folyosok, és hatalmasok lévén, mind az által, mi általunk, kik illy nyomorultak, gyengék, és erőtlének vagyunk, meg-győzöttenek, és hódoltatnak; Valakik ezt lárták az Urnak tulajdonitnyák a' ditsőfféget érte, tudván hogy nem mi tölünk, hanem ő tőle vagyon. Nem külömben mint ha valami hatalmas, és kazdag embernek kedves szolgája, ki maga állapottjában igen szegény és fogyarkozott lévén, valami nagyságos és költséges dolgot viszen véghez; mindjárt azt kezdjük mondani: Nem ő tőle vagyon az; köszönnye annak a' főember jo-akarattjának: Mert magától véghez nem vihette volna.

2. Továbbá, az Isten az ő választott edényiben, sok szép lelki ajándé-

ko-

kokat tört-le, kiket azt akarja, hogy világosan tündököllyenek az ő dicsőségére. Immár pedig mint ísmertethetnénk-meg az Isten tiszta arany edényinek lenni, ha a' kísérteteknek proba kövire soha nem vitetnénk? Mindnyájan az Istennek vitézi vagyunk, mert meg-esküdtünk nékia' keresztségben, hogy az ő zászlója alatt álhataratosan meg maradunk: Ha azért a' tsendes békeséggel, mint edgy erős kö-fallal meg-környékeztén, a' lelki tsatára soha nem bocsátana; Miképpen mutathatnok-meg a' mi hitünket békeséges tőröknek, és erősségeknek lenni? Miképpen mutathatnok-meg a' mi ő hozzája való álhataratóságunkat és hívtségünket? Az ő veteményes-kertének jó szagú fűvei és virági vagyunk, szűkség azért, hogy a' probáknak kezeiben meg-morsoltassunk, és a' nyomorúságoknak mosárában meg-törretessünk, hogy jobban illatozzunk. A' Szentek
soha

soha a' joságos erköltsőkben miné-
künk példáink nem lehettenek volna,
ha nyomoruságot nem szenvedtenek
volna. Az Abrahám hitét, Dávid ke-
gyességét, Job békefegyes türelését,
Szent Pál alhatatóságát; ki láthatta
volna, ha soha meg nem kísértette-
nek volna.

3. Minékünk-is, a' mi örökké va-
ló lelki jóvunkra, igen szükségeselek, és
hasznosok a' keresztyen viselek. 1. Mert
a' mi bűneinket, mellyekről könnyen
el-felelkezünk, eszünkben juttat-
tyák, hogy azokról igazán poeniten-
riát tartsunk: Példa erről minékünk
Job Pátriárcha: Ki noha Szent em-
ber volt, mind-azon-által voltanak
ollyan vérkei, mellyeket a' nyomo-
ruságok juttattanak eszébe; Mint
imez mondásából ki-retzik: *Hogy* **Job. 13. 26.**
én ellenem ennyi sok nyomoruságot
rendeltél, azzal azt tselekeded, hogy
gyermekségemtől fogva való vét-
keimnek büntetését örökségül bir-
jam.

jam. 2. Titkos vétkeinket miné-
künk ki nyilatkoztatták: Mert a'
mi ítéletünknek vak szemei mind ad-
dig sem látnak, míg a' kísérternek és
nyomoruságnak keserű vizével meg
nem mosatnak. Mivel, míg az Isten
békességben tart minket, a' mi lelkünk
isméreti gyakrabban aluszik, és az
Isten ítéletire ritkán vigyáz: Szük-
ség azért, hogy a' tsapások által fel-
ébresztetvén, meg vizsgálja a' mi szí-
veinknek titkos rejtekeiken a' mi bü-
neinket, mellyek az Isté ostorát reánk
hozták. 3. Következendő bűnein-
ket meg előzik, és zabolázzák: Mert
midőn eszünkben veszszük, hogy a'
Sátánnak leg élelőbb fegyvere, a'
mellyel a' mi lelkünk ismeretét mé-
lyebben meg sebesíti, a' mi bűneink,
nem adjuk azokat kezében; mint a'
Philisteusok az Izraélitáknak, mint ő
elleneségeknak, mivel ő kőztők kovás-
t. Sam 13. nē volna, egyéb életre való szükség
19. 20. eszközöket, úgy mint, ást, kapát,

tsoroszlyát, &c. eleget adtanak; De fegyvert, mivel ő ellenek vették volna, pénzért is semmiképpen nem adtanak. Végezetre, miképpen hogy a' Sátánnak kisérteti, és minden nyomoruságok minékünk sok bűnökkel len zaboláink; Így edgyszer s mind ősztrönök is a' fel-fuvalkodásoknak, és hejában valo ditsőffség szelinek mi belőlünk valo ki üzésére: Mint például erre Szent Pál: ki hogy a' jelené. ^{2. Cor. 12. 7.} *sejnek nagyságával fel ne fuvalkod-
nék, és mod-nelkül ne ditselkednék;
az ő testében hegyes ősztrônul adatott
a' Sátán Angyala, hogy őtet artzul
trapdosná. Mennyivel inkább szükség
tehát minékünk, kiknek annyi aján-
dékunk, mint Szent Pálnak, nintsen;
hogy a' nyomoruságok és kereszti vi-
felések által, a' mi fel-fuvalkodásunk
szarvaj le-tőretteffenek.*

4. Természert szerint olly kevés-
lyek, és fel-fuvalkodottrak vagyunk,
hogy minék-előtte erőnket a' lelki

út-

Marth. 26.
9.33.

Ütközetben meg-probálnok, azt alit-
ván hogy magunk erejéből minde-
neket meg-győzünk; Miképpen a'
Péter példájából ki-tetzik: Azért
az Istennek dicsőfféget nem tulajdo-
nitunk; Hanem ha meg-probálván
magunkat, meg-láttuk, hogy ha
magunknak hagyattatunk, minden
kitsin kísértetektől meg-győzettet-
vén le-vertetünk, úgy tanulunk e-
gészlen az Uról függeni: Annak-
okáért bortsát az Isten sok rend-béli
csapásokkal mireánk, hogy meg-aláz-
ván minnen magunkat, minden ve-
szedelmünkben tőle tanuljunk se-
gítségét kérni: Ezt bizonyította im-
igékben; midőn így szoll az ő népé-
nek; *Es meg-emlekezzél, mind az*
egész útról, mellyen hordozott tége-
det a' te Urad Istened immár negy-
ven esztendeiglen a' pusztában:
Hogy meg-ostorozna tégedet, és meg-
kesergetne tégedet, hogy nyilván len-
és sequen. ne mi volna a' te szivedben, hogy ha
meg-

meg-tartanáde az ő paramisolatit,
 vagy nem. &c. Es viszontag: Mi-
 koron te közötte jövendő mondó *Deut. 13. 1.*
 vagy álom látótámadánd, és jegyet,
 vagy természet ellen való tsudát a-
 dánd tenéked: Ha meg-lejend-is a' *6. 2.*
 jegy, vagy tsuda, mellyet meg-mon-
 dott &c. Ne engedgy néki, mert a'
 ti Uratok Istentek kísért titeket, hogy
 meg-tudja ha szeretiteké őtet tellyes *3.*
 szívetekből, és tellyes lelketekből.

5. Az Isteni tiszteletnek kívált-
 képpen való neme, hogy parantsó-
 lattya szerint az ő egész lelki fegyve- *Eph. 6. 10.*
 rit fel-öltözzük: Mellyet nem tse- *& sequen.*
 lekednénk, hogy ha mindenkör tse-
 des békefegyben élhernénk: Mert
 mint a' vitézek, kiknek niints semmi
 ellenségek, el-hányván fegyvereket,
 meg-hadják rosdásodni, mivel sem-
 mi védelemről nem félnek: De
 mikor az ellenség jelen vagyón, szün-
 telen dobolnak, és készülőtt fúnak,
 fegyverben kelnek-fel, és feküsznek
 le-

le-is: Igy mi-is, ha a' nyomorusá-
gok és keresztek által az Isten szünte-
len nem kesergetne bennünket, el-
nyulván, semmit nem vigyázhatnánk,
a' testi bátorságban bé-merülnénk,
Azért akar melly erőten ellenségtől
meg-győzettertven, el-nyomattat-
nánk: Melly az Istennek nagy tiszte-
letlenségére esnék.

6. Melly hogy ne légyen, a' ke-
reszt viselések által gyakorra ébrez-
get minket, mellyekkel az ő lelki ke-
gyelmit mind neveli, s mind penig
erőssíti mi bennünk: Mert mikép-
pen a' test a' külső munkák által ne-
vekedik, meg-tartatik, és minden tu-
nyaságot le-verkezvén, erősödik:
Igy az Isten Lelkének ajándéki, ugy-
mint a' *Hit, bizodalom, reménység,*
békeséges törés &c. el-lankadnának,
és rontratnának mi bennünk, a' ki-
sértetek, és kereszti viselések által gún-

Isa. 40. 3. relen nem gyakoroltatnának. Ugyan-
Rom. 8. 3. is tudjuk azt, hogy a' *káborúság* bé-
ke-

keséges tűrést nemz, a' békefegestű-
rés, meg kísérést, a' meg-kísértés,
reménséget: A reménség pedig meg
nem szégyenit. Midőn edgyszer már
fulyos kilejtetben lévén, az Urtól ke-
gyelmessen meg-szabadítottunk, az
után, bizván az ő kegyelmében, hogy
miképpen az előtt, ugy ez után-is
meg-szabadítana: Mindeneket tse-
dessebben szenvedünk: Így szólván
a' Dáviddal: Ne rejts el a' te ország-*Psal. 27.9.*
dat én előttem, ne vésd el haragod-
ban a' te szolgádat, és ne hagy-elen-
gemet én idvösségemnek Istene: Mert
te ennékem segítségem vagy: *4. 10.*
Az én atyám és anyám el-hagynak engem,
de te hozzád vészess engemet.
Dávid, midőn amaz nagy oktalan-
Oriással meg-akarna vinni, ha az előtt
a' veszedelmekből való meg-szaba-
dításában, az Istennek hozzája va-
ló kegyelmességét, és jó voltát meg-
nem ismerte volna, mivel tutta volna
magát vizasztalni? Midőn így szól:

E

Pász-

rest, és a világ ellen, fáradhatatlanul vigyázván, álharatossan tusakodjunk: Mellyre inditsanak minket, íme néhány okok:

1. Az ügynek igaz és terhes volta: nintsen olly erős vitéz, kit a hamis ügynek szivében való meggondolása félelmessé nem tenne: De a mi ügyünk 1. Igen igaz, és szabados, Mert az Isten önnön maga ine erre a tusakodásra, és vitézkedésre, midőn azt parantsollya, hogy az *Ephes. 6. 10* egész fegyverit fel. öltözvén, ellene *Sequen.* álljunk a veszedelmes időeknek, és mindeneker el végezvén, meg-ál *Iac. 4. 7.* lyunk. Es hogy ellene álljunk az ördögnek, hogy el-fusson mi előtünk: Ki mint az ordito Oroszlány, szél-1 *Pes. 1. 8.* lyel jár, keresvén kit el nyeljen.

2. Nagy és terhes ügy is ez, mint ki az Istennek ditsőffégét, és a mi idősségünket nézi: Mert a Sátán minden ő tselekederiben egyedül csak az Isten ditsőffégének meg-

motskolására, és a' mi idveffségünknek el-rontására igyekezik: Melly ki-terzik a' mi első anyánk, Evával tölt első ütközetiből. A' hol az Istent irigységgel, erőtelenséggel, és hazugsággal vádollya: Irigységgel, *Gen. 3. 4. 5.* midőn azt mondja: Tudja az Isten hogy ha ennének arrola' fárol, megnyilatkoznék szemek, és ő hozzá hasonlók lennének, ionak, s gonosz-nak tudoji, s. azért tiltotta meg tőlök. Hazugsággal, mikor így szoll: Nem holtok meg halálnak halálával: Erőtelenséggel a' hol arra inti őket, hogy tsakennének annak a' fának gyümölsében, noba banna' ugyan az Isten, de nem gátolhatna meg, hogy ő hozzája hasonlók ne lennének. Továbbá, az engedetlenségnek kisérteti, és az Isten parancsolatjának által-hágásával, a' mi első szü-léinket, s. ő benne az egész emberi nemzetéget, mind lelkekbe, testekbe el-igyekezte rontani, és kárhoztatni,

ugy

ugy annyira, hogy ha az Istennek vég-
hetetlen kegyelme, és a' Christusnak
meg-bötsülhetetlen érdeme, a' Hi-
vekhez nem járult volna, véghez is
vitte volna az ő szándékát; Nem he-
jában mondja tehát ő felőle Idvőzi-
tőnk: Hogy ő eleitől fogván ember *Ioan. 8. 44.*
öldöklő, és hazug, sőt ugyan a' mi
volt a' hazugságnak.

2. A' haszon, melly ebből a' tu-
lakodásból származik, mert ha edgy-
kis jövedelmerske, a' földi Királyok-
nak vitézit, minden fáradságos, és
veszedelmes dolgoknak fel-vételére
indíthatja: mennyivel inkább a' mi
mennyei Királyunknak meg-bötsül-
hetetlen soldja fel-indíthat minket,
az ő parantsolattya szerint valo se-
rénykedésre: Az ő soldja, mellyel az
ő vitézeinek fizet. 1. Békeség, imez
igaz mondás szerint: A' békeség a'
bábornoknak leánya: Eza' békeség *Pax belli*
penig lelzen az Istennel, és a' mi lel- *filia.*
künk ismérteivel: Mert, még minek-

előtte az ellenség ellen fel-kelünk,
és a' táborban bé-lépnénk, már béke-
ségünk vagyon az Istennél; melynek
osztán gyümöltse a' mi lelkünk ismé-
retinek tsendősége. Ezen kívül, ha
magunkat a' bűnnek tselekedetire az

2. Reg. 21. Achábbal el-adván, az Istennek igaz
9. 25. igyét, a' Sáránnak engedjük, és el-
árullyuk, béke-ségünk sem az Istennel,
sem lelkünk isméretivel, soha nem.

Isa. 57. utr. Lészen: Mert a' gonoszoknak semmi
béke-ségek nintsen, azt mondja az I-
sten. 2. Ha tusakodunk; és meg-
gyözzük, (s-meg is gyözzük penig)

Apoc. 7. 7. a' mi lelki ellenségeinket, az Ur ad
minékünk ennünk, az életnek fája-
nak gyümöltisiben, melly vagyon a'
Paraditsomnak közepette: Nékünk

9. 10. adja az életnek koronáját: Meg

9. 11. nem sertetünk a' második halálót:
Ennünk ad amaz el-rejtett panna-
ban, és ad fejer követskét, és azon új

9. 17. írott nevet, mellyet senki nem tud,
hanem csak az a' ki azt veszi: Ha-

9. 26. *est*

talmar ad a pogány népeken, és né-
künk adja a hajnaltrillagot: *Fejér* 6. 28.
ruhában öltöztet ő minket, és az é-
letnek Könyvéből ki nem törli ne- 6. 3. 6. 5.
vünket, hanem vallást tész en volunk
az ő Attya, és Angyali előtt: Az
Isten Templomában oszlopokká té-
sz en, &c. Az az, ez életben minden
jokkal látogar, és a következendő é-
letben bé tölt oly örömmel, és dicsőf-
seggel, mellyet szem nem látott, fül 1. Cor. 7. 9.
sem hallott, és az embernek tsak szí-
ve gondolattyában is soha nem ölöt-
Ellenben penig a Sátánnak soldja,
mellyet ad az ő vitézinek, tsak ideig
gyönyörködterő bűnök, és az után
mind testnek léleknek örökké valo
halált, és rómlást szerző mérgek:
Mert a bűnnek soldja a halál, azt Rom. 6. 23.
mondia az Apostol.

3. A földi vitézek, életek veszté-
vel. vadászfizák a tiszteletet és
jó hírt nevet, melly nem egyéb, ha-
nem a Fejedelemnek vagy Királynak

hirtelen el-mulandó és változandó
 kitsin gratiátskája, és a' népnek szél-
 től el-oszlatandó hatzontalan ditsé-
 reti. Hát mi lelki vírézek, kik lelki
 tsatákon és ütközeteken forgunk,
 kiknek fő Capitányunk a' Seregeknek
 meg-győzheretlen Ura: A' kik szem-
 lélik, javallyák, és ditsérik, a' mi jó
 magunk viselését, a' jó Angyaloknak
 meg-számlálhatatlan sokaságával
 edjűtte: Jutalmunk az örök életnek
 koronája, és az Isten országának örö-
 kös birodalma, nem indítatunké-fel
 az ő zászlója alatt való hűséges ma-
 gunk viselésére, holott innen nem
 csak jó hirt nevet, és tisztességet, de
 örökké meg-maradando jutalmot
 nyerhetünk; Más felől pedig szé-
 gyen és ortza pirulás követ bennün-
 ket? Nagy lelki tunyaság volna ez
 edgy-általlyában.

4. Bizonyára a' kételesség is-
 kényszerít bennünket, mert 1. Ebben
 a' lelki tsatában vagyunk valami re-
 mén-

ménfegünk, de ezen kívül semmi nintsen, holott éppen a' mi ellenségekben, ki a' nyavalyáknak, nyomorúságoknak, és minden némű kereszt. vilátségeknek mérges nyilait, mint edgy sebes esőt, mi reánk szorja; semmi könyörületesség nintsen: El sem szaladhatunk előtte: Kegyetlen penig és igen dühös; Nem is azon igyekezik penig, hogy meggyőzvén, jóvainktól, és szabadságinktól megfoszszon, és országának lakosivá, vagy rabjaivá tégyen; De hogy mind lelkeinkben testeinkben megöllyön. A' földi ellenség ellen penig, ha tudjuk, hogy nem csak külső jóvainknak, de még életünknek sem akar megkegyelmezni, oh melly igen felfegyverkezünk! Es noha csak ideig dühösködhetnék mi rajtuk, mind azon-á tal készzebbek vagyunk meghalni, mint magunkat megadni: Mennyivel inkább szükség tehát a' lelki tsatán ily alhatatosoknak lennünk?

2. De a' keresztségben is meg esküt-
 tünk erre a' vítézségre, és ígérete-
 rőtünk, hogy a' test világ, és ördög
 ellen, mind végig áthatatosan tusa-
 kodunk: Meg-emlekezzünk azért
 kinek attuk miöen magunkat, és mi-
 vel tartozunk Ő nékie: Holott min-
 den lelki testi jókat Ő adott miné-
 künk; Es midőn mindeneket el-
 vesztettünk volna, teste szakadásá-
 nak, és vére ki omlásának érdemével
 mindeneket viszsza nyert minékünk.
 Minek okáért kötelesek vagyunk az
 Ő melléte való hűséges végig meg-
 maradásra: Es békeséges türesem.
 3. Végezetre, hanem ha sérényke-
 dünk a' világi kísértetek, és háboruk
 ellen, és mindeneket meg-győz ven
 meg állunk, az örök életnek koro-
 nájával meg nem koronáztatunk;
 mivel az csak a' győzedelm neknek
 adattatik, senki pedig bar zolás-
 nélkül nem győzedelmek lehetnek,
 sem fáradságos munkák, és szenvedé-

dések nélkül nem harizolhat : Az Isten országának örökké valo béke-
sege is nem ígértetett olyan tunyák-
nak a' kik soha lelki tsatára nem men-
tenek: Vagy mindjárt meg-adták ma-
gokat a' lelki ellenfegnek; De a' kik
hartzolván, edgyszer s mind győ-
zedelmeskednek is, mert ha szin- ^{2. Tim. 2. 7.}
tén tufakodik is valaki, külömben
meg nem koronáztatik, hanem ha
modjával tufakodik: Azt mondja az
Apostol: Es vizsontag; Boldog em-
ber, a' ki kereszttet szenved, mert mi- ^{1. Cor. 1. 18.}
nek utánna meg próbálatik, el vé-
szí az életnek koronáját, melyet í-
gért az Úr az őtet szeretőeknek.

5. Ha valaki bizonyos volna el-
lenségén valo győzedelmeskedése
felől, nehezen hiszem, hogy tunyál-
kodón el-mulatná az ellentsatáz-
ni: Mi peniglen csak tsarázzunk és
tufakodjunk szorgalmatosfan, sem-
mje nem kérelkedhetünk, hogy meg-
nem győznők a' mi ellenfeginket, a'

Satánt, a' testet, a' világot, és ezeknek sűrű tüzes nyilokat; a' nyomorúságokat, és minden-féle kereszt viseléséket: Mert a' Jésus Christusnak Hadnagysága, és zászlója alatt vívőzünk, ki csak egyedül is minden mi ellenünk tusakodo ellenségeinknél hatalmasabb. Ha a' mi erőtlenségünket meg-tekintvén, ellenben az ellenségeknek erejüket meg-vizsgáljuk, meg-ijedhetünk ugyan; De viszonttag ha a' mi fő Capitányunkra a' Christusra nézünk, kinek hozzánk való szerelme nem kisebb hatalmánál, de mind a' kettő véghetetlen; Es a' ki meg-győzetteket, s. el-csúszta fel emelvén, a' győzedelmeseiket meg-koronázza; nyilván bátorságot, és vigasztalást

Gen. 3. 15. vehetünk magunknak. Eón az ontotta ama régi kőgyónak feje, sziszegjen bár immár, de nem árthat.

1. Cor. 15. El-vőtte a' hatalmak a' adalmát, és a' koporsónak sulákiát. Azért semmit

mit

mit se féllünk mind ezektől. *A' Sá- Luc. II. 21.*
 tán volt amaz erős fegyveres vitéz,
 a' ki még őrzötte az ő palotáját,
 mindenekezt békeséggel birt: De a'
 mi Idvőzítőnk erősebb lévén meg-
 győzte őtet; Es minden fegyverét, *6. 22.*
 a' mellyekben bizott, el-vévén, az
 ő prédáit el-osztotta. *A' mi ellense-*
günk nem csak vér és test, hanem bi- Ephes. 6. 12.
 rodalmak, hatalmaságok, e' világ-
 nak urai, ez élet setétségének vezé-
 ri, és a' magossághban lévő gonossá-
 gok: De a' mi édes Idvezítőnk meg-
 fosztván a' birodalmokat, és a' ha-
 talmaságokat, azokat nyilván mu- *Colos. 2. 15.*
 tatgatta, diadalmat vévén azokon
 a' keresztfá által, el-rontotta azt, a'
 kínel volt a' halálnak birodalma, az
 az, az ördögöt: *Hogy meg-szába- Heb. 2. 14.*
 dítá a' valakik a' haláltól való féle-
 lem miatt, tellyes életekben ra-
 bók voltak. Az ördög bizonyára
 hatalmas Fejedelme volt e' világi
 Chanaának, de a' mi Jofuánk meg- *Ios. 10. 24.*

0. 25.

Jed. 8. 20. mi hasonló felénk vagyunk amaz Jéterhez, a' Gedeon első szűlöttéhez; mert noha a' mi Gedeonunk, a' Christus meg-győzvén a' mi ellenségünket, meg-fosztotta minden fegyverétől, és aláuk vetvén, a' lelki fegyvert kezünkben adta, hogy meg-ölnők ötet; de mivel mi új vitézek és gyermekek vagyunk, nem merjük ki-vonni a' kardot: Azért szükség, hogy nem csak a' mi fő Capitányunknak győzedelmével, de edgyser-s-mind a' mi vitéz társainknak, kik nem kü-lömben mint mi, romlandók, és e-rőtlenek voltak, példajok is bátoritassunk. Mi reánk is edgy-aránt tartozik, a' mi Capitányunknak,

nak, a' Christusnak. imez le. esett sziveket fel. emelő, és fellelmes lelkeket bátorító gyönyörűséges vigasztalása: E' világon nyomorúságtok lesz, ^{Job. 16. 33.} de ne félljétek, sőt inkább bizatok, mert én meg győztem e' világot. Mit félünk tehát illy igen? Ha színtén e' lelki tsatán meg. sebesített vén le-esünk-is, meg nem rontatunk; Mert az Úr az önnön kezével tart ^{Psal. 37. 26.} minket. Meg. ígérte, hogy nem hágy minket erőnk felett kísértetnünk, de edgy szer-s. mind a' kísértettel ed- ^{1. Cor. 10. 13.} gyütt erőt-is ad annak el-viselésére. és meg. győzésére. Avagy nem hiszünk az Isten ígéreteinak? Igazságos, nem kell kételkednünk. Ne féllyünk a' Sátánnak dühösségétől, mert miénk lesz a' győzedelm; Mivel val. kib. ellene állanak az ördögnek, ^{1. Cor. 4. 7.} el fű az okelőt. A' békeségnek ^{Rom. 16. 20.} stene meg. rontja a' mi lábaink alatt a' Sátán hamarsággal: Mert a' ké- ^{Gen. 3. 15.} gyo. fejének meg. töréséről tört ígérti

retir az Istennek, nem tsak a^o Jesus
 Christusra, ugy mint mi fejünkre, de
 mi reánk is mindnyájan, ugy mint
 ő tagjaira, tartozik. O mit félünk te-
 hát illy igen ez *Anákim fiaitól*, hány-
 ván vevén a^o mi erőtlenségünket:
 Holott senki nints a^o ki itt nem győ-
 zedelmeskednék, hanem ha a^o ki győ-
 zedelmeskedni tellyességgel nem a-
 karna: Mivel az Úr, a^o kinek nem
 tsak vitézi, de edgyszer-s mind tag-
 jai is vagyunk, és fegyverét fel öl-
 tözvén, zászlója alatt hartzolunk; Az
 ő ditsőségéjért meg-oltalmazván, és
 szabadítván minket, a^o pokolnak
 minden hatalmának sem hágy
 mi rajtunk győzedel-
 met venni.

A NE-

A' NEGYEDIKRŐL.

A' nyomoruságokat, IV.
és kereszt vífeléseket a'
Hiveknek ez életben, nem
csak nem ártalmasoknak, de
sőt inkább hasznosoknak

lenni, így próbálom-
meg.

A' Mi az Istennek ditsősségére, fe-
lebarátinknak lelki jóvokra, ma-
gunknak pedig idvősségünkre szol-
gál; Es mind ezeknek elő-mozdi-
rására hatható eszköz, az nem csak
nem ártalmas ez életben, de sőt inkább
igen hasznos. A' mi ez életbéli nyo-
moruságink pedig, és minden nével
nevezendő kisértetink, az Istennek
ditsősségére, felebarátinknak lelki
jóvokra, s magunknak hívőknek ö-
rök idvősségünkre szolgálnak; Es
mind ezeknek elő-mozdítására hat-
ható

ható eszközök: Azért nem csak nem ártalmások, de sőt inkább felette hasznosok.

L

Az Istennek dicsőffége nevékedik és ki-tetzik a' mi nyomorúságinkból, mert ő érette és az ő nevében szenvedünk: Meg ismervén ezt az Istennek népe, így szoll: *Bizonnyára te Psal. 44. 23* érette naponként ölettetünk: *Es Rom. 8. 36.* tartatunk mint a' meg-metzendő juhok: E volt az oka, hogy az Apostolok meg-ostoroztatván, nagy örömmel mentenek el a' tanítás elől, úgy mint kiket méltokká tett az Isten, hogy a' Christus nevének dicsőffégeért, bosszúsággal illetetnének: Szent Pál közönségesen mondja a' *Rom. 5. 3.* Hívek felől, hogy dittekednének a' háboruságokban; Bizonnyára nem egyébre nézve, hanem hogy az Isten dicsőffégére, és magoknak idősségekre, a' háboruságok által, becses és tűrókké tetteketnének. Ugyan is, moha a' mi nyomorúságainknak, és kereset

esze vífelesünknek
i' mi büncünk; de
zen való vége, a
ge. Erre nézve Sze
dön elő-számlálna
szenvédett, ugyan
ban, így szolván: a
az én nyomorult
potommal ditteked
Az Istennek bizon
denében, úgy a'
nőben, és szenved
i. A' ő dicsőffége
tinknak lelki jóvok
vésségünknek elő
llye pengé dicsőit
dicsőben, vagy n
ennek vértében; v
dicsőmedett, és
munka által életet
A' Istennek fel
vésségünk, azért
bent, sembea: i

reszt viselésünknek érdemlett okai,
 a' mi bűneink; de fő és kivált-kép-
 pen valo vége, az Istennek ditsőfő-
 ge. Erre nézve Szent Pál Apostol mi-
 dőn elő-számlálná az ő sokrendbéli
 szenvedést, ugyan ditsekedik azok-
 ban, így szólván: *Ha ditsekedni kell,*
az én nyomorult és el-vertetett álla-
potommal ditsekedem. *2. Cor. II. 2.*
22. ad fin.
6. 30.
Phil. 1. 29.

Az Istennek bizonyára, mint min-
 denekben, úgy a' mi kereszt viselé-
 sünkben, és szenvedésünkben is vége
 1. Az ő ditsőfőge. 2. Felebará-
 tinknak lelki jóvok. 3. Es a' mi id-
 vőségünknek elő-mozdítása. Az I-
 sten pedig ditsőítterik a' mi szenve-
 défünkben, vagy mint ő hartzát har-
tzoló vitéziben; vagy mint az előtt
el-vertemedett, és immár a' nyomo-
ru ígók által életeket meg-jobbitott
háiban.

Az Istennek Felfőges ditsőfőge,
 véghezvén, azért ahoz sem adattat-
 hatik, sem benne el né vétetethetik.

Ellen-vé-
 tés.

Ugy

EZEEL.

Ugy vagyon, de az Isten az ő vég-
 hetetlen kegyelmességéből az ő di-
 tsőségét, mi bennünk, és mi általunk,
 is, szegény nyomorult bűnösök által,
 akarja meg-jelenteni e' világnak.
 Ezt pedig mint egyéb sorsunkban és
 állapotunkban, így nyomoruságink-
 ban, és keresztfel-felünkben-is. Mert
 mint mikor az erős vitéz az ellenség
 ellen jól harczolván, meg-győzhe-
 tetlenül viseli magát, annak kivált-
 képpen való ditsősége, az ő fő Had-
 nagyára, és Capitánnyára, a' kinek
 seregében és zászlója alatt harczol,
 szokott térni; Így a' keresztyén vi-
 téz-is, az ő ellenségei, a' világ, test,
 és Sátán ellen, ki őket sokféle mester-
 ségekkel és tsalárdságokkal, boldog
 és boldogtalan állapotokkal, szüntel-
 len ostromollya, erőssen és ditsősé-
 gesen tusakodván; az ő serénységé-
 nek, és jó maga-védeltségnek dicséreti,
 az ő fő Generaliájának, az intennek,
 kinek soldján, Anyaszentegyházának
 sere-

feregében, és fegyvercivel hartzol,
tulajdonittatik. De hogy még is
jobban meg-értsük, az Isten dicsőít-
tetik a' mi szenvedésinkben, akár bűn-
ért való sujtolások, akár penig az ő
tőle vőtt ajándékok által való kísér-
tetek legyenek azok. 1. Mert ő há-
za-népei vagyunk, és mindenek fe-
lett őtet bántottuk meg bűneinkel,
ő penig nem hagyhatta el rom-
lani tisztességét, azért méltán cor-
rigál, és sujtol minket, hogy eszünk-
ben vévén magunkat, az ő tisztességét
viszontag helyére állassuk.

Mivel peniglen ő igaz ítélő Biró,
elsőben is az ő háza-népén kezdi el
az ő ítélését, mert az igazság azt ké-
vannya: De jaj az után azoknak
végek, kik nem engednek az ő Evan-
geliumának: Mert ha az igaz-
ság alig maradhat meg, az istentel-
len, és bűnös emberből maradhatna-
meg: Imé az igaz, és földön meg-
sanyargattatik, azt mondja a' Bölcs,

1. Per. 4. 17

6. 18.

Prov. 11.

6. 31.

men.

- Jer. 23. 31.** mennyivel inkább tehát az istentelen és bűnös? Mert ha a' zöldellő fán afféle esik, mint lészzen az aszszu fának dolga? Jeremiásnak megparantsollja az Isten, hogy az ő haragjának borával meg-töltött pohárt, kezéből el-vévén, köszönnyé a' környül való pogányokra, Jerusálemre, Juda városira, Királyira, Fejedelmire, és a' földnek minden Királyira, és népeire: &c. Ezt mondván nékik: **Azt mondja a' Seregeknek Ura Istene, az Izraelnek Istene, igyatok, és részegüljétek meg, okádjatok, és hulljatok-el:** Es fel ne kellyetek a' fegyver előtt, melyet ti-közitekből küldök. Es lészzen, ugy-mond, ha a' te kezedből a' pohár el nem akarnák venni, hogy innának belöle, ezt mond nékik: **Igy szolla' Seregeknek Ura, kétség-nélkül meg kell innotok. Mert imé a' városira: mely az én nevemről nevezetett, el-kezden-hozni a' háborúságot, ti pedig meg-mennek**

néteké? Nem menekedtek, mert
 fegyvert hozok a' földnek lakosira. S. 29.
 azt mondja a' Seregeknek Ura. Ezt
 így bizonyította a' Soltár éneklő Pro-
 phéta is: *Meg-ismértetett az Ur* Psal. 9. 17.
az ő ítéletiből, mellyet tselekedett:
 Elaiás pedig az Istennek, az ő népére Esa. 5. 13.
 az Izraelre botsátando súlyos tsapá-
 sít meg-jelentvén, így szoll: *Es fel-*
magasztaltatik a' Seregeknek Ura,
az ő ítéletieért, és az erős szent Isten, Esa. 5. 16.
szentnek ismértetik az ő igazságá-
ért. Vadnak erre a' Szent Írásban vi-
 lágos példáink is, *Nadab és Abi,* Lev. 10. 2.
huban, Aharon fiaiban; Kiket midőn
idő szerint való halállal sújtolná az
Isten; tselekedetinek okát adván, így
szolla' Moyses által: A' kik én hoz-
zám közel vadnak, azokban meg-
szenteltetem, és mind a' sokaság előtt
meg-dicsőítetem. Es Dávidban, ki
 midőn parázñaságban és gyilkoság-
 ban rejtén magát, az Istent haragra
 és bosszú állásra ellene fel-indított-

2. Sam. 12.

6. 13.

ta volna: Noha bűneit meg-ismer-
vén, azokról igaz poenitentiát tar-
tott; az igaz Isten, mind azon-által,
a' bűnt büntetetlen nem akarván
hadni: Igy szolittya-meg a' Náthán
Prophéta által: *Az Úr el-vőtte a'
te bűnödöt, hogy meg nem halvesz: De
mind-az által mivel hogy e' dolog-
ban az Úr ellenségeinek káromlásra
való okot adott nem tisztelvén enge-
met; A' te fiad is a' ki lőtt tenéked,
bizonyyal meg-hal.*

6. 14.

II.

Továbbá, dicsőítetik az Úr az ő
Hiveinek kereszt viselésékben, midőn
azok, az ő kegyelmes Atyai látogatá-
si által meg-jobbittatván, nem fut-
nak ő tőle, mint valami haragos Bi-
rotól, vagy kegyetlen ellenségtől,
sem penig vakmerő-képpen ellene-
álván nem többitik az ő bűnöket; De
inkább kegyelemben vétetnek, és
bűnök meg-borsáztatásának e' ősi bi-
zodalomával és reménységgel, igaz
poenitentia, és buzgó könyörgés al-
tal,

tal, mint kegyelmes Attyokhoz ő
 hozzá futnak és folyamodnak; A'
 Prophétának imez mondása szerint:
 Isten az ő nyomorúságokban meg-lá- *Esa. 26. 16.*
 togatnak tegedet, alázatoosan kö-
 nyörgenek tenéked, mikor a' te osto-
 rod súlyossan nyomja őket.

Végezetre az Isten ditsőssége fel-
 magasztaltatik a' mi nyomorúságink-
 ban, és kereszt viselésünkben, hatal-
 mának, jó-voltának, és jelen létének
 meg-mutatásában, Az ő hatalmának
 ditsőssége ki-retszik, midőn mierőt-
 lenek lévén, el-szenvedhetünk min-
 den súlyos nyomorúságokat, és azok-
 bol meg-is szabadulunk: Es holott
 mi természet szerint restek, felelme-
 sek, és gyengék lévén, ugy meg-erős-
 sítetünk az ő lelkének kegyelme ál-
 tal, hogy ditsősségeffen győzedel-
 meskedhetünk mind ezeken. Ez az
 Istennek hatalma, és kegyelmes jelen
 léte pedig soha a' mi boldog állapo-
 tunkban, magunk, vagy mások által

F

ily.

III.

ily világossan ki nem mutatodik,
mert semmiben nem láttatunk szü-
kölködni az Isten jelen létele nélkül,
Psal. 30. 7. az talitván, hogy a' mi jo állapotunk
soha meg nem változik. Midőnkül-
ső képpen semmi ellenségeinktől, és
szerentséltenségektől, nem ostro-
moltatván, világi jokkal, tisztessé-
gel, kazdagsággal, jo akarókkal, sza-
badsággal, egészséges jo erővel &c.
láttyuk magunkat minden felől meg-
erőssítetteteknek lenni. De midőn
ily hatalmas, és rettenetes ellenfé-
geinknek ostromlásokat el-szenved-
vén; Miglentusakodván, győzedel-
met vennénk, minden kísérte-
tereknek erőssen ellenek álván, ezel-vifelhe-
terlen terhet, fogyatkozás nélkül el-
birjuk, akkor kezdjük osztán mi ma-
gunkban az Istennek hatalmát és jo
voltát meg-ismervén, őtet dicsírni és
2. Cor. 12. 9. magasztalni, ki az ő hatalmát a' mi
erőtlenességünkben meg-mutatatta:
Mivel, hogy az ő kegyelmének ken-
tse

ise, az igaz hit, békeséges tűrés, erő,
 és keresztyéni vigasztalás, mi ben-
 nünk isak mint tserép és föld edé- 2. Cor. 4. 7.
 nyekben hordoztatnak; Es nem mi
 tőlünk, de az Istentől vadnak. Az 2. Cor. 10.
 edgy erőtlenséginken kívül. Azért 6. 17.
 méltán mindeneke ő néki tulajdo- Jer. 9. 24.
 nihatunk. Es kiálthattyuk az Anya- 1. Cor. 1. 31.
 szentegyházzal edgyüt, nem a mi 2. Cor. 11.
 fegyverünk által tselekedünk eze- 21. ad 30.
 ket, sem a mi karjaink tartottanak-
 meg minket: Hanem a te job kez ed Psal. 44. 4.
 és karod, és a te oltalmazádna világos-
 sága, mivel hozzánk jo akarattal
 voltál. Te általad vertük meg a mi
 ellenségeinket, és a te nevedben ta-
 podtuk le azokat, kik mi ellenünk tá-
 madtanak. Mert nem bizunk a
 mi kézi vinkben, mivel nem a mi
 fegyverünk, hanem te szabadítasz, 6. 6.
 és oltalmaz meg minket a mi ellen- 6. 7.
 seginktől; Es te szégyenited meg
 gyűlölőinket. Annak-okaért min- 6. 8.
 den nap ditsirunk tégedet, és a te 6. 9.
 ne-

nevedet mind örökre magasztal-
 lyuk. Es méltán mondhattuk az I-
*Psalm. 115. 1.*sten népével: *Nem nekünk Uram,*
nem nekünk, hanem a' te nevednek
adjada' ditsőséget, a' te irgalmasá-
godért, és a' te igazságodért. Sőt
nem csak mi magunk, de mások is
meg-ismérik, hogy mind az Urtól va-
gyon ilyen kísértektek meg-gyö-
zésre, és el-viselésre valo minden
erőnk: Es ditsérik őtet a' Prophé-
tának ime mondása szerint: An-
nak-okaért, mivel a' te Hivéidet
meg-szabadítván tsuda dolgokat,
6. 3. tselekedtél: Az erős népek ditsói-
tenek tégedet, a' hatalmas Pogányok-
nak városi felnek tégedet. Mivel-
hogy voltál erősség az erőtlennek,
bővség a' szűkölködőnek, meg-sza-
badító a' nyomorúságban lévőnek,
oltalom a' szél-vész ellen, árnyék a'
6. 4. hővség ellen, mikor a' kegyetleneknek
indulattok, hasonlatos volna a' kö-
fal rontó ár-vízhez.

Es

Es miképpen az Isten
 és könyörületesége
 a' mi nyomorúságunkban
 segyünkben; így mi
 ukel-viseléteken terhel-
 vünk, hogy majd később
 te erőnk, s. mind. az
 szabadításunk minden
 erre. Mert akkor meg-
 innával a' Samuel angya-
 ra: *Urak a' ki meg-
 levent; Pokolra ala-
 el-hoz: A' ki meg-
 zontag meg-gyözi. a'
 zegenye térsen, és me-
 neg, alaz, és fel-mag-
 ri-emeli a' jóról a' Sz-
 anjából a' szűkölködő-
 t. Eljád meg-
 és fel-hoz; Mivel
 gyekeje a' annak határ-
 igitóman a' Szereke-
 fel-büntetés, ditsérik
 allyukott. E' pedig az I-*

Es miképpen az Istennek hatalma,
és könyörületessége magasztaltatik
a' mi nyomoruságinkban valo béke-
sleges türelésünkben; Így mikor azok-
nak el-viselhetetlen terhitől annyira
jutnánk, hogy majd kétségben kelle-
ne esnünk, s. mind-azon-által meg-
szabadittatunk minden reménség fe-
lett. Mert akkor meg-ismérjük amaz
Annával, a' Samuel annyával; *Hogy* 1. Sam. 2. 6.
az Úr az a' ki meg-ól és ismét meg-
elevenit; Pokolra alá-vét, és ismét
fel-hoz: A' ki meg-sebesít és vi- Deut. 32.
szontag meg-gyógyít. Az Úr a' ki 6. 39.
szegényre tést, és meg-gazdagít; 1. Sam. 2. 7.
meg-aláz, és fel-magasztal: A' ki
fel-emeli a' porból a' Szegényt, és a'
gánéból a' szűkölködőt, hogy ültesse
a' Fejedelmek közzé, és a' ditsősség- 6. 8.
nek székében; Mivel övé a' földnek Ps. 113. 7. 8.
kereksége, és annak határt vetett: Es
így osztán a' Szenteknek példájától
fel-indittatván, ditsérjük és magasz-
tallyuk Ötet. E' pedig az Istennek vé-

ge a' mi bűneinkért való sanyargat-
Psal. 50. 15 tatásinkban, hogy őtet segítségül hi-
 ván, midőn a' szabadulást el vesz-
 szük, ditsőítsük őtet. Igen szép pél-
 dánk vagyon az Isten népében: ki az
 Egyiptomi kemény szolgálatban lé-
Exod. 2. 23. vén, segítségért, és szabadulásért, az
 Urhoz való kiáltásra fel-indittatott:
 9. 24. Es az Ur is kiáltásokat meg-halgat-
 9. 25. ván, és őket a' fogságból meg- szaba-
 ditván, nemtsak szerelmének, és kö-
Exod. 9. 16. nyörületességének, ditsőiséget; de
Exod. 14. 4. ellenfeleket, és nyomorgatójokat
 9. 28. meg-vernén, és a' veres Tengerben
 vesztvén, az ő hatalmának, és igazsá-
 gának ditsőffségét is világosan meg-
 mutatta. Minek-okaért a' nép is ditső-
 itette az Istent, nyomoruságában,
 mint egyedül való reménységéhez,
 könyörgéssel ő hozzája fuván; Es
 midőn a' szabadulást el vőtte volna,
Exod. 15. 1. hálá-adó ditsérettel őtet magasztal-
ad. 21. ván. Mi végre borsássa az Isten a' ke-
 reszt viseléseket az ő Hivőire, példa
 mi-

minékünk amaz vakon születtetett ember-is: Kiről azt mondja Idvőzisek, hogy azért születtetett vakon, *Iohan 9. 3.* hogy az Istennek dolgai meg-jelenténének ő benne. Mikor Lázárnak, az ő szerelmes barátjának, betegségét meg hallotta volna-is, így felel: *E' Iohan. 11. 4.* betegség nem halálos, hanem Isten ditsőségére vagyon, hogy az által dicsőítessék az Istennek Fia. Végetre, az Istennek véghetetlen böltsége, hatalma, és jó volta, ki-jelentetik, és fel-magasztaltatik a' mi nyomoruságinkban, és kereszt víselésinkben, midőn a' mi természetünkkel-ellenkező dolgokat, jonkra fordítja, és igazgattya: Sőt a' mi leg-nagyobb, minden ő lelki ajándék, azok által mi bennünk meg-erősítvén neveli, és a' mi lelkeinknek örök idvősségét elő-mozdítja. Mert ugyan-is mitsoda magasztaltja fel-lyebb az Istennek véghetetlen böltségét, és hatalmát, mint a' gonoszbol-

is jót hozhatni ki, a' miképpen szokott ő tselekedni? Mint ezt tsak a' Joseph példájából is igen szépen meg-tanulhattuk, kinek el-adattatásából, és meg-sanyargattatásából az ő Királyi nagy állapottyát; sok nemzetsegeknek, szüléjinek, és minden attyafiainak a' szorongato éhségnek idején való tápláláfokat, hofsztak. Es mitsoda ditsőffégesb, és dicséretesb dolog mint a' fetétségből világos, a' keferübül édest, azátokból áldást, és a' halálos méregből idvőfféges, és örök életre tápláló orvosságot tsinálhatni? Avagy, a' bűnnek büntetését, az igazság megjutalmaztato eszközivé fordítván, a' pokolra, és örök kárhozatra vivő veszedelmes öfvenyből, a' mennyeknek országában vezérő igaz és egyenes útat tsinálhatni?

II.

Felebarátinknak-is jóvokra, s még pedig lelki jóvokra szolgálnak a' mi nyomoruságink, és kereszt vilé-

felénk: Mert ezek által tanulják az Istent, az ő ítéletiben félni, és rettegni: Mivel az Isten minékünk Királyunk és fejünk, valamivel látogat minket, akár jó, s. akár gonosz; akár édes, s. akár keserű legyen az; nem mint valami magán való személyeket, hanem mint ő országának tagjait; úgy néz minket: Annak-okaért valamit edgyinkre, vagy másinkra bocsát, nem külön csak valamelyinknek, de közönségesen az egész társaságnak, s. annak minden tagjainak hasznokra tselekeszi. A' honnat kiterzik, hogy a' nyomorúságoknak, és kereszt viseléseknek szenvedése, fellette hasznos dolog legyen, mind a' szenvedőknek magoknak, s. mind azoknak, a' kik láttyák, és csak távol nézik: Mert mind a' kettő megjobbul az által: A' szenvedő, a' fájdalom, s. a' néző pedig annak példájával. Azért, mint a' jó Musicus szorongattya, és veri a' hurokat, nem

E s

hogy

JB.
Simile.

hogy el-szakaszza, vagy el rontsa
 azokat; de hogy őszve-igazítván,
 azoknak meg-edgyező ékes zengé-
 sekkel, nem csak magát, de mind a-
 zokat, a kik hallják, vigasztallja, és
 gyönyörködteffe: Így tselekezik az
 Ur-is az övéivel, szorongattya, és ve-
 ri őket; Nem hogy el rontsa, vagy
 magától el-szakaszza, de hogy az el-
 tévedésből igaz útra hozván, az ő ne-
 vének könyörgéssel, és halá-adással
 valo tiszteletire fel-indithassa: Es
 az ő szorongattatásokból, és verette-
 tésekből, mind magát, s-magokat,
 gyönyörködtető: s-mind penig má-
 sokat vigasztalo, s-meg-erősítő al-
 kalmatóságot hozzon-ki. A' jo Pász-
 tor-is, midőn az ő nyájából valamely
 ki-ménvén, felre kezd járni; Meg-
 vervén és hagyigálván, vizsgálja szokta-
 hajtani, nem hogy gyűlölvén el-akar-
 ná rontani; hanem hogy az el-téve-
 lyedéstől, és veszedelemtől meg-ol-
 talmazhatná: Nem különben tse-
 leke-

B.
 Smile.

lekezik. Ue-is szokta
 el-keresni a szívét
 veinek szegődjő ki ker-
 meg, sőt olyan világra
 malok is fellépnek ki-
 tevélményeikben járnak
 De hogy jobban
 a' dolga: A' mi egy-
 és keresni világtól
 felebarátainak.

1. Mer midőn lát-
 Men meg az őveiben
 gok által, ekkor
 diam; meg tanulják
 okoskodni magok
 leme az ő maga ha-
 kezd-e az őfen, mi-
 nak vége: Jók nem
 Evangéliumának
 fűvés-iskolájában ke-
 ngergára, megajvul-
 kúró bűnöknek ru-
 lennek, meg el-
 látni jótani: Es lá-
 E 6

fekecszik az Úr- is azokkal, a' kik ő tőle el-kezdenek tévelyedni, és az ő Hiveinek seregiből ki kezdenek lépni: Meg-sujtolván visszavonása, hogy mások-is féllyenek ki-menni, és veszedelmes helyeken járni.

De hogy jobban meg-érthessük a' dolgot: A' mi nyomoruságinkal, és kereszt viselésünkkel használunk a' mi felebarátainknak.

1. Mert midőn látták, hogy az Isten még az ővéiben-is nyomoruságok által, erőssen meg-bünteti a' bűnt; meg-tanulják őket félni, így okoskodván magokban: *Ha az Isten- 1. Pet. 4. 17* letet az ő maga házában és tselédin kezdi-el az Isten, mint léfzen azoknak végek, kik nem engednek az ő Evangeliumának? Es hogy ha még Hiveit- is szüntelen kesergeti, és nyomorgattya, mennyivel inkább azokat, kik az ő bűnöknek rusnyaságában jelennek meg-előtte? De mind ezeket láttuk így lenni: Es láttuk, hogy

F 6

a' ki-

a' kiket az engedelmefféggért szeret-
is, keservefen meg veri &c. Bizo-
nyára tehát, a' kiket a' törvénytelen-
ségért, és bűnökben vakmerő kép-
pen való heverésekért gyűlöli; ugyan
meg-is öli és el veszti. Ennek penig
hathatósága, és erejefő-képpen ak-
kor vagyon, mikor azon edgy tárfa-
ságban lévőket, és ugyan azon edgy
hitnek tselédit sujtollja: Mert mint
mikor valamelly tselédben edgy
gyermek, vagy szolga, valami fo-
gyatkozáfokért, meg verettetik és
büntettetik, a' többi is mindnyájan
meg-ijedvén, hasonlatos dolgokat
el igyekeznek távoztatni, hogy ők-
is ugy ne járjanak: Es mint mikor
valamelly a' tanítványok között, a'
többi előtt, nem tanulásáért meg-
ostoroztatik; mindnyájan meg-ijed-
vén, szorgalmatosabbakká tétetnek:
Igy vagyon az Isten szolgainak fia-
nak, és a' Christus tanítványinak is
állapottyok: Mikor edgyiket maga

VI-

Simle.

PATIKA

viselethez, vagy
gyatkozási meg-
bi is mindnyájan meg-
feli és rírók láz, és
huyokas, és okozó Me-
... Mert midőn mi-
büntetnek, és ekeinek
meg-ijed az Isten-
tink meg-rabollatnak
dánk által; és el-
való-képpen azokel
melléket az Isten
büntet, hogy
képpen meg-ijed-
ért tudni illik, és ho-
kal meg nem jobbit
szokos Generalis, m-
nagyodrésezen ve-
találtak, melyen-
sem fejezhet, s
mindenket meg-lem-
nem hogy a' fele dol-
törtenek, másokna
tis által tögyet me-

F 7

viseletlenségeért, vagy valami fog-
gyatkozásáért meg-sujtollya, a' töb-
bi is mindnyájan meg-ijedkezvén,
félnek és tisztelik őtet, mint Urokat,
Attyokat, és oktató Mestereket.

2. Mert midőn minket, valami
bűneinkért, és esetinkért keservesen
meg-sujtol az Isten, a' mi felebará-
tink meg-zaboláztatnak a' mi pél-
dáink által; és el-vonattatnak ki-
vált-képpen azokról a' bűnökről,
mellyeket az Isten bennünk meg-
büntetett, hogy azon pohárt két-
képpen megne-igyaék ők is: A' bűn-
ért tudni-illik, és hogy a' mi példain-
kal meg nem jobbítottanak. Es mint
az okos Generalis, midőn feregének
nagyob-része azon vérekben részesnek
találtatik, melyet büntetetlen el-
sem szenvedhet, s mind-az-által
mindeniket meg sem büntetheti; Ha-
nem hogy a' fele dolog többször ne
történnyék, másoknak példajokra,
tiz közzül edgyet meg-büntettet,

Simile

vagy meg is ölet. Így tselekezzik a' mi feregünknek Ura, és Generálisa is; Mikor a' vitézkedő Anyaszentegyházban azon edgy vétekben sokan találtnak részekeknek lenni, hogy az ő engedelmeffégével a' bűnökben meg ne keményittefennek; Némellyeket közzülök erőssen megfanyargattya: De nem mindeniket, mert kegyelmes lévén, szükség és mérték kívül, senkit nem akar büntetni: Ha pedig valaki ezzel is meg nem jobbitatik, az után meg-kettrőzteti annak büntetésit.

Móyses és Aharon kedves emberi

- Nű. 20. 11. voltak az Istennek, mind-az-által mi-
 6. 12. vel hihetetlenfégekkel meg-tiszte-
 Nű. 20. 28. lenítették őtet, hogy másokat meg-
 Deut. 34. 5. ijesztvén, hasonlo vétkekről el-von-
 1. Sā. 13. 14. na, erőssa meg-bűntette őket. *Dá-*
 Act. 13. 22. vidor ugyan *szíve szerint való em-*
 2. Sam. 11. *berének mondja*, mind-az-által kit-
 2. Sam. 12. bűntetett valaha inkább meg, mint ő.
 2. Sam. 15. *ter a' paráznaságért és gyilkosság-*
 2. Sam. 18. *ért?*

ért? Lotot a' Sodomai veszedelem
 előtt háza-népestől ki-hozta, de az
 után az ő feleségét engedetlen-ségé-
 ért s**o** bálvánnyá változtatta. Miért *Gen. 19. 26.*
 pedig, hanem azért hogy meg-*emle- Luc. 17. 32.*
 kezünk rola? Nem kő, vagy e-
 gyéb, hanem s**o** bálvánnyá változ-
 tatta, hogy minket meg s**o**zván jo-
 zúkké, az az, okosokká tégyen: Es
 az ő gonosz példája, minékünk jonk-
 ra-szolgállyon, hogy ha hasonlo vét-
 keket el-távoztatunk. Így mostan-
 is, midőn az ő Hívei között, némel-
 lyeket bűnökért keservesen meg-sa-
 nyárgat, nem tsak magokért tseleke-
 szí, hanem hogy másokat is, a' földi
 el-mulandoknak felettébb való szere-
 tetitől el-idegenítvén, midőn az ő
 lelkeknek idősségére, és örök éle-
 teknek meg-maradására a' bűnök-
 nek Sodomájából ki-hoz, és meg-
 szabadulásra, útat, s. modót mutat,
 ne nézzenek vissza a' világi mulando-
 kejában valóságokra, hogy azokhoz
 éde-

*Uxor
Lothi-*

édesítettvén, az Izraélitákkal viz-
Num. 11. 5. szá kévánkozzanak az Egyipto-
Exod. 16. 3. mi pár-hagymákra, veres-hagymák-
 ra, fok-hagymákra, dinnyékre, u-
 gorkákra, és egyéb szemeket gyö-
 nyörködtető haszontalanságokra.

Igen szépen meg-mutatta Szent Pál,
 mi volt az Istennek eleiről fogván, s-
 mi legyen ma is vége, midőn az ő
 Hivére valami kereszti viseléseket
 botsát, elő-számlálván az Izraéliták-
 nak a' pusztában tört sok gonosz tse-

1. Cor. 10. 7. lekedeteket, bálvány imádásokat,

8. 9. 10. 11. paráználkodásokat, zugalodásokat,
 gonosz-kévánságokat, és a' Christust
 hogy meg-kísértették; Es az Urnak
 azokért reájok botsátott sokféle o-
 storit és tsapást, meg-jelentvén
 utánna veti, hogy mind ezek példá-
 ban lőtenek ő rajtok, meg-irattatta-
 nak pedig a' mi intésünkre, kikre ez

1. Cor. 10. 6. utolsó idők jutottanak, hogy gonosz-
11. ne kévannyunk, és tselekedjünk, mi-
 képpen azok kévántanak és tseleked-
 tenek.

3. Mert

3. Mert az Istennek ke-
 is ajándék, a' nyomorus-
 dejen, világossá tündö-
 beznak, a' mi felebarát-
 jában mindkét való köve-
 de példák. Szaván az Ur a'
 lenyújt, és tudatlan-
 főképpen midőn látta, hogy
 morogóknak pusztában
 rellenyelgesen nem tudnak,
 mi elővett el-bocsátván,
 niter minket, hogy mi viszo-
 halom tudatlanok elő-
 az ókaranyában meg-
 el-követésre, jó le-
 Mert a' nyomoruságok és
 lélek által jelentette ki mi-
 őben való hitet és remé-
 fiai szerelmét és igaz-
 ság, és ezekhez hasonló jo-
 áltól, hogy tudatlan-
 ritteket másokba szorgalm-
 cserélt, és hasonló kísér-
 ni a' hasonló-képpen visel-

3. Mert az Istennek kegyelme, és ajándéki, a nyomoruságoknak idején, világossan tűndökölvén mi bennünk, a mi felebarátinknak, a jokban minket való követésre hatható példák. Szánván az Úr a mi erőtlenségünket, és tudatlanságunkat, fő-képpen midőn látná, hogy a nyomoruságoknak pufztájában, az ő úrat tellye ssegesen nem tudnok, másokat mi előtrünk el-botsátván, meg-tanított minket, hogy mi viszontag más hasonló tudatlánok előtt el-menvén, az ő akarattyának meg-ismerésére, és el-követésére, jó út mutatók lenénk. Mert a nyomoruságok, és kereset viselések által jelentette ki minékünk az övéiben való hitet, reménységet, atyafiai szeretetet, béke-séges türelést, szenvedést, és ezekhez hasonló jóságos erköltsöket, hogy tudálván, és szeretvén ezeket másokbá, szorgalmasan keresnők, és hasonló kísértetekben mi is hasonló-képpen viselnők magunk.

gunkat: Így viszontag mi bennünk,
 és a' mi szenvedésinkben-is, a' jónak
 követésére való példát akar az Ur.
Matt. 5. 15 adni. Es mint a' kinek gyertyája va-
 gyon, meg-gyujtja ugyan, de nem az-
 ért hogy véka alá el-rejtse, hanem
 hogy gyertya-tartóban tévén fenylyék
 mindeneknek, kik a' házban vad-
 nak. Ugy az Ur-is az ő választott lám-
 pásfiban tévén az ő kegyelmének ola-
 ját, meg-gyujtja a' nyomoruságoka-
 nak tűzével; Mellynek nagy és di-
 csősfégyes világát, nem akarja csak ma-
 gának, és magoknak; vagy azoknak,
 a' kik gyönyörködnek annak világá-
 ban, tündököltetni; De hogy mint
 a' szegre, vagy asztalra vértett vi-
 lág, az egész ház-népnek szolgál-
 lyon. Így kisértette-meg az Ur Abra-
Genes. 22. hámot, az ő edgyetlen-edgy fiának
 meg-áldozására parantsolattal kö-
 telezvén; Nem hogy valoban meg-
 áldozná, de hogy minékünk, midőn
 hasonlatos kisértetre hivatnatnánk,
 a' hit-

a' hitben és engedelmessegeben példánk lenne. *Mójsét a' hitben* való végig meg-maradásnak, és minden világi hejában-valóságoknak, az Istenért, és az ő tiszteletéért való sem. *Heb. 11. 23. ad 28.*
 se-meg az Ur, mind boldogállapottal, s-mind penig fanyarúságokkal, az Apostolnak tanítása szerint. *Dávidot is az ő felesegeinek* másokkal edgyüt rabságra való vitetetésének, és a' népnek ő ellene való fel-támadásának általa, azért kísérte vala meg, hogy tanulnánk ő tőle, minden szorongattatásunkban, *a' mi Urunkban Istenünkben magunkat meg-erősíteni, és vigasztalni. Job Pá 10b. 1. 21.*
triarchát peniglen a' békeféles tőrésnek tükörivé tőtte minékünk, a' nyomorúságok által; Es meg-tanított minket az ő példájában, miképpen kellyen magunkat viselnünk, midőn az Istennek tsapási által minden jóvainktól meg-fosztatunk: *Hogy tud-*

- tudnia-illik az Istent hálá-adással di-
Job. 13. 15. tsérjük, és az ő jo-voltában bizván,
 kegyelmes segedelmét, és meg-sza-
 badítását, tudjuk erős reménlegge-
 várni. Ezt adja előnkben Jakab Apo-
Jac. 5. 11. stol, midőn így szoll: Imé boldogoknak
 mondjuk azokat, a' kik háboruságo-
 szenvednek: *A'* Jobnak az ő tú-
 réset hallottátok, és minémű vége-
 adia az Úr az őnyomoruságának
*Mert igen irgalmas az Úr, és kö-
 nyörülő. Békeségesek legyetek azért*
9. 7. *atyámfiai, az Úrnak el-jöveteléig,*
9. 8. *és erőssítétek meg a' ti sziveiteket,*
mert az ő el-jövele el-közelget. Ne
9. 9. *pánaszolkodjatok fohász-kodással é-*
des atyámfiai; hogy ne vádoltassatok
9. 7. *Vegyétek példájul a' szántó vető em-*
bert, ki békeséges tűréssel várván az
ő veteményére a' reggelt és estve
esőt, remenli az ő földének drága
gyümölsét. Vegyétek példájul édes
9. 10. *atyámfiai a' háboruságban, és béke-*
seges tűrésben a' Prophétákat, kik az

Ur.

Urnak nevében szoltottanak, s még-
 is sokat szenvedtenek. A' nyomoru-
 ságban való békeséges türeésre, igen
 szép és hathato példáink vadnak az
 Apostolokban is; kik mikor, a' Chri- A. 5. 41.
 stus Evangéliumáért megverettet-
 tenek volna, nemcsak nem zugolod-
 nak, de sőt inkább nagy örvendezéssel
 ditsérik az Istent, hogy méltoknak
 találtattanak a' kik a' Jesus nevé-
 ért bőszsúsággal illetetnének: Igy
 Szent István is, mikor a' Christusért
 Mátyromságot szenvedne, nagy bá- A. 7. 59.
 zorsággal térdre-esvén, ezt kiáltya
 vala nagy fel-szóval: *Uram Jesus*
vedd hozzád az én lelkemet: Es
 még meg-kövező ellenfégiért is kö-
 nyörögvén ezt mondja vala: *Uram,* 6. 60.
ne tulajdoníts nékik e' bűnt. Szent
 Pál pedig ugyan dicsékedik és kérke- 2. Cor. 11. 2.
 dik, az ő sok rendbéli szenvedésiben. 16. ad fin.
 Hasonlo példákat találunk, ha meg-
 vizsgáljuk a' Szent Írást eleitől fog-
 ván végig, minden Szentekben. Hogy

az Isten szolgáinak szenvedéseknek e-
légyen haszna, ki-tetzik innét-is, mert
a' Szent Írás az ő nyomorúságokban
valo békeséges tűrésüket, nem csak
mint valami Historiát előnkben szám-
lálya, de egyszer smind hasonló ke-
reszt viselésekben, mint jó példa a-
dóknak követésekre-is int, mint ide
fellyebb Jakab Apostolból meg-mu-
tatám. Idvőzitőnk penig azt kíván-
nya, hogy ugyan örülljünk és örven-
dezzünk a' szenvedésekben, nem
csak mert a' mi jutalmunk bővseges
a' mennyekben: De azért-is, mert
a' mi előttünk lévő Prophéták és
Szentek-is hasonló-képpen habor-
gattattanak. Szent Pál Apostol elő-
Heb. 11. 34. számlálván a' Híveknek fok rendbéli
E sequen. kereszt viseléseket, és nyomorúságo-
kat: Azt mondja, hogy mivel ennyi
bizonságoknak fellege ál környű-
lünk, mindeneiket hátra hagyván,
Heb. 12. 1. nagy álbatatossággal, a' mi előttünk
adatott ízélt igyekezzünk ki-futni:

Néz-

Nézvén a' Hitnek Urára, és el-
végezőjére a' Jესusra, ki az ő előt-
te való öröm helyében, keresztes
szenvedett; Es a' gyalázatot sem-
minek alitván, az Isten székinék
jobbjára állt. Maga felől pedig azt
mondja, hogy ha nyomoruságot szen-
ved-is, a' Christua Híveinek vigasz-
talásokért, és idvősségekért szenve-
di, melly vigasztalás léssen ugyan a-
zon nyomoruáágoknak türéseben,
mellyeket ő-is szenved: Ha vigasz- 2. Cor. 7. 6.
talást vesz-en-is, nem tsak magáé-
re, de azoknak vigasztalásokért, és id-
vősségekért vesz-i. Láttjuk annak-
okaért, mennyit használlyon a' Hi-
veknek keresztes viselések, másoknak
mind hogy életeket meg-jobbítsák,
mind pedig hogy magok viselésében
való joságos erköltsöket tselekedet-
tel kövessék: Mert a' Hívekben való
joságos erköltsök, külömben ki nem
terzenénök, azért tsak magoknak, s-
nem másoknak használóának. Igy jo-
sá-

9. 20

ságos erköltsei a' Job Pátriarchának csak magánál, és az Istennél voltak tudva; szükség volt azért, hogy a' nyomorúságok által minden Híveknek követésszere való jó példájul, ki-jelentetnének: Mert hogy ha ő a' porban nem élt volna. soha mi az ő lelki nagy keszadságának ismérézire nem jutottunk volna: Es ha a' Sátán az ő testét az undok fekélyeknek súlyos tsapási által sűrűen meg nem liggatta volna, az ő benne való nagy lelki világosságnak rogyogó ágai soha mi reánk ki nem származtanak, és előttünk nem fenlettenek volna. Miképpen pedig ezek minékünk, így minékünk-is, másoknak hasonlo szenvedésekben jó példa adóknak kell lennünk: Szükség annak-okáért, hogy a' kereszt viselések által az Istennek bennünk le-tört ajándéki ki-mutatodjanak, mellyeket külbomben magunk-is elig ismételünk meg magunkban lenni, hanem ha a' nyom-

mo-

moruságoknak mosárában meg-ron-
 tatván azoknak szagjai orrunkban,
 fel-hatnak: Mert olyanok vagyunk,
 mint ama kerti rosák, vagy egyéb jó
 szagu fűvek, hanem ha a' nyomoru-
 ságoknak kezeivel meg-illettervén,
 le-szakasztatunk, vagy ugyan meg-is
 töröltetünk, csak kitsin ideig, s-
 még penig a' hozzánk igen közel ál-
 lokra borsáttjuk ki az Miennek ben-
 nünk való malasztjának meg-élesztő
 és vidámító kedves szagját: Ellen-
 ben penig, ha le-szakasztatunk, meg-
 morsoltatunk, vagy a' keresztfelé-
 seknek tűzében ugyan meg-égette-
 tünk; Hosszú időkre, és messze va-
 loknak is szolgáló hasznos és jó illa-
 tu vizet adunk. Erről maga állapot-
 tyában bizonságot téfzen Szent Pál
 Apostol, midőn így szoll: *Tudotok Phil. 1. 12.*
 ra akarám penig néktek adni atyám-
 siai, hogy az én rajtam esett nyomo-
 ruságok, inkább az Evangeliumnak
 élő-menetelire löttének; *Annnyira*
 G *hogy*

G. 13.

6. 13. hogy az én fogságim a' Christusban
híreszek a' Tsászárnak egész udva-
rában, és egyébütt- is mindenütt: Es
nemellyek az Urban valo Atyafiak
közül alkalmatosságot vévén az
6. 14. én fogságombol, nagyobb bátorság-
gal merik az igét prédikállani.

G. 14.

4. A' mikerefszt viselésünkkel használnunk felebarátinknak, nem tsaka' mennyiben jo magunk viselésével önék-is példát adunk, de edgyszer-s mind a' mennyiben a' mi békete-lenséginkel, és erőtlenséginkel az emberi nemzetiségnek közönséges romlottságára, őket meg-taníttjuk. Brre nézve mondatnak a' Szenteknek eseti, mint jószágos erköltsők, mi-nékünk többet használni, hogy ha jól élünk azokkal. Mert midőn az ő jószágos erköltsőket és erejeket vi-gállyuk; kétségben esnénk, holott azokat magunkban nem talállyuk, hogy ha az ő eseteiket, és erőtlensé-geket-is eszünkben nem vennők; Mi-vel

vel igy okoskodnánk: Ezek az Istennek kedves emberi, és választott edényi voltak, mert ezeket, s ezeket tselekedték, és ilyen alhatatóságok voltak; Mipenig azokat nem tselekedhettyük, és olyan alhatatóság nintsen bennünk; Azért nem vagyunk az Istennek olyan kedves emberi, és választott edényi: De midőn láttyuk, hogy ők is ottan ottan el-estenek, meg ismérjük, hogy valami jó ő benne volt, nem őtőlők, hanem az Istentől volt; Es megvizsgálván mitsoda úton, s modonköltzenek fel, és jutottanak viszontag az Isten kegyelmében, mi is azon esz-közőkkel élvén, s őket követvén kegyelmet nyerünk az Istennél. Ma is hasonló képpen, a' ki ennyi erőtelenséggel, és ökökellenséggel szenved az Istentől reája borsátott keresztek, mivel vigasztalhatya inkább magát, mint hogy még az Istennek kivált képpen való Szent és szerelmes

emberi. is, midőn az Istennek súlyos kezeitől nyomattattanak, az erőtlenségnek, és békételenségnek sok jeleit mutogatták; Tsak hogy az után igaz poenitentiával életeket és tselekedeteket meg-jobbították?

Effele példákkal tellyes az egész Szent Irás: Amaz békeséggestűrésnek

Job. 10. a 1. ad finem. fenyes tüköre, a' Szent Job, ő melly nagy sok békételen zugolodásokkal,

Job. 3. 2. ad finem. és erőtlenségekkel viselte az Istentől

reája botsátott kereszteket! A' kegyességek példája, és az Istennek szíve szerint való embere, a' Dávid-is, a' nyomorúságoknak idején, majd mint edgy kétségben esett, ugy pana-

1. Reg. 19. v. 4. szolkodott. Illyés Prophéta a' halál által kívánt a' romlottság alól meg-

szabadulni, könyörgésében így szoltván: *Elég immár az én életem oh Uram, vedd el az én lelkemet: Mere nem vagyok jobb az én eleim-*

Jon. 4. 8. nél. Jonás is az ő bűnös állapotjában, így szolt: *Jobb nekem hol-*

holtom, hogy nem éltem. Amazannya
 méhében el-választatott, és meg-
 szenteltetett nagy Prophéta, *Jere. Jerem. 1. 5.*
miás, midőn látná a' nyomorúságot,
és bánatot, és hogy az ő életének nap. Jer. 20. ult.
 jai gyalázásban végeztetnének el,
 még születésének napját, és oráját is
6. 14.
ad ult.
 rettenetessen meg. átkozta. &c. Eze-
 ket és ezekhez hasonló sokrendbéli
 példákat, mind a' régi Szentekben,
 s. mind a' mostani keresztyénekben,
 a' kik nyomorúságokban, és keresz-
 tviselésekben való békételen erőtlensé-
 geket meg-vigállják, vagyon mi-
 vel meg-vigasztallják magokat:
 Tsak hogy viszontag magokban tér-
 vén, azoknak példájokkal, eseteikkel és
 békételen erőtlenségeikkel igaz poe-
 nitenciából származott keserves
 köny-hullatásokkal meg-sirassák.

5. A mi nyomorúságinkban, és
 kereszti viselésinkben való erőtlensé-
 ginkből, a mi felebarátink meg-is-
 mérlik és magasztallják az Istenek ha-

talmát, bőltsefégét és jó voltát: A' mi tudatlan edgyűgyűségünkől az ő bőltsefégének meg mérhetetlen mélységét: Természeti romlóságunkban, az ő hatalmának meg-vísgálhatatlan véghetetlenségét: A' mi fok rendbéli fogyatkozásunkban, és szükségünkben, az ő jó voltának, és kegyelmének el-fogyhatatlan bőv-
 2 Cor. I. 10. he alatt is az el-esésre hajlandoknak
 11. 12. lenni, még is mind azon által meg-
 állani, dicsőiséget tulajdonítanak az
 Istennek; Kinek hatalmából jó vol-
 tából, és bőltsefégéből lenni minden
 mi tehetőséginket ezekben vészik:
 Nem külömben, mint ha valakit lát-
 nánk erőtlén, és tudatlan lévén vala-
 mi hatalmas ellenféggel meg-ütköz-
 ni, mindjárt azt alittyuk hogy meg-
 szégyenítettik; de ha reményünk
 felett eszünkben veszszük győzedel-
 mes-

veszedni, ottan az ő
 minden ő tehetőség
 ezőlük dicsőit: Igy mi
 mi erőtlén anyakmai
 tehetőség hatalmas Fejed
 lággh, és testel látunk
 és azokról erőtlén
 mind az által, meg
 retni, és inkább győzed
 győzednek a mi örök
 té, és zímeketre vire
 Végetre, magunk
 ten csak nem aralmat
 eleire hatások a nyol
 s keresztel vitések; ak
 övendő, akar e világi
 ő elzeteli dolgokra
 1. Mert azok által
 thozott: és mi ede
 talmasan, és által
 és, és győzednek
 és, és győzednek az
 Amion, és mi mélt
 és, és győzednek
 és, és győzednek

meskedni, ottan az ő Urát. (kitől minden ő teherességét lenni alittyuk) kezdjük ditsérni: Így midőnedgyes a' mi erőtlen atyánkfiái között, a' féttségnek hatalmas Fejedelmével, a' világgal, és resttel látunk rufakodni, és azoktól erőssen ostromolratni, mind. azon-által, meg nem győzetetni, sőt inkább győzedelmeskedni; egyeneffen a' mi Urunknak ditséretire, és tiszteletire vitettetünk.

Végezetre, magunkra nézve is III.
nem csak nem ártalmasok, de inkább felette hasznosok a' nyomoruságok, és kereszt viselések; akar a' lelki és jövőendő, akar e' világi, és jelenlévő életbéli dolgokra nézzünk.

1. Mert azok által az örökké való kárhozattól, és veszedelemtől megoltalmazván, örökké való ditsősségre, és véghetetlen boldogságra vezérel, és vízen mibket az Isten. Mivel mi romlott természetünk szerint, olly úton járni, melly a' vég-nélkü

Hof. 2. 5. *Sequent.*

Simile.

valo jajra vinne, készebbek volnánk;
Az Ur az ő mi hozzánk valo véghetetlen szerelméből, és könyörületességéből, a' nyomoruságoknak tövissével, bé-rekesztvén azt mi előttünk, olyan nagy veszedelemről el-térít, és akarattunk kívül-is magához vonszon. A' marháknak jonak tetzik ugyan a' kúthoz menvén, a' körül forgani; de az okos tselédés gazda az ő kútyait bé-tövisseli, hogy marhákat azokhoz közelítvén, belé ne essenek: Így minékünk-is jonak tetzenek ugyan, az olyan dolgok, mellyek magokban veszedelmek; De a' mi kegyelmes Urunk, a' nyomoruságok és keresztek által, el-tövisseli és el-rekeszti azokat mi tőlünk, hogy veszedelminknek okai ne lehetssenek. Es mivel természetünk szerint, az örök boldogságnak útától, mint szel-ve-szett juhok, a' bűnöknek, és gonofságoknak ösvényére térvén, könnyen el-tévelyedünk; a' hol a' minket kegyet-

yeletlen Ország
Jajra, és ragaszkodni
ek, a' Pápai Szent
ment, a' mi joga
vünk, és az el-
vohatottak: a' nyom
keresztet által, mint val
edek által, a' nyájban va
téríteni és hajítani: Es
valami Pápai Szent Orszá
el, a' szenteknek és igaz
nyen vezettvén,
őké valo boldogságra
zokni igazgani. Vég
len fertelmes elre, és
alo' társulodásra
ogy az az Ur a' joga
em zabot, és a' bűn
vohatottak, és a' bűn
le, és a' bűnök tettei
nyak a' bűnök (al)
társul, és a' világ
szent, és a' bűnök
kísér, és a' bűnök
G

gyetlen Oroszlány modra környül 1. Pe. 5. 8.
 nyargalo, és ragadozo ellen-segeink-
 nek; a' Pokol-béli Sátánnak, predái
 lennénk: A' mi jo gond-viselő Pász. 1oh. 10. 11.
 torunk, ki az ő életét-is kész volt a'
 juhokért adni. A' nyomoruságok és
 keresztek által, mint valami haragos
 ebek által, a' nyájban viszsza szokott
 téríteni, és hajtani: Es azokkal mint
 valami Pásztori bottal és veszfő. Psal. 23. 4.
 vel, a' szentsegnek és igazságnak ös-
 venyén vezérelvén, a' mennyei ö-
 rökké valo boldogságnak nyájában
 szokott igazgatni. Végezetre min-
 den fertelmes életre, és gonoszokkal
 valo társalkodásra készek volnánk,
 hogy ha az Úr a' keresztek által meg-
 nem zabolázna, és a' közönséges ve-
 szedelemről el nem vonna minket:
 Azért ~~ne~~ bor hántettetünk (azt mód. 1. Cor. 11.
 hattjuk az apostollal) az Ur tolta- 6. 32.
 nittatunk, hogy a' világ gal el ne kár-
 hoztassunk. A' honnat ki-tetzi, hogy
 a' kit fujtol az Ur, szereti azt, és nem
 G s akar

akar benne kárhozatra való dolgot találni: Minek okáért jobb mindenkor (a' mint szokták mondani) biglegeléseknek, vagy egyéb nyavalyának, mint gonofságoknak, lángaitul égettetvén, gyötrettetni.

2. Mert (a' mint fellyebb is említém) a' nyomoruságok, és keresztesviselek által az örökké való ditsőfögre, és boldogságra promoteál minket az Isten: Innét vagy on, hogy mikor sajtolnak minket valami gonoszok, és belőlünk gonosz dolgokat ki nem sajtolhatnak, nem csak lelkeinket békeföges türes által birjuk, de edgyfzer-s mind testeink is idő szert való nyomoruságok, és romlastszenvedvén, örökké való boldogsággal edgyütt meg-változhatatlan ditsőföget, a' szomoruság és halál által, véghetetlen örömet, és halhatatlanságot, nyernek. Jobb azért a' földön ideig szenvednünk, hogy a' men-

2. Cor. 4. 10. nyekben örökké éllünk. Es minden-

kerom

koron az Úr Jესusnak öldöklését, a
 mi testünkben velünk hordoznunk.
 hogy a' Jესusnak amazz élete-is, a'
 mi testünkben meg-ismertessék: Az
 Isten igaz ítéletinek bizonyosságára, ^{2. Tess. 1. 7.}
 hogy méltóknak ítéltessünk az Isten-
 nek országára, mellyért szenved-
 dünk: Mivel igaz dolog az Isten-
 nél, hogy a' mi nyomorgatoinknak,
 nyomorúsággal; nekünk pedig nyo-
 morgattattaknak, nyugodalommal
 fizessen. De nem a' mi érdemünk-
 ből, hanem az ő ingyen való kegyel-
 méből, a' Christusnak érdeméért:
 Mert, mitsodák a' mi szem-pillan-
 tásig való szenvedésink, hogy ha az
 örök életnek véghetetlen ditsősége-
 vel öszve-vetvettnek? Edgy kevés
 nyomorúsággal meg-ostoroztatunk,
 de sok jó réteménnyel illettetünk;
 Mert noha meg-nalunk, és a' mi ki-
 mulásink nyomorúságnak, és rom-
 lásnak aliztatnak, mind az-által lel-
 künk Isten kezében lévén, győtre-
 lem-

9. 6.

6. 7.

lemtől nem illetternek többé, de bé-
 keségben nyugován, reménységünk
 halhatatlansággal tellyes leszén :
 Mivel-hogy Isten meg-kísértet, és
 hozzája méltónak találta : Mint az a-
 ranyat a' kementzében meg próbált,
 és mint az égő áldozatot minket ked-
 velt. Ugyan-is nem egyébért osto-
 roz minket, hanem hogy az ő könyö-
 rületességét tőlünk meg ne kelleffék
 vonni : Azért sujtol vakmerőségünk-
 ben, hogy meg-adhassá nekünk az i-
 gért mennyei örökséget : Sujtolási-
 val böltségre tanít, és az ő nevének
 felelmére int, hogy az örök ditsősé-
 ségre meg-koronázhasson. Az ilyen
 okoknak és végeknek meg-gondolá-
 sa tselekedte Moysesben, hogy nem
 tsak békeséges türelemmel szenvedné az
 Istentől reája borsátot nyomorúsá-
 got, de ugyan szabad akaratból vá-
 lasztaná, és fellyebb dörömlé a' Chri-
 stussal szenvedni, az Egyiptom-
 bélieknek minden kínnszékél : Es az
 Isten

Heb. 11.24

25.26.

Isten népével együtt nyomorgani,
mint a' Pharao Király leányának
fiának hivattatni. A' mi édes Ildo-
zitónk ő maga is ezekkel vigasztalta *Heb. 12. 1.*
magát, midőn az előtte való öröm^{2.}
helyett, kereszter, és gyalázatot szen-
vedvén, az Isten székinék jobbjára ült.
Az ilyen példáknak követése int
minket is. Jakab Apostol, és a' Chri- *Iac. 5. 10.*
stusnak szerelmes tanítványa, János,^{11.}
ki így szoll maga felől: Enki tinék- *Apoc. 1. 9.*
tek atyátok fiais vagyok, és társ a'
szenvedésben, az uralkodásban, és
a' Jesus Christusnak bekeséges tñ-
réssel való várásában. A' Smyrna *Apoc. 2. 9.*
városbéli gyülekezetnek Angyalát
penig így vigasztallja amaz Első és
Utolsó, a' ki meg-holt volt, és él: Tu-
dom a' te tselkedetidet, nyomorusá-
gidat, és szenvédésidet &c. Semmit
ne fély azokban, a' mellyeket szen-
vedendő vagy. Imé követezik, hogy
a' Sátán edgynéhányat ti közzüle-
tek a' tömlőzben vessen, hogy meg-

6. fo.

próbáltassatok, és léfzen tíz napig
valo nyomoruságtok. De légy hív
mind halálíig, és néked adom az élet-
nek koronáját: Melly vigasztalás mi-
reánk-is, mikor hasonló sorsban, és
állapotban forgunk, edgy-aránt tar-
tozik.

KERDES.

De mint és miképpen segíthetnek
minket, az örök boldogságnak meg-
nyerésében, e' szem-pillantásig valo
nyomoruságoknak szenvedési?

FELEL.

El-készítnek és alkalmasfokká-
tésznek minket az Isten országának, és
mennyei örömnék vég nélkül valo
bíráására. Ez penig két-képpen lé-
fzen. 1. Meg-ismértervén velünk
e' világnak el-mulando hejában-va-
loságát, és számtalan keresztekkel tel-
lyes voltát, meg-untattyák velünk;
és fel-gerjesztenek a' mennyei ha-
zánkban valo nyugodalomnak (a'
hol jobb állapotot remélünk) ké-
vására, és keresésére; Mert mi-
képpen az Izraeliták, míg Egyiptom-
ban

Emm.

bán békefegyben és tsendességben é-
 lének, tsak emlékezetet sem tőnek az
 ő attyoknak, és nékik meg-igért ál-
 dott földről, nem hogy odakéván-
 koztanak volna; De mihelt az Isten
 Pharahót ellenek fel-indítván, szo-
 rongattatnának, és erős iofegybe vol-
 nának; ottan meg-emlekeztvén az I-
 sten igéretiről, és a' Chanaánnak ál-
 dott földéről, meg-unak Aegyptom-
 mot, a' hol az előtt mind élni, halni
 kétféleköttek volna, és onnat ki men-
 vén a' Chanaánnak földében bé-men-
 ni; nag' kívánsággal igyekezének. Így
 mi-is e' világnak Aegyptomában, ha
 mindenkor békefegybe és tsendesség-
 ben élhetnénk, soha a' mi Atyáink-
 nak, és nekünk meg-igért, mennyei
 Chanaánnak boldog országáról tsak
 meg sem emlékeznénk, nem hogy
 odakévánkoznánk; Mellyet az Ur
 látván, amaz lelki Pharahót ellenük
 dühösségre és kegyetlenségre indít-
 tya, hogy ő tőle sanyargattatván, és
 szo-

szorongattatván, az ő igéretiről meg-emlekeznénk, és e' kereszt vi- felélésekkel tellyes sirálomnak hajlé- kát meg-unván, az ő országának ké- vándságára, (a' holt ökéllétes boldog- ságot, és nyugodalmat remélhet- nénk) fel-gerjesztetnénk; Es a' szent- fegnek, igazságnak, és tiszta életnek úttyán meg-indulván, minden igye- kezettel ő hozzá fienénk. E' végre rendelte az Ur, hogy szüntelen és meg-szakadás nélkül a' boldogságot ez életben, boldogtalanság; Es a' boldogtalanságot, boldogság követ- né; Hogy a' boldogságnak idején, a' boldogtalanságról, ugy-mint az igazalázatoságnak szerző okáról; a' boldogtalanságoknak és nyomoru- ságoknak idején, penig, a' mi bü- neinkről, ugy-mint azoknak szerző okairól; meg-emlekeznénk. 2. Meg- tisztitnak minket a' mi bűneinknek és romlottságinknak fertős áraiból: Mert a' mennyei boldogságnak kin-
tsé.

tsében semmi értznek tisztátalan ne- *Prov. 23. 4.*
 me bé nem vétetik, hanem ha a' nyo-
 moruságoknak tüzes kementréjében
 falakjától elsőben meg-tisztittatik.
 Es miképpen hogy a' gabonás ház-
 ban semmi mag tisztátalanul bé nem
 vétetik, hanem ha szoró lapáttal, és
 széllel meg-hányattatván, polyvájá-
 bol ki-tisztittatik. Igy az Istennek di- *Apoc. 21. 1.*
 tsőffeges lako helyében senki tisztá-
 talan bé nem vétetik, hanem ha elősz-
 ör a' bűnöknek polyvájából, a' nyo-
 moruságoknak, és keresztfelélések-
 nek szél-ve sze, és szoró lapáttya által
 meg-hányattatván, meg-tisztittatik.
 Semmi bárdolatlan köver az Isten. *Alind.*
 szent *vs* osának, a' menyből le-szál- *Apoc. 21. 2.*
 lott új Jerusálemnek, kö-falaiban
 nem résznek: Miképpen penig a' Sa-
 lamon Templomában minden kőve-
 ket, és fákat kinn akart az Isten, hogy *1. Reg. 6. 7.*
 meg-faragjanak, hogy osztán az é-
 pítésben sem verőnek, sem feiszé-
 nek, sem valami egyéb vas szer-
 szám-

számnak pengése, és kolompozása ne hallatnék: Igy az ő győzödelmekedő Anyaszentegyházában, melyet kivált-képpen példázott: a' Salamon Temploma, nem akarja, hogy pengés, és kolompozás hallassék; Azért annak köveit, és fáját, tudni illik, a' Hivetket, kikből éppitterik, kün, az az, e' világon akarja, hogy a' kereszti viseléseknek pörölyei, és fejszéi által meg-egyengettesse nek és bárdoltassa sanak.

3. Mert a' nyomoruságoknak és kereszti viseléseknek idején, elmélkedvén az Istennek parantsolattyarol, az ő tselékedetir, és ítéletiben való maga-viselést vizsgálván, bizonyosokká tétetünk a' mi örökké való boldogságunk felől. 1. Mert az Isten csak azoknak igéri az örök életnek ditsősségét, a' kik a' kereszten erős hittel, békeséges türelemmel, és igaz alázatossággal viselik. Meltyről így

Isa. 61.7. vigasztal Esaiás által: A' ti gyaláza-

torokért kétfős jutalmot vesztek, és a'
 szidalom helyén vigadozván, örök-
 ké való örömtörök léssen: Es az Apo-
 stol azt mondja, hogy ha ő véle meg- ^{2. Tim. 2.}
 holtunk, élünk-is ő véle: Ha társunk, ^{6. 11.}
 országlunk-is ő vele: Ellenben pe-
 nig, ha meg-tagadjuk, ő-is meg-ta- ^{6. 12.}
 gad minket: Máfutt is meg: Hogy
 ha fiak, tehát örökösök-is vagyunk, ^{Rom. 8. 17.}
 Istennek örökösigenig, és a' Christus-
 nak örökös társai; Mivel ha ő véle
 együtt szenvedünk, ő véle együtt
 meg-is dicsőítettünk: Es csak sem- ^{6. 18.}
 mi a' mi szenvedésünk, a' dicsőség-
 bez képest, melly nekünk meg-jelen-
 tetik: Mert a' mi nyomorúságunk ^{2. Cor. 4. 17}
 nak edgy szem-pillantásig való kő-
 nyűsege, a' dicsőségnek örökké való
 állandóságát szerzi minékünk. Er-
 re nézve mondja Idvőzítőnk boldo- ^{Matt. 5. 3.}
 goknak, a' kik színek, lelki szegények, ^{ad 7.}
 és alázatosok, ébeznek, és szomju- ^{Luc. 6. 20.}
 hoznak &c. Mert a' mennyeknek ^{21. 22. 23.}
 országa adattatván nékik, meg-vir- ^{Iac. 1. 12.}
 gasz-

- gasztaltatnak, és elégittetnek. Elipház is erre nézett, mikor Jobot.
- Job. 5. 17. így vigasztalván: *Imé bezzeg boldog ember, a' kit az Isten meg-dorgál;*
5. 27. Ekképpen inti. *Annak-okaért a' mindenható Istennek büntetését meg ne utálljad: Hanem inkább engedgy neki, és tanulj meg ezt magadért.*
- Apoc. 2. 10. Így inti Idvözítőnk is a' Smyrna városbéli Ecclesiának Páfstorát az átkaratsóságra, és hívsegre: *A' mint ide fellyebb meg-hallók. Minden nyomorusági és kereszt viselési után ezzel Szent Pál is így vigasztallja magát:*
2. Tim. 4. 8. *Amaz nemes harczot én meg-harctoltam, futásomat en el-végeztém, hitemet meg-tartottam, immár le-téttett ennékem az igazságnak koronája, melyet meg-ad nékem az Ur amaz utolsó napon.* *És c. 2. Mert az Ur a' nyomoruságok és kereszt viselések által mutatya meg minékünk, az ő hatalmának, böltsétségének, és jó-voltának véghesterelenségét; midőn*

dön valami dolgokból, más ellenke-
ző dolgokat, ugy-mint, nyomorusá-
gokból boldogságot, keferűségek-
ből vigaságot, meg-aláztatásból fel-
magasztaltatást; hozki a' mi idvössé-
günkre. Mint Mária is éneklí az I-
sten felől: Hogy ő a' kevélyek szí- *Luc. I. 51.*
vének gondolattjának eszt- veszt-
vén; a' hatalmasokat le-vonná az ő
székekből, és az alázatosokat fel- *G. 52.*
magasztalná: Az éhezőket min- *G. 53.*
den jokkal be-töltene; Es Esaiás, hogy
a' kszdagokat üressen borsátaná: A' *Esa. 61. 1. 2.*
nyomorult szűkölködőket mennyei ^{3.}
ditsőségben vinné, és a' meg-tölt
kzdagokat a' pokol kényyára le-
vetné, mint ezt ő maga Idvözitők-
is igen szépen előnkben adja, és meg-
mutattya ama Kszdagnak és Lá- *Luc. I. 6.*
zárnak példájában: A' hol, minde-
nekre a' kik hasonló sorsban és álla-
potban forgának, edgy-aránt tarto-
zik A' rájármaz amaz mondása: *Én*
meg-emlekez-zél róla, hogy te életed-
ben

- ben el-vőtted a' te jóvaidat, hasonlatos-képpen Lázár-is az ő nyavalyáit: Mostan pedig ő vigasztaltatik, és te gyötrettetel. Amaz fejér ruhában öltöztetett, meg-számlálhatatlan sokaság felől, midőn tudakoznék Szent János: Így oktattatik edgyőlt a' vénnek közzül: Ezek (ugy mond) a' kik jöttek igen nagy nyomorúsághoz és meg-mósták, s fejeztették az ő ruhájokat a' Báránynak vérében; Ez az oka, hogy az Isten széki előtt álván, éjel nappal, az ő Templomában néki szolgálnak, ki ő vélek lakván, bé-födözi őket árnyékkal: Nem éheznek, szomjuzhoznak, sem hideget vagy meleget többé nem szenvednek: Mert a' Bárány legelteti, és a' vizeknek élő forrására vivén őket, el-tárol az ő szemekről minden könny-hullatásukat. Igaz és helyes dolog az Isten-nél, hogy a' kik szántszándékból örök idvősségünket rutul el-vesztettük
- vala,

vala, már erőssen munkálkodván, fájdalmas fáradságok által nyerjük vizsza. Ellenben penig a' hitetlenek, kik a' világi boldogságban virágóznak az Istennek áldomásával, az ő tiszteletlenségére, vizsza élnek, a' Lázár Kazdagával, (igaz dolog, mondom, hogy azzal is) gyötrődjenek. Szent Pál is ilyen ítéletben vagyon e' felel, a' holigy szoll: *Mert igaz do- 2. Tess. 1. 6.*
log ez, az Istennek előtte, hogy azok-
nak, a' kik ritket nyomorgatnak
nyomoruság gal, tinek tek penig, kik 6. 7.
nyomorgattatok, nyugodalommal
fizessen. Nem is lehet e' külömben,
 hogy az Istennek igazsága is meg-
 állhasson; Holott e' világon, a' jók
 mind edgyig nyomoruságok alá vad-
 nak vertervén, a' gonoszok penig el-
 lenben, minden jokkal bővölködnek,
 mellynek vizsgálása még Dávidot is,
csak alig hogy meg nem tántorította, Ps. 73. 2. 2.
 Holott penig ezéleiben a' Hiveknek, *ad finem.*
 és hitetleneknek külömböző álla-
 pot-

portyok vagyon, nem lehet a' jövőndő életben-is, hogy egyenlő jutalmok legyen.

4. Mert a' nyomoruságok és keresztviselek, az Istennek bõlts rendelkezéből, a' halhatatlanságnak boldogságos nyugalomára vezérle
- Matt. 7. 13.* keskeny, és szoros utak, kapuk; melyeken egyedül, s azokon kívül, sem
- 9. 14.* miképpen nem is mehetünk az örök életre, mivel a' Szent Pál tanítása
- 1. Th. 1. 4. 22.* szerint, sok háboruságok által kell minékünk az Isten országában bémennünk. Es nem is jutunk a' menyeyi Chanaanban, hanem ha a' bűnöknek Aegyiptomából, ki-indulván, a' nyomoruságoknak erős szél, veszeitől fel-haborittatott veszedelmes tengerén által költözünk, a' sokféle kísérteiteknek pusztaját, meg. győzván, az örök boldogságnak nyugalmas, és tsendes partjára kíván
- 2. Tim. 2. 5.* sággal igyekezzünk: Mert ha tsakodunk is, meg nem koronáztatunk

tunk külömben, hanem ha é szerint
 tusakodunk. Es a pálya futashan. 1. Cor. 9.24
 is az veszi. el a jutalmot, a ki maga 27.
 testét meg sanyargatván, rabsága-
 lá adja, és magát meg-tűrteti. U-
 gyan. is a kitértet tusakodásra valo
 matériát adván, alkalmatosságot,
 szolgálat a győzedelemre, és kö-
 verkezendő. képpen a koronának el-
 vételére is; mivel külömben senki
 meg nem koronáztatik, hanem ha
 módjával hartzol. Minden Szentek,
 és Istennek szerelmes emberi, sőt az
 önnön tulajdon Fia is, a nyomoru-
 ságoknak, és kereszt viseléseknek ú-
 tán mehetett, és azoknak lajtorjáján
 hágthatott a mennyeknek országá-
 ban, a mint ő maga imez igékben,
 bizonyította: *Avagy nem ezeket Luc. 24.26.*
 kellett szenvedni a Christusnak,
 és úgy menni bé az ő ditsőségében?
 Ezeknek penig így kellett lenni, hogy
 a' Prophétáknak, elsőben szenvedé-
 sről, az után szenvedést követő di-

H

tsőf.

tsősségéről tölt jövődölések bételenek. Azért ha a' mennyeknek országában akarunk menni, ne keressünk e' Christustól nyomot, és nélkülünk meg-mutatott szoros és keskeny kapun, s-úton kívül; más szélesebbet, és gyönyörűségesbet, hogy valamiképpen a' veszedelemre ne vettessünk: Mert senki nem mégyen oda, hanem csak a' ki ő néki tanítványa; Es őtet követi. Ha pedig valaki őtet akarja követni, különben nem lehet, hanem ha magát megtagadván, az ő kereszttel fel-véssza. Erre nézve mondja Szent Pál, hogy *Heb. 10. 36.* szükség minékünk békeséges türessünknek lenni: Mert ezen a' szoros úton, hanem ha igaz hittel, és békeséges türéssel fel-feszünk ékesítettén könnyen meg-fogyatkozhatunk: Ezért könnyörög Szent Péter, hogy *1. Pet. 5. 10.* a' minden kegyelemnek Istene, ki minket a' Jesus Christusban örökké való ditsőségre hívott, mind-az-által

tal

tal edgy kevesse meg nyomorittatunk, tégyen tökéletessékké, és megerősítvén, tégyen állandókká, és áthatatósókká. Jaj azért azoknak, a' kik minden nyomorúságoktól üressek, mert az Isten választottinak sorokban, és állapottyokban-is, részertlenek; mivel a' ki üres a' tufakodástól, részertlen a' jutalomban-is.

5. Sőt a' nyomorúságok és keszert vífelések által, ugyan neveltetik, és öregbítettetik a' mi örökké való boldogságunk; mivel nevelkednek bennünk az Istennek ajándéki-is, hogy könnyebben szenvedhesünk az őtőle reánk bocsátot súlyos tsapásokat: Mert az Isten az ő kegyelmes ajándékot, a' mi keresztióknak mértékek szerint; a' ditsőfféget viszontag és boldogságot az ajándékok szerint, szokta minékünk adni, ugy hogy a' nagy nyomorúságok, nagy ajándékoknak; és a' nagy ajándékok ismét a' meg jutalmaztatásnak napján való,

*Ubi enim fortia for-
sibus impe-
ratur, for-
tiorē forti-
or muneris
sequitur
sensus.* nagy ditsőffégnek és boldogságnak,
bizonyos jelei legyenek: Es minél
inkább meg sokasodnak, a' mi keresz-
tis felénk, annál inkább meg neved-
nek a' mi mennyekben való jutal-
mink is. Ellenben pedig, kevesebb
szenvedésnek, és kereszti viselésnek,
kisebbség a' jutalma is.

KERDES. Holott sem a' jó fa rossz gyümölcsöt,
Mat. 17. 18 sem a' rossz fa jó gyümölcsöt nem

teremthet, az Idvőzőitök mondása-
szerint: A' nyomoruság pedig ő ma-
gában rossz, úgy-mint, rossz fának, a'
bűnnek gyümölcse legyen. Mert

PROV. 15. a' szegény nyomorultnak, minden
6. 15. napjai, rossz szak és gonosz szak, azt
mondja a' Bölts. Erre nézve Jákob-
is az ő életének napjait keveseknek,
és rossz szaknak, vagy gonoszoknak
nevezi. Ugyan is nem egyéb a' nyo-
moruság, hanem a' bűnnek bünteté-
se, az Isten haragjának bizonyos jele,
a' törvénnel átká, a' Pokol tüze-
nek első fengéje &c. Miképpen tu-
laj-

időmunkánk több enny
ie
Ugyvagy, ő magába
nyomoruság nem jó, ugy-
mint, és annak mu-
ony: Nem is magyaráz-
te Istenek véghetelen böl-
döl, jó, rosból hatalmab-
rák való nagy teremé-
ből, rosból is jóról ki, hom-
onyt elölök áll, is, je-
bőgessen munkálkodván,
bőgőket első mozdít-
a' mindelo töviffek el-
kie változatra, mely
mind minden lelki aján-
Ugya is nevel, hogy meg-
jőve, hogy miképpen
mek, egy a' kegyelen-
ten, azt csak jend-
bőgőket erejével, de
minden jőve, mely
a' a' jőve, kelem-
gyeztet bűnnek meg-

lajdonichatunk tehát ennyi jót né-
kie?

Ugy vagyon, ő magában semmi FELLEL.
nyomoruság nem jó, úgy-mint ki a'
természetet, és annak munkáit el-
rontya: Nem is maga erejéből, de
az Istennek véghetetlen bőltsefégé-
ből, jó-voltából, hatalmából, és hoz-
zánk való nagy szerelméből: Ki a'
gonoszból-is jót tud ki-hozni; Es a'
gonosz eszközök által-is, jól és di-
tsőflegessen munkálkodván, a' mi id-
vőflegünker elő-mozdíttya: A' min-
ket szurdalo töviffeket olly kenye-
rekké változtattya, mellyekkel mi
bennünk minden lelki ajándékir tá-
plállyá és neveli, hogy meg-mutassa
minékünk, hogy miképpen a' termé-
szetnek, úgy a' kegyelemnek-is éle-
tében, nem csak rend-szerint való *Matth. 4. 4.*
eszközöknek erejével, de az Isten- *Deut. 8. 3.*
nek minden igéjével, melly szárma-
zik az ő szájából, kellene élni: Es
hogy ezzel a' bűnnek meg-érlelt gyü-

möltisével, és ki költött fiával, magával meg. Öletné az ő anyját a' bűnt. Végezetre, hogy ez az idő szerint, valo büntetés lenne olly atyai sújtolás, melly által a' pokolnak minden kényyától, és gyötrelmétől meg szabadittatván, az ő haragjának jelei változnának minékünk Szeretetének, és fiúvá-fogattatásnak jeleivé: A' törvének átka, penig az Evangéliomnak áldásává: Es a' pokolnak meg-olthatatlan tüze, az örök életre vezérő egyenes útta.

I.
Vizsgálás.

De mivel a' nyomoruság a' hivekre nézve, atyai látogatás; A' hitetlenekre nézve penig, a' bűnnek büntetése: Ez elő-számlált jokat, és hasznokat, mellyek a' kereszt viselesek-ből származnak, nem szabhattyuk magunkra, minek-előtte meg nem vizsgállyuk, és próbállyuk magunkban, hogy ha az Istennek Hívei, és fiai, vagy penig hitetlenek, és ő néki ellenségei legyünk. Ez penig ki-tetzi a' Hi-

Hívek és hitetlenek között
a' pokolnak kéreim vétele
Öltetnek, egymás között
Működésből, különben
g-a' Híveknek atyai sújtolás
hitetleneknek büntetése
1. Szerző okokra nézve
minékünk Híveknek, minde
teljesen a' Christusban van
vélelve, mongyi Atyán
vezetveől származnak:
Hitetlenek büntetése
a' mint temény nélkül
tiszta, és a' bűnnek meg-
betegetől borszártat
Hitet az Isten belső szeretet
nyai szakkodásból süjt
meg alattán ilmeget
Hitel Imerő moodása fra
Hitelnek az én tölem
Hitelében, nagy fel-
Hitel, de fene nem indal-
Hitel mit tettekedjem
Hiteligen adjalak az e
H 4

a' Hívek és hitetlenek szenvedésinek;
 És azoknak kereszt viseléseknek gyű-
 möltseinek, egymás között való
 külömböztetésből. Külömböztetnek pe-
 nig a' Híveknek atyai sujtolások, és a'
 hitetleneknek büntetetések:

1. Szerző okokra nézve. Mert *Causis effi-*
 minékünk Híveknek, minden kereszt *cientibus.*
 viselésünk, a' Christusban velünk meg-
 békéltetett mennyei Atyánknak ke-
 gyek kezeiből származnak: De a' hi-
 tetleneknek büntetetések az Isten-
 től, mint kemény ítélő Biroról ha-
 talmas, és a' bűnért meg. haragutt,
 ellenségeiktől bortsáttatik rájuk.
 Minket az Isten belső szeretetből, és
 Atyai szánakodásból sujtol, hogy
 meg. aláztatván ismég fel. vétette-
 sünk. Imez ő mondása szerint: *Meg. Hof. 11. 6.*
átalkodtatok az én tölem, való el-
szakadásban, nagy fel. szoval hív-
lak, de senki nem indul meg rajta:
Azért mit tselekedjem veletek?
Miképpen adjalak az ellenség ke-

Gen. 19. 24. *zében? Ugy tselekedgyemé veletek
mint Sodomával, vagy Seboimmal?
Meg-esett én bennem az én szí-
vem, és egyetemben meg-szántam*

Hos. 11. 9. *igyekezetimet. Nem tselekeszem ti
veletek az én haragomnak busulása
szerint, és nem vesztelek-el: Mere
Isten vagyok én, s-nem ember, Szent
ti köztötetek és nem megyek harag-
gal bé ti köztetekben. Külömben ha
az ő szoros igazsága szerint tseleked-
nék velünk, minket-is színte ugy el-*

Gen. 19. 24. *veszthetne mint Sodomát, és Gomor-
rát: De néz ő, az ő Híveivel körtött
szővertségére. Így körtött volt az Isten
régenten Dáviddal, Salamon felől
frigyot, e' következő igékben:*

2. Sám. 7. 14. *En lészek ő néki Attya, és ő léssen
nékem fiam, ki mikor gonoszul tsele-
keszik, meg-fenyitem őtet emberi
veszszővel, és embereknek fiainak
büntetésekkel: Mind-az-által
irgalmasságomat meg nem vonszom
ő tőle; Miképpen meg-vonám a'*

6. 15. *ő tőle; Miképpen meg-vonám a'
Saul-*

Saultul, melyet ki-vágék teelőtted. *Pf. 89. 20.*
 Ebben bizván Habakuk, könyörög *ad 38.*
 az Istennek, hogy az ő haragjának *Hab. 3. 2.*
 tűzében, és bőszen-állásra valo
 fel-indulásában, irgalmasságáról-
 meg-emlekez-zék. Es Jeremiás, így
 szolván: Ostoroz-meg engem Uram, *Ier. 10. 24.*
 de mértékleteessen, ne haragodban,
 hogy engem el ne ronts. Viszontag
Dávid: Uram a' te busulásodban ne *Psal. 6. 2.*
 fedgy-meg engemet, és a' te haragod-
 ban ne ostoroz-megemet, hanem in- *6. 3.*
 kább könyörülj rajtam, és gyógyíts. *Sequen.*
 meg engemet, mert erőtlén vagyok,
 és meg háborodtanak az én tson- *Pf. 38. 2. ad*
 taim. *Ec.* Eő maga-is így vigasztal- *finem.*
 lyá az Isten Jákob személyében az ő
 népit a' nyomoruságokban: Ne fély *Ier. 30. 10.*
 oh én szolgám Jákob, és ne rettegi
 Izrael, mert im hol vagyok én, ki
 meg-szabadítalak tégedet, és a' tema-
 godat az idegen földön való rabság-
 bol: Veled vagyok én, hogy meg-tar-
 tsalak tégedet, és véget verék min-

Jer. 4. 27. den nemzetsegekben, kik tégedet nyög-
morgatnak; De te benned veget nem
vetek, hanem meg-ostorozlak mér-
tékletesen, el pedig nem vesztelek:

Esa. 41. 13. Mert én vagyok a te Urad Istened;
k; a te jobkezedet fogván, ezt mon-
dom tenéked: Ne félytek is férges-

Jer. 46. 28. ke Jákob, &c. Ellenben pedig az
híretlenekek szánakodás nélkül veris-
sőt ugyan gyönyörködtetni magát a-
zoknak el vesztésekben, ésrontások-
ban való igaz ítéletiben.

Causis Im-
pulsivis.

2. Indító okokra nézve: Mert az
Istent, az ő Hivének nyavalyák és
nyomoruságok által való meg-lato-
gatására indították, azokhoz való jo-
volta és szerelme: A' hitetleneknek
pedig büntetésekre az ő haragja, és
azoknak, bűnökért való meg-utála-
sa és gyűlölése.

Causis Fi-
nalibus.

3. A' végekre nézve: Mert a' Hi-
vekben, a' nyomoruságok által, meg-
terítvén őket, az ő kazdag kegyel-
mének ditsősségei; A' hitetlenekben

pc-

enig, meg-büntetés-
őkért való haragja
s igazságának felfedez-
gés-mutatói. A' Hivet-
től emendállyá, hogy ne-
m; A' hitetleneket pen-
soltbűnei, hogy igazsága-
gyen: A' Hiveteket, mivel
k; mint aranyat, a' ny-
olnak egy kementéjébe
meg-nézni, hogy mel-
lősszának ményei ké-
szítkezésben bé-vitetni
neket viláontag, mint a'
haragjának, és retten-
től türelől akarja me-
A' Hiveteket azért
a, hogy töle tanítottat-
kine kárhoztatásának;
tleneket azért ostorozza
a, hogy az ő világi nyom-
gynek-eleia' kárhozat-
radusi a pokolnak: A'
ni, hogy meg-probál-
H 6

penig, meg-büntetvén őket, az ő bű-
nökért való haragjának nagyságát, *Rom. 9. 22.*
és igazságának szorosságát akarja ^{23.}
meg-mutatni. A' Hiveket szereteti-
ből emendállya, hogy ne vétkezze-
nek; A' hitetleneket pedig haragjá-
ból bünteti, hogy igazságának elégét
regyen: A' Hiveket, mivel vétkezte-
nek, mint az aranyat, a' nyomorusá-
goknak égő kementzéjében akarja
meg-tisztítani, hogy méltóknak ta-
láltassanak mennyei kéntsül az Isten-
nek tárházában bé-vitetni: A' hitet-
leneket viszontag, mint a' pozdorját,
az ő haragjának, és rettenetes büsü-
lésének tűzétől akarja meg-égettet-
ni: A' Hiveket azért *sanyargat. 1. Cor. 11.*
tya, hogy róla tanítatván, e' világ. 6. 32.
gal el ne kárhoztassanak; De a' hi-
tetleneket azért ostromozza és boroz-
za, hogy az ő világi nyomoruságok
legyenek elei a' kárhozatnak, és első
graduusi a' pokolnak: A' Hiveket kí-
sérti, hogy meg-probáltattakká té-

gye; De a' hitetleneket, hogy nyomorgatván és gyötörvén meg büntesse.

Effectus.

4. Gyümölcsekre nézve: Mert a' Hiveknek, a' kereszt viselések (a' mint oda fellyebb hallok) jóvokra és idővelésekre szolgálnak; A' hitetleneknek pedig ártanak, és kárhozatot szerzenek: A' Hiveknek a' nyomoruságok által szívek meg-lágyulván, meg-aláztarnak az ő mennyei Attyok előtt, és ő tőle könyörgésekben kegyelmet és bűnök bocsánatját kérik, s. mege-is nyerik; De a' hitetlenek még inkább meg-keményítetnek, és végre kétségben esvén, dühösködnek, zugolodnak, és bolond modrakármokodnak. &c. A' Hivek a' kereszt viselésnek idején, magokat vigasztalván, az Istent nagy fel-szóval dicsőítik, és poenitentiát tartanak; de a' hitetlenek bűnöket még inkább szaporitják; Mivel ő nekik a' nyomoruság félelmes és kicsin szívet,
a' fé-

a'félelmes és kicsin szívet
akadály kétség, a' k
nek győztes öve-
az öve-
ter és nem: A' Hivek
jó illat-marhák, minél
nem a' kereszt viselés
amely job' szagot bocsát
a' hitetlenek, mint vala
vek; minél inkább szorom
öve-
és kedvetlenb' szagot er
a' Hiveknek a' kereszt vis
gyötörűség nélkül val
egyens' útyok a' men
tágra; De a' hitetlen
léporendek, és első be
pokolok (szel' vérfézel
dortengereben; hog
állé' nio romlóinak
időzvé, a' kétségben
melyéigis főnyáiban
teljesen.

a' felelmes és kitsin szív akadályt, az akadály kétséget, a' kétség az elmének gyalázatos őszve-zavarodását, az őszve-zavarodás, kárhózatot szerez és nemz. A' Hivek, mint valami jó illatu marhák, minél inkább éget-ternek a' kereszti viseléseknek tűzétől, annál job szagot bocsátanak ki; De a' hitetlenek, mint valami bűdös fűvek, minél inkább szorongattatnak és őszve-rontattatnak, annál keserűebb és kedvetlemb szagot eresztene ki: A' Hiveknek a' kereszti viselések, noha gyönyörűség nélkül valók, de igaz és egyenes úttok a' mennyeknek országára; De a' hitetleneknek induló portusok, és első be-menetelek pokolnak szél-vészszel fel-háborodott tengerében; hogy ott a' lelki örökké való romlásnak kösziklájában ütköztvén, a' kétségben való esének mélyfűgés fővenyében el-süllyesszenek.

5. A' személyekre nézve: Mért
a' Hívek az Istennek fiai, szerelmest,
hű, és bátorságos vitézi, kiket a' szen-
vedés után győzedelmeskedni, és a'
győzelem után, meg-koronázni a-
kar: A' hitetlenek ellenben, a' Sá-
ránnak rabjai, az Istennek ellenségi,
és gonosz-tétellel meg-bántói, kiket
bűnök szerint akar meg-büntetni.

Tempore. 6. Idejekre nézve : Mert a' Híveknek keresztrvifelések, szem pillantásig, a' hitetleneknek pedig gyötrelmek örökké valók. Míképpen hogy a' Híveknek ditsőffégek, a' meg-igazíttatás, szenteltetés, az Istennel, és lelkek ismérteivel való békeségek, és a' Szent Lélektől való örömdök álltal, ez életben kezdetvén, a' jövőendő életben is meg tartatik mind örökké: Így a' hitetleneknek gyötrelmek ez életben kezdetvén, ez élet után, tökélléteffé tétetik, és mind örökké meg-marad.

7. MÉR-

7. Mértékekre, és mennyiségekre *Mēsurā* & *quātitate.*
 nézve: Mert az Isten az ő Híveit, mint édes Atya magzatir, tsak veszfőzi, és sújtollyá; De a' hiterlene-
 ket ugyan veri és botozza. *1. Cor. 11. 32.*
 Ugy val gyon mind-az által, hogy itt külö-
 képpen sokszor semmi külömbség
 nem láttatik lenni, de belső képpen
 a' Hívek valóságosan látták, és meg-
 ísmérik ezt a' külömbséget, azért ö-
 rülnek, és vigadóznak szivekben, és
 igaz reménységgel fel emelkedvén,
 bűnöket el-hadják, s-életteket mega-
 jobbíttyák: Holott ellenben a' hi-
 terlének, minél súlyosabbban nyomja
 őket, az Istennek látogató keze, an-
 nál inkább meg-átalkodván a' gonosz-
 ságban el-mennek. Mint ki-terzik ez
 a' Phárahonak példájából. Meg-ísmé-
 rte, és tudta ezt Dávid; mint ki-
 terzik imez mondásából: *Sok nyo. Ps. 34. 10.*
morsági vadnak az igazaknak:
 A' hol mindjárt utánna veri; *De Ps. 32. 10.*
mind azokból meg-szabadittya őket

az Úr: A' hitetlenekről pedig azt mondja, hogy sok gyötrelmek vagon; de hogy meg-segíttetnének, vagy szabadíttatnának, nem adja hozzája.

- Isa. 1. 5.*
6. 7.
Genes. 4. 8. lébb-elébb-mennek, mint Cain, meg-
ad 14. ölvén az ő atyafiát, ké-segben esek:
1. Sã. 28. 8. Saul, ki a' szorongatásnak idején az
Exod. 8. 8. ördöngöshöz folyamodik: Phara-
ad Cap. 15. ho, ki az Istennek tsudait, és tsapá-
 sit látván, inkább meg-keményedék,
 és atalkodék, mind addig mig el-ron-
1. Reg. 13. 4. tatnék: Jeroboám, ki az ő kezének
Œ sequen. meg-száradásából tsuda képpen
 meg-jovíttatván, ugyan meg-mara-
 da az Isteniöl való el-száradásban.
1. Reg. 21. Acháb, ki külső képpen az Isten-
27. Œ seq. nek kezei alatt magát meg-alázván,
 ugyan el-mene a' gonossághan és i-
2. Chro. 28. stentelenségben. Az Acház, kit va-
21. 22. Œ f. lamikor az Úr nyomorúságok által
 meg-

meg-szorongatott, annál inkább vétkezett ő ellene. Es Judás, ki meg-
 ismervén gonosz tselekedetét, pœn-
 tentiával meg nem tére az Istenhez,
 de kétségben esvén, fel akasztá ma-
 gát: Ekképpen mondom, valakik a
 nyomoruságok által, nem csak nem
 jóvulnak meg, de inkább meg-átal-
 kodván, tovább mennek, mint ezek;
 Hejában szabják magokra azoknak
 gyümölkseit: Mivel csak azok isza-
 badítja meg, e világi kereszti vi-
 selés, az örökké való győztelemtől, a'
 kiket meg-jovítván, el-változtat.
 Mert a' kiket a' jelen való gonosz-
 szak meg nem jovitának, azokat
 a' következendő veszedelemre vi-
 szik.

Quos pra-
 sentia non
 corrigunt
 mala, eos ad
 sequentia
 perducunt
 pericula.

Mi az oka, hogy a' hitetlenek, nem
 csak nem jovitának meg, a' nyo-
 moruságok által, de inkább a' gonosz-
 ságban meg-keményítetnek?

I. Mert soha fel nem tekintenek
 az Istennek verő kezeire, sem az ő ve-
 rést

FELEL.

rést érdemlett bűnökre; de mindenkor más közelebb való, és külső érzékenység alá vettetett okoknak tulajdoníttyák, az ő rajtok esett dolgokat; Ugy-mint szerentsének, történetnek &c. Eszközök alkalmatlan, voltanak, azokkal illetlen való élésnek, magok gond. viselkedésének, vagy tunyaságoknak &c. azt alitván hogy ha serénykedvén, vigyáztanak volna, mind azokat el-távoztathatták volna. Néha ismét tulajdoníttyák az ő köztők lakozó Isten Híveinek, és szolgáinak; Allatván, az okával edgyütt, azokat lenni a' Christusnak amaz bárányinak, kiknek lábok meg zavarták volna a' vizet: Vagyon erre példánk *Pharahoban*, ki *Mojsest és Aháront* el-üzvén élőle, azt alította; hogy ők volnának az okai, a' rajta, és népein esett sűrű tsapásoknak, noha csak eszközök voltak mind azokban. Es *Achábban*, kinek istentelenségéért az Isten negyed-fel

Exod. 10.
v. 28.

1. Reg. 18.
v. 16.

esztendeig valo szárazságot bottát-
van az Izrael földére; Az Istennek
tsapását, az ő szent emberének, és
hivőseges szolgájának, Illyésnek tulaj-
donította; Így szólván nékie: *Te
vagyé az, a' ki meg-háborítottad az
Izraelt?* Így történek régenten a'
Christus Anyaszentegyházának üldö-
zői, és pusztitói, kiáltván, hogy soha
az előtt ennyi sok tsapásoknak, hír-
sem hallották, mint mióta ez új tu-
domány közöttek hirdettetik.

2. Avagy ha az Istennek ítéleti-
minden környül álló dolgokra néz-
ve, úgy, olykor, és olly helyt esik raj-
tok, hogy mint edgykézen fogva vi-
fzi őket az ő bűnöknek meg-isméré-
sére, mind-az-által nem éppülnek,
mert az ő hitőknek ollyan szemel-
mitsenek, mellyekkel az őket szere-
teből idővősegekre sujtolo kegyel-
mes Attyokat, az Isten láthatnák, ha-
nem csak a' törvének tüköre által,
meg-homályosított szemekkel úgy
né-

zik ötet, mint az jelen való gyötrelmek által, az ő örökké való kárhozatnyokra előjáró büntetésekkel, maga igazságának elegettevő kemény Birájokat.

I I.

Feddés.

A' kik azért semmi nyavalyát, és nyomoruságot, ez életben nem akarnak szenvedni, méltok a' feddésre.

1. Mert az Isten azt akarja, hogy az ő Hívei ez életben nyomoruságokat szenvedjenek, hogy a' jövődő életet örökségül birhassák: Ezt bizonyítja Idvőzítőnk imez mondásában: *Jollehet én bennem bekeségtek*

Job. 16. ut.

vagyon, e világon mind-azon által nyomoruságotok leszén. 2. Mert ez a' világ a' Híveknek tufakodásoknak helyéül rendeltetett: A' tufakodások pedig sok fáradságok, és szenvedések nélkül nem lehetnek. 3. Mert a' kereszt viselések és háboruságoknak szenvedése az egész virézkedő Anyaszentegeháznak közönséges sorsa:

2. Timot. 2.

6. 5. 6.

Erre nézve *fergetskének* nevezi az Isten,

Esa. 41. 17.

N. 13.

Isten, melly minden magát oltalmaz-
ható erő-nélkül könnyen el-rapod-
zathatik: Minémű voltárol penig le-
akarván írni, így szólittya-meg: *Oh Esa. 54. 11.*

*Szegény szél. vészről hányattatott,
és vigasztalástól meg-fosztattatott:*

Erre nézve nevezi Szent Pál-is a' *Tes. 1. Thes. 2.*
salonicabélieket az Isten gyülekeze- 6. 14.

tinek követőjének: De ha meg-vi-
gállyuk az Anyaszentegyháznak, és
Isten választottinak, eleiről fogván-
való állapottyokat nem egyébnek,
hanem kereszt-viselésnek lenni talál-

lyuk, *csak Egyiptomban négy száz Gen. 15. 13.*
harmincz esztendőig szenvedett. Exod. 12. 6.

Babyloniai fogságban hetven esz- 40.
tendőket töltött, de ezeken kívül a' 48. 7. 6.

Birák, Királyok, és Siralom Könyvét,
ha meg-olvassuk, nem egyebet, ha-
nem az Anyaszentegyháznak sok
rendbéli kereszt-viselést meg-irattat-
taknak lenni tanállyuk: A' kereszt-
viselésekről panaszolkodik, és azok *Psal. 44.*
bol való meg-szabadulásért könyö- *Psal. 79.*

rög

rög az Istennek népe, és Anyaszent-
egyháza, sok helyen az ő Testamen-
tumban, &c. De csak az Uj Testa-
mentumban-is, kivált-képpen mo-
stan. Oh melly sok kereszti viselések,
és lelki testi háboruknak szél-veszei-
től való hányattatás alá-vettettek
az Isten Anyaszentegyházának igaz
tagjai! 4. Mert az Isten el-rendel-
te (a' mint fellyeb.-is meg muratók)

Rom. 8.29. hogy a' kik a' ditsősségekben a' Chri-

Colos. 1.18. stusához akarnak hasonlittatni, a'

Matth. 20. szenvedésben-is ő hozzája hasonlit-

6.22.23. tassanak; Mivel ő-is szenvedett mi

1. Pet. 2.21 érettünk, példát hagyván minékünk,

hogy az ő nyomdokát követnők:

Luc. 9.23. Nem is egyébre, de kereszti viselésre

bit minket: Mellynek okát-is adja,

Luc. 23.31. imez mondásában: Mert ha az

zöldellő fán ezt mivelik, mi esik a'

száraz fán. Azért hogy ha az idvöl-

segeknek Fejedelmének nyomorúsá-

gok, és kereszti viselések által kellett

fel-szenteltetni, bizonyára valaki ö-

ret

az avarjálkövetni, nem leh-
rés: Mivel Adámól
az Apostolokig, elkép-
Szava Szene Irásnak bizony
erőt minden Szentek.
nygon a' Christussal ura
sának, de nem szenvedni
államán írt sem az ő f-
ának erjét, meg nem is
amint ha: ő szenvedés
államán való részesítés al-
Anoki-ökét, mikor
erőnk való Arjai Szent
miszpasát dicsáttya re-
és ismögölös nélkül f-
Meg-ismervén, hogy
eről, de az ő rendelés
szere miteknek. Mert
ol következik a' nyoma-
éborraj nem a' földből
tanem a' bűnért ugyan
hát az ember &c. Nem
földből pedig, de ugyan
öl: Mert ő Jeremi

ret akarja követni, nem lehet azoktól
 űres; Mivel Adámtól fogva, egész
 az Apostolokig, ekképpen követték
 űtet a' Szent Írásnak bizonság-tétele
 szerint minden Szentek. Sokan ugy
 vagon a' Christussal uralkodni a'
 karnak, de nem szenvedni: Noha
 különbben űtet sem az ő fel-támadá- *Phil. 3.10.*
 sának erejét, meg nem ismérhetik,
 hanem ha az ő szenvedésében, és ha-
 lálában való részesülés által.

Annak-okaért, mikor az Isten,
 hozzánk való Atyai-szeretetiből va-
 lamitapását borsáttya reánk; béké-
 vel, és zugolodás nélkül szenvedjük.

III.
Intés.

1. Meg-ismervén, hogy nem törté- *Rom. 8.29.*
netből, de az ő rendeléséből szár- *Luc. 24.16.*
mazzék mi reánk. Mert nem a' por- *Iob. 5.6.*
bol következik a' nyomoruság, és a'
háboruság nem a' földből nevedik:
Hanem a' bűnért ugyan reá-szület- *6.7.*
tetik az ember űc. Nem tsak rende-
téséből pedig, de ugyan tselekedeti-
ből is: Mert ő seremti a' gonoszt, *Esa. 45.7.*
és ő

- és ő szerzi a' békeséget; ő formállyá mind a' világosságot; s mind a' sötétséget; Es nem esik a' városban olly veszedelem, mellyet az Úr nem szerzene: Eő öl, és elevenít, sebesít és gyógyít: Eő pokolra alá-vét, és ísmég fel-hoz, szegénnyé térszen, és meg gazdagít; meg-aláz, és fel-ma-
Lam. 3. 38. gasztal: Az ő szájából jö-ki minden jó, és gonosz: *Joseph.* is néki tulajdonítja az ő el-adattatását, és nyomorgattatását. Naomi pedig így
Rut. 1. 20. szoll é' felől: Igen nagy keserűséggel illetett engemet a' mindenható:
 4. 21. Meg-szegényített, és nyomorúságokkal illetett engemet: Ehez hason-
 lo *Dávidnak* a' szidalmazó és káromkodo Semei felől való ítélete.
Job. 1. 21. Nem különb ettől a' *Job* mondása is, mellyben a' reája borsáttatott tsapások az Istennek tulajdonítja.
1. Cor. 11. Az Apostol. is azt mondja: Hogy mikor büntettettünk, az Urul tanítottunk, hogy a' világgal el ne kárhoztas-
 taf-

raffunk. Ugyan-is ő rajta kívül semmit sem tselekedhetünk, sem szenvedhetünk; mivel ő általa élünk, mozgunk, és vagyunk.

Továbbá meg ismervén, hogy minden keresztet a' bűnért borsáfsón az Isten reánk, jó végre pedig, hogy azok által a' már meg-tselekedett vétkeknek mentsaiból meg-tisztitson, és emendálljon; Es a' még ez után tselekedendőről, el-vonnynon, és meg-zabólaZZon. Szükség annak okáért, nem hogy zugolódjunk, de hogy igaz poenitentiával inkább élerünk meg-jobbítván, buzgoságos könyörgésünknek általa, mint édes Atyánkhoz, ő hozzája fűssünk, és folyanjunk.

Hogy ha ezeket tselekezzük, a' I V.
mi nyomoruságokban, még a' ha- *vigasztalás.*
lálnak keferűségében is, bővűleges vigasztalások lehernék minékünk: Sőt
a' mi leg-nagyobb, minél inkább meg-
fokasodnak a' mi keresztünk; annál
I in-

inkáb ki-terjeszkednek vigasztalásunk is.

1. Mert a' nyomoruságoknak tüz-
 2. Reg. 2. 11 zes szekérében az Illyéssel mint edgy
 elevenen el-ragadtatunk az Isten or-
 szágában: Es noha igen darabos ú-
 ton járunk, mind-az-által, azon e-
 gyenest vitetünk a' mi nyugodalmas
 hazánkban, a' hol minden minket há-
 borgato, és nyughatatlanokdátó go-
 noszok el-maradnak, és ki-rekesztet-
 nek tőlünk; Velünk maradván, csak
 öröm és Alléluja. A' kereszt viselé-
 seknek úta, úgy vagyon hogy szoros
 és kemény, de ismég bátorságos.
 Más szélelőbb és gyönyörűsebb ú-
 tat ha keresünk, felő hogy minket
 meg-fosztó, rabságra vivő, vagy meg-
 is ölő gonosz ellenségeinktől a' men-
 nyei nyugalomban való bé-mene-
 telben, meg ne gátoltassunk, és tar-
 toztassunk. Jer annak okáért, ne
 Rom. 5. 3. csak ne zugolodjunk, hanem inkáb
 2. 5. 41. diisekedjünk a' háboruságokban, kö-
 vet-

vetvén a' Szenteknek példajokat. Er-
re inti Idvőzítőnk is a' tanítványo-
kat, és az után mindnyájan minket-
is, midőn Boldogoknak mondja az o- *Luc. 6. 21.*
kat, a' kik gyűlölteknek szidalmaz- *22.*
tatnak, és szám. kivettetnek az ő
nevéjért; Ekképpen szólván: Örül- *6. 23.*
lyetek és örvendezzetek azokon a'
napokon, mert inné a' ti jutalmotok
bővseges menyben. Szent Péter Apo-
stol. is az ő Mesterének és fejének
nyomdokát követvén, ekképpen vi-
gasztallja a' szenvedőket: Szerel. *1. Pet. 4. 12*
mesim, ne rémüljete meg, mint i-
degenek ama tűz által való kiserlé-
stől, melly ti rajtatok leszen, a' ti
meg-probáltatástokért, mint ha va-
lami idegen dolog esnék rajtatok. Sőt
inkább hogy a' Christus szenvedésinek *6. 13.*
rársai vattok, azon örülljete, hogy
mikor az ő ditsősége meg jelenik,
akkor is örvendezvén vigadjatok:
Mert ha szenvedtek a' Christus ne-
véjért, boldogok vadtok mivel mind

9. 14. a' ditsősségnek, mind az Istennek
Lelke ti rajtatok meg-nyugszik: A-
zért ha ki keresztyéni módon szén-

9. 16. ved, ne isak ne szegyenlye, sőt inkább
ditsőitse az Istent érte. Erre int
Jakab Apostol is imez mondásában:

Jacob. 1.2. Nagy öröm gyanánt tartsátok a-
tyámfiai, mikor külömb külömb ki.

8.3. Sértetekben estek; mivel a' ti hite-
tek meg próbáltatván, békeséges tñ-

4. 4. rést, és tökéletességet nemz. cinéktek.
Mind az által ne mindjárt örven-
dezzünk a' nyomoruságoknak, ha-
nem lassan lassan mennyünk-fel erre
az örrömrre: Elsőben a' mi bűneinket,
ugy-mint nyomoruságinknak
szerző okait, keservefen: azután
nyomoruságinkat mértékletesen fi-
rassuk meg: Végezetre bűneinkről
igaz poenitentiát tartván, midőn már
el-híszszük, hogy az Isten meg-ke-
gyelmezett minékünk, a' hitből in-
dittassunk békeséges cűrésre, és hálá-
adásra, a' honnat származzék osztán
a' lel-

a' lelki öröm, és vigaság, mellyekre
 intetünk itt e' helyen. Ezt a' rendet
 láttatik Idvőzítőnk-is meg-tartani,
 imez mondásában: *Bizony bizony*
mondom néktek, sirtok, és jajgattok
ti, de a' ti keferűsegetek örömré for-
dul: A' holtól térszi a' sírást, s. után-
na az örömet. Hasonló ehhez a' Dávid
tanítása is: Ki azt mondja hogy a' Ps. 126. 5.
kik vetnek köny. hullatással, nagy ö-
römmel aratnak. A' ki az ő kere-
sett magvát vivén sírva megyen va-
la; az térjen-meg nagy ének szoval,
hozván az ő kevéjét. Ezért hason-
lítottunk a' szülő aszszonyi. állat-
hoz is, kinek, mikor szül, fájdalma
vagyon, (azt mondja Idvőzítőnk)
Mert el-jött az ő orája, de mikor Iob. 16. 21.
szűli az ő gyermekét, az után nem
emlekezik meg a' fájdalomról, mert
örül, hogy embert szült e' világra:
Igy minékünk is ha keferűségünk va-
gyon, meg látogat ő minket, és örül-
ni fognak a' mi sziveink, olly öröm-

mel, mellyet senki el nem vehet mi-
tőlünk. Valakik annak-okaért, a'
Christusnak mind reguláját, s-mind
példáját akarjuk köverni, ne keres-
sünk ezéletbéli boldogságot, mivel
ő maga is darabos úton járt, de bol-
dóságra jutott, s-minékünk is bol-
dóságot úgy ígért, ha követtyük
őter: Kövessük annak-okaért, nem
vizsgálván tsak azt, mitsodá úton me-
nendők, de fő-képpen hová jután-
dók vagyunk.

2. Mert a' világi nyomorúságok, és
kereszt viselések által az örökké va-
lóktól az Istennek rendeléséből, a'
Christusnak érdeméjért meg-mene-
kedünk: A' pokolnak kényyai pedig
ez idő szerint való gyötrelmekhez
képest, melly rettenetesek legyenek.

Luce. 22. 43. Ki-tetzi innét, mert tsak edgy szem-
pillantásig voltanak Idvözítőkön a'
mi bűneinkért, még pedig meg-ele-
gyítetttenek vigasztalással, és báto-
ritással, még-is ki-sajtolták ő belőle
a' vér-

vérnek veréjét; és
s parafolkodott:
n Istenem, miért hag-
ytál. Oh melly ki-betel-
gyezemlálhatatlan lelki-
köz való gyötrelmek
telnek ez élet után-
nig a' végzetlenégre
tisztosm indíthat. Soh-
sóknek hathatósága a'
dinhartja; Ha meg-vi-
gyen, meg-alhatatlan
l edgy tiszta vízi meg-
m adhatatlan, vég-
nyi, el-viselhetetlen, a'
semelen viselendő, faja-
edni, meg-bálatatlan
kétely képpen mindör-
é maradjatni, és rá-
vadászhatatlan költő-
excedni; bizonyára
faj-sók, melly retene-
sen a' pokl-kényjának
kilyislnet képest mel-

a' vérnek veréjtékét; és imez keser-
 ves panaszolkodást: *En Istenem: Mar. 27. 46*
En Istenem, miért hagyál el enge: Psal. 22. 26
met. Oh melly ki. beszélhetetlen, és
 meg-számlálhatatlan lelki, testi, vég-
 nélkül való gyötrelmek lészen a' hi-
 tetleneknek ez élet után! Valakie-
 penig, a' végzetetlenségnek emleke-
 zeri fel nem indithat, soha semmi esz-
 közöknek hathatosága azt fel nem
 indithattya; Ha meg-vísgálljuk mi-
 légyen, meg-olthatatlan tűzben, a' *Luc. 16. 24.*
hol edgy tsep vizni meg-enyhítettés
nem adattathatik, vég-nélkül éget-
teni, el-víselhetetlen, s-azonban
szüntelen víselendő, fájdalmot szen-
vedni, meg-halhatatlan fergekiót: Mar. 9. 43.
lelki, testi- képpen mind örökkön örök: S. 44.
 ké mardostatni, és rágattatni, ki-
 mondhatatlan külső, belső inséget
 szenvedni, bizonyára eszünkben-
 veszszük, melly rettenetes nagy lé-
 gyen a' pokol kényyának szenvedése:
 Mellyekhez képest melly kitsinyek.

legyenek e' világi és idő szerinti valonyomoruságok és kereszti viselések: Ellenben viszontag, melly meg-bőtsülhetetlen, és vizsgálhatatlan boldogság legyen a' mennyei ditsősségnek, és örök életnek meg-nyerése, azt-is meg-érthettyük.

3. Mert vigasztalhattyuk magunkat azzal-is, ha meg-gondoljuk mit ijut legyen a' kereszti-fánál érettünk, a' ki minket örök ditsősségre hív, és naponként hív, tudni illik a' mi meg-válto Urunk, fejünk, Vő-legényünk; jora tanító, s-oktató, és egyszer-s-mind jó példát adó Mesterünk az Ur Jesus Christus: nem egyebet hanem mindennémű lelki, testi kén-szenvedésekkel meg-elegyített mérget, és etzetet. Mi-is tehát, kiknek belső részeink, sziveink, és lelkeink a' bűnök miatt meg-vesztenek a' mi meg-jövulásunkra, a' kereszti viseléseknek keserű italát ne nehezteljük be-venni. Mit félünk, és rettegünk ez jó és
- hasz-

hasznos orvosságnak bé-vételétől.
 lám a' mi hívőseges lelki orvosunk, és
 Jესusunk, jó példa ado akarván len-
 ni, elébb meg-itta ezt minálunknál.
 Légyen olyan indulat mi bennünk
 mint *Uriásban*, és mondjuk: *A' mi 2. SZ. II. 11*
Úrunk. és az ő szolgálai mindnyájan
 meg-itták ezt a' pohart, azért avagy
 tsak mi nem innoké meg? El az Úr,
 meg-iszszuk azt örömeft. Tsak a'
 világi hejában valóságoknak keresé-
 sében-is, minden fáradságot és nyo-
 morúságot készek vagyunk el-szen-
 vedni; mellyeket keresünk hogy
 meg-nyerjünk, meg-nyerjük hogy
 el-veszessük, el-vesztyük hogy bán-
 kodjunk érettek. Ha annak-okáért
 e' világi el-mulandokat, illy nagyra
 bősülvén szorgalmatoskodunk éret-
 tek, hogy légyen a' honnat el-veszt-
 hesünk valamit, és bándokhassunk
 érette; mennyivel inkább a' mennyei
 örökké meg-maradando végheter.
 len boldogsáért, mindeneket el kell

I s

szen-

szenvednünk : Mivel a' mi nekünk reménységünk, szenvedésünknek gyümöltse, és veszedelmiöknek jutalma.

Prov. 3. 11. Es abból teizik ki az Istennek hoz-
12. zánk való szerelme, hogy ha meg-

Heb. 12. 5. 6. emlekezvén rolunk ottan ottan meg-
sujtol bennünket, mint édes atya fiait.
Világos ez a' Szenteknek példájok-
ból, kiket szeretett az Isten, mind.

Gen. 47. 9. azon által szüntelen sujtolta : Abra-

Malac. 1. 2. hám, Isák és Jákob, kit még az an-

Rom. 9: 13. nya méhében is szeretett, minden-

Gen. 25. 23. kor bujdosók, és kereszt viselésék alá-
vertettek voltak : Dávid, az ő
szíve szerint való embere, mind un-
talan üldöztetett, és sanyargattatott.

2. Sz. 12. 24 Salomont, kit ő maga Náthán Pro-
phéta által Jedidiának, az az az Ur
szerelmének neveztetett, a' tőle

1. Reg. 11. való el-szakadással, ellenségeket tá-

11. 6. seq. masztván nékte, igen meg ostoroz-
ta. Jeremiásnál pedig, kit még az

Jer. 1. 6. 5. annya méhében, vagy még annak
előtte, meg ismervén el-választott,

és

és fel szentelt vala a' Prophétaságra, ki szenvedhetett valaha több méltatlán boszszuságokat, és fanyaruságokat.

Mert az Isten szent Fiában hozzánk való nagy szerelméből, minden reánk botsátott, s botsátando tsapásainak bizonyos mértékét rendelte: Mellynél fellyebb reánk nem botsátta: Ezt maga bizonyította Jobbal beszélgetvén, a' tengernek habjairól vött hasonlatosságban, mellyeket a' par-
Job. 38. 10.
 tokkal a' földtől, mint edgy retesz-
Ps. 11.
 szel, és ajtókkal el-rekesztvén, ezt
Ps. 104. 9.
 mondja nékik: *Tsak eddig jöjsetek ki, s tovább ne mennyetek, és sóvárt fogadják ő néki.* Még-is világosan előnkben adja ezt Dávid imézésmondásában: *Seregeknek Ura k-*
Psal. 80. 5.
stene, meddig haragszol a' te népednek könyörgése ellen, meg elégíted őket siralmas kenyérrel, és siralmas italt adt nékik nagy mértékkel.
9.6.
 Meg-ismerte ezt az Anyaszente-
 gy-

ház-is, azért könyörög ilyen-kép-
Esa. 64. 9. pen: *Ne haragudjál Uram felet-*
Ps. 79. 8. 9. téb, és soha meg ne emlekezzel a' mi
 álnokságinkról: Imé lássad kérünk,
 mi mindnyájan te néped vagyunk.
 C. c. *Avagy meg-tartoztatodé U-*
ram mindezekért magadat, és min-
ket felettéb nyomorgatnálé? De ha
Mat. 10. 30 még tsak hajunk szálai-is számán
Luc. 12. 7. vadnak ő nála, és tsak azok között-
Luc. 21. 18. is edgy az ő akarattya nélkül el nem-
 veszhet, nem de nem gondot visel-
 neé nyomoruságinkban reánk, hogy
 azoktól tellyességesen meg ne e-
 mésztetnénk, és el ne vesztetnénk?
 Bizonyára az ő igaz ígéreti szerint,
 soha ő minket el nem hagyhat, ha-
 nemha először mi hadjuk el őtet:
 Sőt inkább, mikor a' vízen által me-
Esa. 42. 27. gyünk, velünk vagyon, hogy a' vi-
 zek el ne borítsanak minket; Mi-
 kor a' tűzön járunk, meg nem hagy-
 égnünk, és a' láng meg nem perfel
 minket. Vagyon erre példánk is a'

Job

Job Patriarchában.
 Sántán borítván,
 benadja, de az ő ma-
 borsája; az utat
 vártan, elcserélt egy
 meg-parantoljja; leg-
 péntek Egyiptomi-
 igazának bizonyos
 lá, s kilyebb nem is
 ték: Haladó képpen
 redelt Anyaszemeg-
 nyomoruságot isz
 való mindja: a'
 el-állított a' szonja
 Anyaszemegháznál
 utat valójoly, vala
 írték utamkel szőlő-
 raja, a' dőlő dőlő Sa-
 rufatában jutván,
 vadellenetben kelle
 plémis, ezar két-szár-
 rapkig:
 Mett noha a' mi bi-
 rol rácsok végberetele

Job Pátriarchában, kire az Isten a' Job. 1. 12.
 Sátánt botsátván, mindenét kezé- c. 2. 6. 5.
 ben adja, de az ő maga testére nem
 botsátta; az után ismét testére bo- 6. 6.
 tsátván, életét hogy meg-tartaná,
 meg-parantsollja. Így az Izrael né-
 pének Egyiptomi, és Babylloniai
 fogságának bizonyos határt vetet va-
 li, s. killyebb nem is terjeszkedhe-
 ték: Hasonló-képpen a' Smyrna vá-
 rosbeli Anyaszentegyház tagjainak
 nyomoruságokat tíz napokig valo-
 nak lenni mondja: *Amaz Napban Apoc. 12. 1.*
 fel-öltözött asz szon yi-állatnak, (az
 Anyaszentegyháznak) kinek lábai a-
 latt való sánoly, vala a' Hóld, és az
 ő fejében tizenkét csillagoknak koro-
 nája, a' dühösködő Sárkány előtt a'
 pusztában futván, az Istentől néki 6. 6.
 rendeltetett helyen kellett lenni, és le-
 geltozni, ezer két-száz és hatvan
 napokig.

Mert noha a' mi bűneinkel a' po- 5
 kol tűzének véghetetlen gyötrelmit,

és az örök kárhozatot meg-érdemle-
nök, de az Isten az ő jo-voltának, és
kegyelmének meg-vísgálhatatlan, és
ki-mondhatatlan bővségéből, az ő
Fiának érdeméért ingyen meg-bo-
tsátván minékünk azokat, csak üdö-
szerint való tsapásival látogatni meg-

2. Sam. 7. elégszik. Így fenyegeti a' Dávid
v. 14. 15. magvát az ő tőle való el-szakadás-
ért, és gonosz tselekedetért, idő sze-
rint való büntetéssel, és nem az ő ir-
galmaságának vég-képpen való-

meg-vonásával. Így vigasztallja az
v. 39. ő Anyaszentegyházában-is azokat,
a' kik az ő bűnöket meg-ismervén,

Esa. 57. 15. a' reájok bortsátott nyomoruságoknak
idején, meg-alázván magokat az
Urnak kezei alatt, nagy töredelmes-
séggel vétkekről poenitentiát tartá-
nak: Nem mind örökké perlek, és
v. 16. nem mind örökké haragszom, mivel
hogy az én ortzám előtt a' lelkek meg-
emésztetnek, és a' lelket én terem-
tettem. Eő maga-is az Anyaszentegy-
ház

ház így vigasztallya magát a' keresz-
teknek idején: *El nem hágy az Ur Lam. 3. 30.*
mind örökké: *Mert noha bánat- 6. 31.*
tal illet, de az ő könyörületességének
kezdetsége szerint ismét meg-ke-
gyelmez: *Mivel nem szíve sze- 6. 32.*
rint vér. &c. Nem hogy érdemé- *Sequens*
ben, vagy bűneink kistsin, és kevesse-
gében biznék, de hogy az Isten igen
kegyelmes, és engedelmes volna,
mellyel így ditsekedik: *Kitsoda ol-*
lyan mint a' mi Istenünk, ki el-vé szí-
a' mi álnokságinkat, és az ő öröksé-
gének maradékának gonofságát el-
hagattya? Nem mind örökké tar- Mich. 7. 18.
tya meg az ő haragját, mert győ-
nyörködik az irgalmasfásban: Hoz-
zánk térvén könyörül rajtuk, el- 6. 19.
tapodja a' mi álnokságinkat, és a'
tengernek mélységes örvényében ve-
ti minden bűneinket. Másutt pedig
igy szoll: Nem a' mi bűneink sze- Ps. 103. 10.
rint tselekeszik mi velünk, és nem si-
zet minékünk álnokságink szerint:

Mert

9. 11. Mert melly igen magos az ég a'
 ad. 6. földtől, olyan igen nagy az ő jo-
 ta az öt felökhöz: Melly távol
 6. 12. vagon a' Nap-kelet a' Nap-nyugat-
 tol, olly messze vetette a' mi bűnein-
 ket. Es miképpen az édes atya kő-
 nyörül az ő fiaira, és kedvez nékik.
 Mal. 3. 17. Így az Úr-is az öt felökön, és enge-
 delmeseken kőnyörülvén kedvez né-
 kiek.

1. De talám azon panaszkodhatik
 Ellen-ve- itt valaki a' Dáviddal, hogy az ő ke-
 tés. reszt viselési felette nagyok, ereje fe-
 Psal. 38. 3. lett valók, és sokáig meg-maradók.
 ad finem.

FELEL. Mind-is nem hosszú edgy ember-
 nek az ő élete; ha mindenkör győ-
 trelmet szenvedne-is: Annak oká-
 Gen. 47. 9. ért, a' kik Jákobbal panaszkodnak,
 hogy az ő életeknek napjai nyomoru-
 ságosok; Eő véle edgyüttmeg-is is-
 merjék kevesféknek lenni. Es a' kik az
 Psal. 90. 9. Istē népeivel azt mondják, hogy min-
 den ő napjok el-mulnak az Úrnak
 haragja miatt; és esztendejeket meg-
 emész-

meszik, mint a'
 meg-is ismerjék, hogy
 irtelen való egek le-
 i szentedejeknek nap-
 en, vagy leg feljebb
 szentek.

Wilson az art mon-
 mberi okosság, hogy
 romlott és gyenge
 s érzékenységek; E
 nyjelzendőkig, sőt
 any napokig-is nagy-
 ezik, akár mi kús-
 vorúság-is.

Ugy vagon: De a'
 mőtrék; nem küld-
 öl; és testi romlott in-
 anem hiból kell el-
 mi szim-vevéllel szán-
 orúságoknak ideit, az
 lór, az örökké való-
 en; és egy ezer eszte
 yanknak lártatnak el-
 tegnap nap, melly el-

emésztik, mint a beszédet, &c.
Meg-is ismerjék, hogy mind azoknak
hirtelen való végek legyen, mivel az
ő esztendejeknek napjai, csak het-
ven, vagy leg-feljebb nyoltzvan
esztendők.

6. IQ.

Viszontag azt mondhattya itt az
emberi okosság, hogy csak addig is
a romlott és gyenge természetnek,
és érzékenységek; De nem hogy
annyi esztendőig, sőt csak edgy ne-
hány napokig-is nagynak és soknak
tetzik, akár mi kitsin, és kevés nyo-
morúság-is.

2.
Ellen-ve-
tés.

Ugy vagyon: De a keresztyén, FELEL.
embernek, nem külső érzékenysé-
ből, és testi romlott indulatokból,
hanem hitből kell élni, Továbbá I-
steni szám-teréssel számlálljuk a' nyo-
morúságoknak ideit, az idő szerint
valót, az örökké valóval öszve-ve-
vén; és úgy ezer esztendő is csak Psal. 90. 4.
olyanoknak láttatnak előttünk, mint 2. Pet. 3. 8.
a tegnapi nap, mellyel-múlt; és nin-
tsem.

Hab. 3. 6. 2. tsen: Végezetre mit gondolunk vé-
1. Cor. 10. 6. 10. le, tsak erőnket fellyül ne mullják?
 Mi nem nézi az Isten bűneinket, ha-
Obseruat nem erőnket: Nem büntetésünket,
non Arith. nem erőnket: Nem büntetésünket,
mericā, sed hanem hasznunkat. *Vagy a' nyomor-*
Geometri- ruságokat alkalmaztatja erőnk-
cā propor. hoz, vagy erőnket a' nyomorusá-
tionem. gokhoz: *Meg-ostoroz minket, de*
Jér. 10. 24. c. 30. 6. 11. tsak mértékletessen, nem haragja-
Ps. 6. 1. Ec. ban, hogy elne rontson; és edgyszer-
Ps. 38. 1. s mind erőt is ad az ő tsapásnak
 el-viselésére.

Nem-is lehet ez külömben, mert
 1. a' nyomoruságok és kereszti vise-
 lések az Istentől mi mennyei Atyánk-
 tol borsáttatnak reánk, kinek bölte-
 sége véghetetlen, hatalma meg-vi-
 gálhatatlan, kegyelme, és hozzánk
 valo szerelme meg-foghatatlan: &c.
 Immár penig tsak a' földi atyák-is az
 ő gyermekeknek ellenek tört vétkek-
 ért valo fujtolásokban, vigyáznak a-
 zoknak erejekre, és idejekre, hogy
 el-szenvedhetetlenül, ne cälällyák
 fuj-

sujtoloit öket, melly miatt veszedelmek követhetnének. Mennyivel inkább a' mi véghetetlen bölcseségű, hatalmu, és szerelmű Atyánk, *nem* *sujtol minket fellyebb, mint el-viselhetnök.* 2. Az Úr, tudós, és hívseges: mennyei és lelki orvosunk &c. Né ad azért meg nem emészthető, de inkább el-ronto; hanem meg-tisztító, és javító nyomoruságoknak itallját minékünk. 3. Királyunk és fő Kapitányunk ő minékünk, azért ki-viszen ugyan a' nyomoruságoknak táborában, a' kereszt viselésék, és kísértetek ellen való tufakodásra; A' hol mindeninknek tisztet adván, helyét megmutattya, és azt kívánnya, hogy al-hataroffan hartzollyunk, és győzedelmeskedjünk: De ő maga is reánk vigyázzván, ha láttya hogy meg-győzettetünk, az ő kegyelmének dandarából ottan segítséget nyújt minékünk. 4. Igaz és könyörületes Úrunk ő minékünk, azért senkit köz-

zülünk ereje felett nem terhel. 5. Eö-
minékünk bölts tanító Mesterünk,
azért kinek kinek közölünk elméjé-
hez alkalmaztatván magár, a' szerint
méri a' keresztr viseléséknek letzkéjét,
mellyért, ha meg nem tanulhattuk,
meg veszfűz, és ostromoz ugyan.,
hogy mászszor szorgalmatosbak le-
gyünk; De meg nem botoz, vagy
vagdal, hogy elrontassunk, és meg-
ölettefünk. Továbbá a' mi édes Id-
vözitönk, meg-mértékli, és enyhíti
a' mi nyomorúságinknak pohárát,
nem csak a' mennyiben teremteünk lé-

*Ps 103. 14. vén, tudja hogy romlando edények, és
meg-emlekezik, hogy porból valók
vagyunk; Es hogy a' mi napjaink
hasonlatosok a' fűhöz, és a' mezőnek
virágihoz. De edgyszer-s. mind a'
mennyiben meg-váltonk-is lévén,
maga meg-probálta, s-mi izü legyen
ez a' pohár tudja, és a' mi erőtlén-
séginket-is jól láttya, s-ahoz alkal-
maztatattyá; mellyet ő maga kö-
szönt*

öntreánk, s felekig
e mi velünk mind me-
A' mi lövözitönk-
reünk a' keresztr-
lát, miért kell rehat-
eg-innunk: Es mi kö-
von az ő itala, és a' m-
it.
1. Eö a' mi bűneink
gyarodott eleget rem-
agunk vétkeért, ita-
ként eleget reennek,
remiár taván, ele-
bbitanok: A' mint ed-
ghövégeffen meg-mu-
a' hazából költözött
is a' mi bűneinkből wa-
láfunk, és azokért
inertelinket el-vétet-
ing szerezteből költöz-
teinket, lelkeinket
re bűneinknek mör-
szirtsa, vagy iseleke-
knek elragado dő-

szőntreánk, s fenekig meg is itta; de mi velünk mind meg sem itattya.

A' mi Idvőzítőnk is meg itta mi KERDES.
érettünk a' kereszt-viseléseknek po- Matth. 20.
hárát, miért kell tehát minékünk is 6. 22. 23.
meg-innunk: Es mi külömbfeg va-
gyon az ő itala, és a' mi italunk kö-
zött.

I. Eő a' mi bűneinkért itta-meg, FELELŐ
hogy azokért eleget tenne: De mi a'
magunk vétkejért illesztük, nem hogy
azokért eleget tennénk, de hogy pœ-
nitentiát tartván, életünket meg-
jobbitanok: A' mint ide fellyeb, e-
lég bővségeffen meg-mutattuk. 2. Eő
reá haragból köszöntetett az a' po-
hár, a' mi bűneinkből való meg-tisz-
tulásunkra, és azokért érdemlett
büntetésünknek el-vételére: Mi reánk
penig szereterből köszöntetik, hogy
testeinket, lelkeinket vagy tseleke-
dett bűneinknek morskáiból meg-
tisztítsa, vagy tselekedendő bűne-
inknek el-ragado dögleletes nya-
va-

*Nem tudod
mit mon-
dasz.*

*Lásd meg,
Joh. 3. 16.
1. Joh. 4. 9. 10.
Rom. 5. 8, 9.*

valyájától meg-tartsa és oltalmazza.

6. Mert a' Szent Lélek a' mi nyomorúságinknak, és keresztfeléléinknek idején, mi velünk jelen vagyon és vigasztal, mivel Istennek Templomi lévén, mi bennünk lakozik: Es a' meg-fáradotnak erőt ad, és a' kinek nintsen ereje, annak erejét

*Esa. 40. 29. meg-fokasítja: Mert valakik az
Urban biznak, akár mitsoda álla-
porban, és sorsban forogjanak, azok-
nak erejek meg újul, és szárnyokkal
magosságra repülnek, mint a Sas.*

9. 31. keselyűk: Futnak és el-nem fárad-
nak: Járnak, és meg nem lankad-

*Psál. 41. 2. nak: Továbbá, könyörül a' nyomo-
válton a' veszedelemnek napján,
megszabadítja őtet. Es megőriz-
vén élteti, és boldog a' része e' föl-*

3. dőn: Es nem adja az ő ellenszégének
 4. kévanságára: Demeg erőssiti az ő
 beteges agyában, és minden ő agyát
 egészre fordítja. &c.

Szent

Szent Pál, mértékletlenül, és ereje felett sanyargattatott Ásiában, mint imez mondásából ki-tetzik: *Nem akarjuk atyámfiai, hogy ne tudjátok, a' mi háboruságinkat, melyek rajunk estenek Ásiában, hogy mi erőnk felett meg terheltettünk vala, úgy annyira, hogy életünk felől-is kétségben esnénk.* 2. Cor. I. 8.

2.
Ellen. ve-
tés.

Nem mértékletleneknek mondja Sz. Pál a' nyomoruságokat, hanem csak nagy, és súlyos voltokat akarja megmutatni, a' végre, hogy mivel azokból, az istennek köszöretülése fegéből meg szabadítottattanak, az ő jóvoltát inkább fel-magasztalhatta: Mine ha azt mondaná: Ohly nagyok voltak a' mi nyomoruságink, hogy mi az emberi gyarloságtól, és romlottságtól vífeltetvén, el nem szenvedhettük volna; Sem pedig természeti erőnkéből, azokból meg nem szabadulhattunk volna, s-nem is láthatuk a' mi meg-szabadulásunknak semmi

mi úttját, és modját, de az Isten, ki,
a' hol az emberi segítség meg-fo-
gyatkozik, az ő Isteni hatalmának
nagy voltát ott szokta meg-mutatni,
mind erőt adott el-szenvedésére ke-
gyelmessen, s-mind meg-szabadított
azokból, hatalmasul és böltsen.
Hogy ez légyen az Apostol mondá-
sának értelme, ki-tetzi, mind imez

2. Cor. 1. 5. elől-jaro igékből: *Mert mikép-
pen bővölködnék mi bennünk, a'
Christus szenvedési, azon-képpen
bővölködik a' mi vigasztalásunk is
a' Christus által, s-mind penig imez
következendő igékből: Sőt ma-*

9. *gunkban ugyan-el-vőgesztük vala,
hogy meg-kellene halnunk, hogy ne
bizhánk mi magunkban, hanem az
Istenben, ki a' halottakat is fel-tá-
masztja: Es ki ilyen nagy halál-*

10. *bol, meg-szabadított, és meg-szaba-
dit, kiben-vagyon-reménységünk, hogy
ez után is meg-szabadulunk: Mert*

2. Cor. 4. 9. *mindenkoron szenvedünk, de abban*

el

nem hagyattunk, me-
ny, de el nem vésünk
attunk, de meg nem szor-
étek, de kétségben m-
Solak a' nyomorúságok
lmi kétségben estek, és
llyestől el-hagyatta
a bekegyes tőrés nélkül
dok, és zúgolódnak:
mreledőnek, hogy
lenomlógattatának
tunk. Példa erre, a'
főnök urja a' Job;
rendőpanaszokodásaba
ac en bőségszokodásim
vniám, egyena fantá-
in szorgalmatlan mo-
tek, melyek a' tenger-
nél vitorlások C.
imivellett, hogy az
éniágumai meg-adná:
amag-rontana, és az ő
nem ki-terjesztvén meg-
n lő. Mert misso-

el nem hagyattatunk, meg-alázta-
tunk, de el nem vesztünk: Nyomor-
gattatunk, de meg nem szoríttatunk;
kétkedünk, de kétségben nem esünk.

Sokak a' nyomoruságokban, mint
valami kétségben estek, és az Istentől
teljesseggel el-hagyatottak, min-
den bekeféges türes nélkül, panaszo-
kodnak, és zúgolódnak: Mellyet
nem tselekednének, hogy ha erejek
felett nem látogattatnának és sujtol-
tatnának. Példa erre, a' békeféges
türesnek attya a' Job; imez követ-
kezendő panaszkodásában: *O vaj* *Iob. 6. 2.*

ha az én boszszonkodásim, és nyo-
moruságim, egyenes fontban vettet-
vén szorgalmatossan meg-méret-
nének, mellyek a' tengernek főve-
nyénél nehezebbek *Éc.* ó ha valaki,
ezt mivelhetné, hogy az Isten az én
kévánságomat meg-adná: Hogy az
Isten meg-rontana, és az ő karját el-
lenem ki-terjesztvén meg-ölne enge-
mez *Éc.* Mert mitsoda az én

2.
Ellen-ve-
tés.

Éc. 3.

Éc. 8.

Éc. 9.

K

cröm,

6. 11. *erőm, hogy illy nagy fájdalomban meg-maradhatnék? Vagy hol va-
gyon vége nyavalyámnak, hogy az*
 6. 12. *én életemnek hosszabbulását ké-
s. 12. *sequen.* vánhatnám? Mi nem hasonlo az
én erőm a' kösziklának erejéhez;
Sem pedig testem nem olyan mint az*
Psal. 22. 2. atzél 6. c. *Dávid a' Christusnak ty-
pusa, ki mind maga, s. mind a' Chri-
stus képében, az Istentől való el-ha-
gyattatásáról keservesen panaszol-
Psal. 77. 9. kodik; és isudállja, hogy el-fogyott
az ő kegyelmessége, meg-szűntenek
6. 10. az ő igéreti; Es az ő haragjában
el-feleltkezett jól-tenni. És az egész*
*Psal. 6. 7. 6. f. Anyaszentegyház imez keserves pa-
Psal. 38. 8. naszfában: Nintsen tinéktek sem-
10. 6. c. mi gondotok én reám oh-áron járók*
*Lam. 1. 12. mindnyájan; Tekintsetek én reám
6. f. és lássatok-meg, ha vagyoné bánat,
hasonlo az én bánatomhoz, mert az
Ur az ő haragjának napján keserű-
ség gel illetett engemet.*

I. Az

1. Az ember testből
 : A' lelek feljebb
 ind ezek a' panaszok
 mgoldások, nem a
 bernek fővebb részei
 ennek lelkétől meg-
 vigasztaltak; De a
 k, a' jelen való nyom-
 rines voltának, és a'
 gének azokkal való
 őlt frázmozának és
 lert mikor a' testi, leg
 ikis, látván az ő er-
 élek az Istennek haral-
 ában, és böltségekbe-
 rőltengükben szol-
 zenis leginkább bízik.
 2. Az Isten sem igér-
 ti ünközten el nem
 de hogy nem hágy m-
 nek; Hogy nem hag-
 rannak, de hogy el ne
 mottartunk; Nem ig-
 és jó igazas nélkül hag-
 K a

1. Az ember testből, és lélekből **FELTET**
 áll: *A' lélek fellyebb való a' testnél: Matt. 6. 23.*
 Mind ezek a' panaszokdások pedig,
 és zugolodások, nem a' lélektől, az
 embernek fővebb részétől, mely az
 Istennek lelkétől meg-erősítetik,
 és vigasztaltatik; De a' romlott test-
 nek, a' jelen való nyomorúságoknak
 terhes voltának, és a' maga erőtlens-
 ségének azokkal való öfzve-vetések-
 ből származtanak és származnak:
 Mert mikor a' test, leg inkább kértelke-
 dik is, látván az ő erőtlenségét; a'
 lélek az Istennek hatalmában, jo-völ-
 rában, és böltsétségében, mellyek a' mi
 erőtlenségünkben szoktanak ki-tet-
 tzeni, leg inkább bizik.

2. Az Isten sem igéri, hogy a' lel-
 ki ütközetten el nem hadna esnünk,
 de hogy *nem hágy meg győzettet-
 nünk*; Hogy nem hagyna nyomat-
 tatnunk, de hogy *el nem hadna nyo-
 mattatnunk*: Nem igéri, hogy írás *loh. 16. 20.*
 és jajgatás nélkül hagyna élnünk, de

K 2

hogy

hogy a' mi keserűségünket örömré
 Apoc. 21. 4. fordítaná: Es hogy a' mi szemeink-
 ról, minden köny-bullatásokat el-
 törle. Végezetre, Nem igéri, hogy
 magunkban a' kísérteteknek el-vise-
 lésére, mindenkör elég seges erőt ér-
 zenénk, mert ugy nem volna nálunk
 az igaz hitnek helye, de hogy a' mi
 nagy kísértetinkben elég seges kegyel-
 2. Cor. 12. 9 mért nyújtaná; Hogy az ő ereje a'
 mi erőtlenségünk által végeszternek-
 el: Ki azt akarja, hogy magunkban
 erőtlenség lévén, ő benne erősek le-
 gyünk.

3. Nem kevesse a' keresztviselesek-
 Ellen-ve- től tellyességgel el-nyomattatván,
 tés. végre rettenetes szirkozodásra, átko-
 zodásra, és káromkodásra jutottanak.

FELEL. Nem tsuda mert nem igaz hitek,
 de hypocriták voltak; kikre, hogy
 1. Cor. 10. erejek felett, nem kísértetnének &c.
 6. 13. Es az Istennek rőb kegyes ígérati, in-
 gyen sem tartoznak; hanem csak az
 igaz Hivőkre. Nem tsuda azért,

(mon-

nondom) hanem buz-
 lyák lévén, midőn
 goknak szőro lapdár-
 zzenek volna; a' keres-
 k sebes szeleiről száll-
 k: Nem a' je fundam-
 tetett aranyak, ezüst-
 vök, de fűk, fűvek, é-
 ltanak; A' meg-pro-
 ben azért égettetnek
 is földben égett gyümöl-
 kísértetektől vetett ma-
 k és roha bamar ki-
 vesse zöldeletének
 tiben melyen meg nem
 nek volt a' háborúig
 rusagoknak napja he-
 war ki-asztanak;
 k fűk, de a' főven-
 tak voltak; Minden
 jén a' nyomorúságok
 a' keresztviseleseknek
 z, és a' kísérteteknek
 n a' kísértetek ő benne

(mondom,) ha nem buza szemek, de polyvák lévén, midőn a' nyomorúságoknak szőro lapátryától fel verttenek volna, a' kereszt viseléseknek sebes szeleitől széllyel fúrtattnak: Nem a' jó fundamentomon ép. *I. Cor. 3. 12.*
 pittetett aranyak, és üstök, és drága kövek, de fák, fűvek, és pozdorják *6. 13.*
 voltak; A' meg-probálásnak tű- *6. 15.*
 zében azért égettettének-meg: Nem a' jó földben esett gyümölcs termő. *de Marr. 13. 8.*
 a' kősziklára vetett magok voltak, és noha hamar ki-kelvén, edgy *6. 20.*
 kevesse zöldellettenek, de mivel a' *6. 5.*
 földben mélyen meg nem gyökerez- *6. 21.*
 tenek volt, a' háborúságoknak és nyomorúságoknak napja heven rútvén, hamar ki-asztanak: Nem amaz *Psal. 46. 2.*
 kősziklán, de a' fővenyen éppittetett *3. 4. 6.*
 házak voltak; Minék-okaért el-
 jövén a' nyomorúságoknak zápori, *Marr. 7. 24*
 a' kereszt viseléseknek sebes ár-vi- *ad 28.*
 zei, és a' kísérteteknek erős szelei, *Luc. 6. 47.*
 meg-ütköztenek ő benne, és azért *ad finem.*

romlottanak úgy el, hogy az ő rom-
lások nagylótt volna. Továbbá, nem
azért nyomattattanak-el, és győzet-
tettének meg, hogy az Istentől mér-
tékletlenül, és erejek felett, látogat-
tattanak volna, de hogy az ő termé-
szeti romlottságok miatt meg-ret-
tenvén, másuvá vonattattanak, és a-
zokban, s. azok ellen az Istennek pa-
rantsolattya, s. akarattya szerint nem
viselték magokat, és nem tusakodta-
nak azok ellen: Annak-okaért, mi-
képpen a' ki gyomrának természeti
gyengesége miatt, valami hasznos
orvos italt, mellyel az ő benne meg-
veszett nedvességektől meg-tisztit-
tatván, veszedelmes betegségből e-
gészségre fordíttathatának, és meg-jo-
vittathatnának; bé nem vehet, vagy meg-
nem emészthet; és így nem segített-
vén, meg-talál halni, az ő halála ha-
misan tulajdoníttatik az orvosság-
nak: Így hasonlo-képpen, a' kik a'
nyomoruságoktól és a' kereszt vise-

lé-

el-rontatnak, va-
k, nem azoknak m-
lenek, mellyek a' Hívek
s betegségek ellen v-
hatható orvosságok;
különböző való g-
eknek kell tulajdonít-
a' nyomoruságoktól-
el-rontatnak, men-
a' ültő boldogságot;
boldogtalan állapot; me-
híttya azt, a' ki sem-
a' meg nem vesztette
a' rabolá-is a' veszt-
fi, menyivel inkább a'
s a' kereszt viseltet-
(mint ide írt) helyben meg-
a' ültőnek tselekedet-
a' lájok a' Híveknek.
Istent senkinek vádol-
gát: Meretsak ki joz-
a' ültő öngyűlöletben a' ki
Istent legutóbb, min-
ki, s. nem hadjereje

lésektől el-rontatnak, vagy rontattak, nem azoknak mértékletlenségeknél, mellyek a' Hiveknek lelki súlyos betegségek ellen való hasznos, és hathatós orvosságok; de az ő magok felettéb való gyenge, és erőtlenségeknél kell tulajdonitanunk. Mert ha a' nyomorúságoktól is lelki-képpen el-rontatnak, mennyivel inkább a' külső boldogságtól? Holott *semmi boldogtalan állapot meg nem ronthatja azt, a' kit semmi boldog állapot meg nem vesztegethet*: Ha kit a' zabolá-is a' veszedelemre viszen, mennyivel inkább a' zabolátlanság? A' kereszti viselésék péniglen, (a' mint ide fellyebb meg-mutattuk) a' bűnöknek tselekedetiben erős zabolájok a' Hiveknek. Nem kell azért az Istent senkinek vádolni, hanem magát: Mert csak ki jozan, vigyázó, és könnyörgő légyen a' kísértetekben, az Isten segítse, mindenkor kéznéki, s. nem hadja ereje felett hanyar-

gattatni, de meg-szabadítván a' felelemtől, edgyszer-s-mind erő-t-is ad nékie, az ő Atyái látogatásinak elviseelésire, és a' béke-segés türése.

Ertvén annak-okáért, hogy az Isten minékünk Hiveknek, minden nével nevezendő kereszt viseletünket, úgy mérsékelvén, hogy erőnket fellyül ne mullyák, jó ki-meneteleket adja, és alkalmas időkben, azokból kegyessen meg-szabadít, miért nem szenvednénk nem csak békével, de sőt ugyan örömmel? Miért nem viselnők jó szível az Istenől mi nyakunkra vettetett igát? Es minket el nem nyomható könnyű terhet? A' nyomoruságoknak sebessen égő kegmentzéjében próbáltatunk ugyan, de meg nem emésztetünk, sőt inkább a' bűnnek salakitól meg-tisztittatunk. E' nyomoruságoknak keserű italát, lelki, testi, egészségünkre, és örök életünkre, a' mi halálos nyavalyáink mérgének meg-ölésére, az Isten szerel-

elmeinek meg-tartásá
orának való jó ke
ágára, mely szímtala
négyivel, áldással, és
il, meg-elegyített
ert, avagy békélen
olodással venniük bé
ven, mi töltük ke
egy az önműellenru

Az Eőrtő

meg-hallók,

nyomoruság

szit viseleték,

lben, mindenig

éneknek, és C

gos tagjainak.

2. Es

rfok és állaport

K 5

relmének meg-tartására, és az ő
 hozzánk való jó kedvének bizony-
 ságára, melly számtalan sok jó tété-
 ményivel, áldásival, és vigasztalási-
 val, meg-elegyítettvén, édesse té-
 tetett, avagy békérelenséggel, és zu-
 golodással vennőké bé? Távely lé-
 gyen, mi tőlünk keresztyénektől,
 hogy az őszton ellen rugodoznánk. *14. 9. 50.*

AZ EÖTÖDIKRŐL.

Meg-hallók, hogy a' V.
 nyomoruságok, és ke-
 reszt viselések, ebben az é-
 letben, minden igaz keresz-
 tyéneknek, és Christus valo-
 ságos tagjainak. 1. Olly kő-
 zönseges. 2. Es szükséges
 sorsok és állapottyok légyen,

K 5

mel-

mellyet 3. Az Isten botsát-
reájok. 4. Jo, és idvősséges
végekre nézve; a' honnat.
5. Következik szükséges-képpen,
hogy minékünk is mindnyájan, va-
lakik igazkeresztyéneknek; és a' Chri-
stusnak valóságos tagjainak tartjuk
magunkat, mikor az Isten azokat re-
jánk is botsáttya, nem csakbéké-
vel, de ugyan hálá-ado szí-
vel kelleffék szenved-
nünk, és viselnünk:

Mert:

Külömben hivatalunknak ele-
get nem tehetünk, sem a' mi

1. *Per.* 2. 21 fejükedtől a' Christustól nekünk ha-

Luc. 9. 23 gyott példát nem követhettyük, ha-
nem ha keresztreket viselünk, s. még
penig békeséges türéssel; Mivel ő is

Heb. 2. 10 a' mi idvősségünknek Fejedelemségé-
re szenvedések által szentelgetet-fel:

9. 18. Minket is szenvedésre és kereszt
viselésre hív; Mellyben ha szótát

9. 11. fogadjuk, és őtet követtyük ő is nem
szé-

igenli minket a
zok.

2. Honat iustit

zánk való szerelmé

kezén roltunk min

néha meg nem dor

i kikel szeret meg f

3. Erre képest, iné

n is in a' békeleges

ékben: Szerelmé

iltségét meg ne m

regalát meg ne m

3. 8 kegyességé

3. Szeretete meg

iezek: 1. Hogy

nén meg-aflovat

3. 8, hanem elerben

3. 8. Hogy haragjai kegy

legyívén, esapánka

3. 8, és miön hozza

3. 8, kiáltsókai

3. 8, minden nyomor

3. 8, szabadulása: M

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

3. 8, hogy nola

szégyenli minket atyafiainak nevezni.

2. Honnat ismernők meg az Ő hozzánk való szerelmét-is, ha el-felkezevén rolunk mint édes Atya néha néha meg nem dorgálna, holott *Heb. 12. 5.* Ő a' kiket szeret, meg szokta dorgál. *Prov. 3. 12.* ni? Erre képest, imé melly kegyes-sen is int a' békefégestűrőse. Ez i-gékben: Szerelmes fiám, az Úrnak *Prov. 3. 11.* börtösfégét meg ne utáld, sem az ő *Tob. 5. 17.* dorgálását meg ne unnyad. Ugyan-is az ő kegyesfégenek, és hozzánk va-lo szeretetinek meg tsalharatlan je-lei ezek. 1. *Hogy bánkeinkért ke-Psal. 118.* ményen meg-ostorozzon, de meg ne *6. 17. 18.* álljon, hanem életben meg-tartson. 2. *Hogy haragját kegyelmével meg-elegyítvén, tsapásinkat meg-mérté-kellye, és midőn hozzánk kiáltanak az Ps. 34. 18.* ő Hívei, kiáltásokat meg-halga-tván, minden nyomorúságokból őket meg-szabadítsa: Mint ditsekedik Szent Pál, hogy noha ő fok háboru- *2. Tí. 3. 15.*

ságokat. és nyomorúságokat szenvedett, de az Úr mindenekből meg-
szabadította őtet. 3. Hogy a' mig
Hivein rartya a' kereszti viseléseket,
azoknak elviselésére, meg-erősítse
és vigasztallja őket: Ezt tselekedte
az Apostollal, mint imez hálá-adó

2. Cor. 1. 3. ditsireiből ki-vezik: *Aldott az*
Isten, és a' mi Urunk Jესus Chri-
stusnak Attya, az irgalmaságok-
nak Attya, és minden vigasztalá-
9. 4. *soknak Istene: Hogy minket min-*
den háborúságinkban meg vigasz-
tal, és miképpen bővölködteti mi-
9. 5. *bennünk a' Christus szenvedését.*
azon-képpen bővölködteti, a' mi
Christ⁹ által való vigasztalásinkat is.

- Joh. 16. 33. 4. *Hogy meg-mutassa az ő Hiveinek*
Act 7. 52. *a' kereszti viseléseket el-kerülhetet-*
2. Tí. 3. 12. *len közönséges sorsoknak lenni; a'*
mint ide fellyebb világossan meg-
Psal. 119. *mutattuk. 5. Es el-hiteffe vélek,*
67. 71. *hogy nem gonoszokra, de lelki jo-*
Heb. 12. 9. *vokra, és hasznokra szolgállyon ő*
10-11.

né-

nékiek az ő látogatása: Mivel azok *Rom. 8. 28.*
 nak a' kik az Istent szeretik, és ő tö-
 le szerettetnek, mindenek jóvokra
 szolgálnak: Ezért intetnek Jakab
 Apostol minden Hívek, hogy nagy *Iac. 1. 2.*
 öröm gyanánt tartsák mikor külömb-
 külömb kísértetekben esnek:

3. A' kereszt viselésék által sok
 szép, és Istenes dolgokat viszen mi-
 bennünk véghez, mellyekre azon ki-
 vül nem juthatnánk: 1. A' tsele- *Primo.*
 kedett bűnöket, mellyekről immár
 el is felekezvén, poenitentiát nem
 tartanánk, eszünkben juttattya, és
 velünk meg szántattya, s-bántat-
 tya: Világos példánk vagyon erre *Exemplus.*
 az Izrael fiaiban, kik az ő attyok-fiát
 Josephet istentelenül, és kegyetle- *Gen 37. 21.*
 nül el-adván, annyira el aludtanak *ad finem.*
 vala a' bűnben, hogy csak eszekben
 sem jutna, nem hogy poenitentiát
 tartanának róla, mind addig, míg
 az Ur éhség által Egyiptomban *Genes. 42.*
 menni, és az ő el-advott attyok-fiához

folyamodni, kényszerítvén őket, a Josephstől szorongattatnának és kesergettetnének: Akkor kezdék mon-

Gen. 42. 21. dani edgymásnak: *Bizony vétkez-*
tünk a' mi atyánk-fia ellen, meri lá-
tók az ő lelkének keserűségét, mikor
minékünk könyörögne, és nem hal-
gatók meg őket. Azért követe-

zöttreánk ez a' nyavalya: *Es imé*
az ő vérit most keresik mi rajtunk.

David.

Igy Dávid is paráznaságban és gyilkosságbá ejtve magát, mint ha mind igen jól volna dolga, meg sem emlékezik gonosz tselekedetiről, ugyanynak, hogy mikor hozzája menne a' Náthán Prophéta, és példa beszédben eleiben számlálná az ő gonosz tselekedetie, mint ha régen el-is feleltkezett volna azokról, meg nem ismeri, hogy ő rola szollana, hanem szépen sententiát mond magára.

2. Sam. 11. mind addig, míg a' Prophéta reája
 12. szabná ezt mondván: *Te vagy az az ember, a' ki azt tselekedted, azért*
 il-

ilyen, s. ilyen büntetésit várd az
 Istennek reád; Akkor kezdé osztán
 nagy fel szoval kiáltani: Vetkez-
tem az Ur ellen. Esdrás-is a' népért
könyörögvén, ekképpen tészén val-
lást az Istennek: Mind ezek estek Esd. 9. 13.
mi rajtunk, a' mi gonosz tselekedes
tinkért, és a' mi nagy vétkeinkért.
Ide tartozik a' Sidó népnek imez val-
lás tétele-is: Annak okáért is Lam. 1. 8.
holtat meg Jerusálem, mert fe-
ltette igen vétkezett: Es, igaz az
Ur, mert az ő szája ellen rugodoz- 6. 18.
tam, azért halljátok-meg kérlek
minden népek, és lássátok-meg az
én kánatomat. Dávid pedig, nem psal. 38. 4.
egyebet hanem a' bünt vádollya, az ő
nyomoruságának idején, így szolván:
Nintsen békeség az én tsontaim- 28:
ban, az én bűneim miatt: Mert 6. 5.
az én hamisságim el borították az
én fejemet; Es mint edgy nehéz te-
reh reám nehéz ültének erőm felett.
2. Buzgoságra, és ahétatóságra.
 in-

2dó.

indittya az Ő Híveit, a' nyomorúsá-

Hof. 5. 15. gok, és kereszti viselések által, *hogy*

Esa. 26. 16. szorgalmatossan keressék őtet; Mi-
képpen amaz rékoszó fiat fel indi-

Luc. 15. 17. totta az éhezés, és egyéb nyomoru-

Es sequen. ságok által, *hogy* magában térven,
az ő atyához kívánczoznék, és meg-
térvén vizsgálja szívetne. *Es Dávidban*

Psal. 6. 7. azt tselekedte, *hogy* ugyan meg fá-
rasztaná magát sűrű fohász kodá-
siban, és még éjel-is meg-mosná az
ő ágyát, és könny-hullatásával meg-
öntözné azt. 3. A' kereszti visel-

ések által meg-probállyá az övéi-
nek hitőket: Így tselekedék Abra-
hámval, parantsolattal az ő ed-
gyetlen edgy fiának Isáknak meg-
áldozására kötelezvén, nem *hogy*

Gen. 22. 2. ugyan meg-áldozná azt, mint a' do-

Es sequen. lognak ki-meneteléből meg-terzik,

Heb 11. 17. holott ő maga meg-tiltá, és a' tsele-

Gen. 22. 12. kedetben meg-gátolá, *Angyala ál-*

Jacob. 1. 3. tal meg-szolitván: De *hogy* az ő hi-

ti meg-probálván, minékünk meg-

jc-

lentén, és példája
e' végre kiserter
ker-isa' nyomorúsá
4. A' kereszti visel
egenit minket ez el
lk, és világiaknak f
teitől, mint ezt a'
Szenteknek példái:
Esen parantsolások
gonoszokkal kell
adni, így szolrán:
gyfiam, kivéve a'
szemmel látható
elen nepek közt,
nyit telen, mivel
lká Mészmaradéka
által vitérik hof
nais. Eszintozaga
By fókáig lakom a'
genek Sileri köz
g Ismael fia volt,
ak Arabiában, kegy
elen emberek volta
tkának mint a' Páfa

jelentené, és példájul adná. Így. 1. Pet. 1. 3.
és e' végre kísértett-meg több Szen. Apoc. 3. 10.
teket is a' nyomorúságok által.

4. A' kereszt viselések által el-
idegenit minket ez elmulandó világ-
nak, és világiaknak feletréb. valo szé-
retetitol, mint ezt meg-mutattyák
a' Szenteknek példái: Dávid keser-
vessen panaszolkodik, hogy ő néki
a' gonoszokkal kell lakni, és társol-
kodni, így szolván: *Jaj nekem,* Psal. 120. 5.
hogy szám-ki veter vagyok a' Mé-
sek nemzetsége között, az az, isten-
telen népek között, mert a' Mések Gen. 10. 2.
annyit télsen, mivel olyanok vol- 1. Chrö. 1. 5.
tak a' Mések maradéki: Mések, mind-
az által vétetik: hoszszú ideig valo-
ért is. Es viszontag, jaj nekem, hogy
illy sokáig lakom a' Kedár nemzet. Gen. 25. 13.
Segének satori között. A' Kedár pe-
nig Ismael fia volt, kinek fiai lakta-
nak Arabiában, kegyetlen, és isten- Esa. 42. 11.
relen emberek voltak, sátorokban Jer. 49. 28.
laktanak, mint a' Pásztorok, és nem Ez. 29.
há- Ez. 27. 21.

házakban. Hogy ilyeneket értett legyen, és nem tulajdon nevezetű; e' két szókon Mések, és Kédár, megmutattya imez következendő igék-

Psal. 120. 6 ben: *Mert sok ideig lakott az én lelkem a' békeségnek ellenségeivel.*

9. 7. *Es én a' békeséget szeretem, de mikor arról szollok, ők viadalhoz készülnek. Másutt pedig így ohajt:*

Psal. 55. 7. *O vallyon kitsoda mivelhetné azt, hogy nékem szárnyaim lehetnének,*

9. 8. *mint a' galambnak? hogy megszíjra el-repülnek, és a' pusztában men-
vén, ott lakoznám, és nyugodnám.*

9. 9. *fietnék bizonyára meg-szabadulni e' sebesforgó szél-vészről. Mi az oka e' nagy buzgo kívánságnak? Mert az én hiteetlen ellenségeim*

9. 4. *(azt mondja) rágalmazván és ellenem hazugságot szolván, nyomor-
gat engemet &c. Annak-okáért*

9. 5. *az én szívem retteg én bennem, és a' halálnak félelmi környúl-vötte-
nek engemet; Ugy annyira, hogy*

fi-

irok, és háborog az imban.

3. Végre erre, a' f...
tal könyörtelenségek
valjában szánakozók
elnyén felebarátin
zenvedőké térsen m
iz Apollónak imez l
ierint: Az isten a
minket minden hábo
hogy mi is vigasztal
ten nyomorúságban e
i' vigasztalással, m
vigasztal. &c. De
ektől, ide fellebb b
ittottunk, noha ide is
rozának, mind az a
rilo elő-ámlalásokk
nyén olvalok, tová
tevelni, hanem röve
mutatom-meg, mikép
vigasztalhattuk, s. t.
magunkat, mikor az l
nével nevezendő reán

firok, és háborgók az én gondola- 6. 36
timban. 108. 4. 30

5. Végezetre, a' szenvedések ál-
tal könnyörlétefessékké, egymás nya-
valyáján szánakozókká, és a' mi ke-
resztyén felebarátinkal edgyütt
szenvedökké térszen minket az Isten.
Az Apostoluak imez bizonság tétele
szerint: *Az Isten azért vigasztal* 2. Cor. I. 40
minket minden háborúságinkban,
hogy mi is vigasztalhattunk min-
den nyomorúságban esteket, az az
a' vigasztalással, mellyel ő minket
vigasztal. &c. De mivel minde-
zekről, ide fellyebb bővsege sse ta-
nitottunk, noha ide-is helyessen tar-
toznának, mind-az-által, ujjolag
valo elő-számlálásokkal, a' keresz-
tyén olvasokat, tovább nem akarom
terhelni, hanem rövideden csak azt
mutatom-meg, miképpen, és mivel
vigasztalhattuk, s. bátorithattuk
magunkat, mikor az Istennek akarmi
nével nevezendő reánk bűneinkért,
Atyai

Atyai szeretetiből, lelki jonkra bortsátott súlyos, és terhes kereszttel vi-seljük.

A kereszt viseléseknek idején meg-enyhíthetnek, és vigasztalhat-nak minket.

1. Ha nyomorúságinknak, és keresz-tinknek kicsin, és könnyű voltát, érde-mes bűneinknek nagy és terhes volta-val, edgybő vetvén, meg gondoljuk, hogy a bűnöknek minden nemeiben részesültünk, a rajtuk lévő, s min-ket sanyargató nyomorúságok pedig nem minden felék. A mi bűneink (mivel véghetetlen Isten ellen tse-lekedtettünk) véghetetlen érdemű-vek, szenvedésünk pedig nem véghe-

Jacob, 2. 10 tetlenek. Az Isten törvényének csak edgy kicsin dologban való által-hágása is, az egész törvénnel meg-rontásban teszi bűnössé az embert. Kicsoda pedig közzülünk, a ki az Isté-nek nem csak edgy, de minden tör-vényét, nem csak kicsin dologban, de

...e nagyban is; nem e
...okszor által nem hár
...zégte volna? Kevéle
...ik azzal (hanem ha
...en) mernénk dítsek
...kért mindnyájan
...ők az Istennek mel
...s halálos gyűlölet
...kát: Meg-érdem
...en minden rendbél
...okat, és ez élet után
...l való meg-fosztat
...k kárhozattal, és
...en könnyaival, és gy
...yult. Meg-ismervén
...ek Anyaszentegyház
...lajdoni nékie, min
...abaditójának, iméz
...en: Tiak az Ur
...bogyteljesseget me
...tünk: Mert ne
...al az ő irgalmasa
...vő az ő gonosz tsele
...mlatt düvesténnél,

de nagyban is; nem edgyszer, de sokszor által nem hágra, és meg nem szegre volna? Kevesen találhatunk, kik azzal (hanem ha vakmerő képen) mernének dicselkedni. Minekokaért mindnyájan meg érdemlenők az Istennek méltó haragjából, és halálos gyűlöletéből származott átkát: Meg-érdemlenénk ez életben minden rendbéli nyomorúságokat, és ez élet után, az örök élettől való meg-fosztatásunkat, az örök kárhozattal, és a pokolnak minden kényyaival, és gyötrelmivel edgyütt. Meg-ismervén ezt, az Istennek Anyaszentegyháza, dicsőöséget tulajdonít nékie, mint hívseges meg-szabadítójának, imez vallás-tételében: *Tsak az Urnak kegyelmessége, hogy tellyességgel meg nem emész-tettünk: Mert nem fogyatkoztak el az ő irgalmasági. A' gonosz tévő az ő gonosz tselekedetinek érdemlete büntetésinél, könnyeb dolgot,*

got, úgy-mint égetéscsért fő vételt,
nyársért akas; to. fát, akas; to. fájért ve-
rettetést, kész fel-venni, sőt a' Bironak
kegyelmefflegét meg-ismervén, kész
meg-is köszönni: Mivel mi reánk is
a' mi igaz és irgalmas ítélő Biránk ér-

Jer. 30. 11. demlett büntetésünkön könnyebb, és
Jer. 4. 27. el-szenvedhetőbb nyavalyát bortsát,
még pedig nem romlásunkra, de meg-
jovulásunkra, miért nem szenvednők
békével és halá-ado szível?

2. Ha el-hiszfűk, hogy az Isten
mindeneket, a' mi lelki jovuuk-
ra, hozzánk való szerzetiből bortsát.

Heb. 13. 5. ván reánk, ő maga-is mindenkor,
Deut. 31. 8. mindenütt, és mindenekben jelen-
Jos. 1. 5. vagyon, és hajlando a' mi segedel-

műnkre. El-is kell pedig ezt hi-
nünk, ha hitetlenek nem akarunk len-
ni, mert erre sok rendbeli ígéretünk
vadnak a' Szent Írásban. Így ajánlja
az Isten magát az ő népének, hogy
Isa. 4. 4. hajlékot terem nekik, és az ő gyá-
lekezeten nappal felbőr, és ködöt,
és szá-

száka pedig lágyo-
rasságát szerez;
ékek az ő olajma-
nak hajléka, ár-
tla' bőséggellen, és
a' ember magát el-
az is ellen. Az I-
ével való ilyen jel-
en bizonságot Mo-
esi: Et az Ur me-
ik, nappal felbőr-
gy veretlené áker-
enig tiszta szőlő-
ságot szerzene ne-
nappal mehetnéne
közvet-el a' földön
al, sem a' tiszta szőlő-
bl. Vilhontag, el-me-
rt az Istennek Áron-
rael táborának elő-
és a' Sereg után
sínk-okért, az el-
őnek szőlő-á, hárm-
Egyiptom szőlő-
és szá-

és szaka pedig lángozo tűznek fe-
 nyességét szerez; Es jelen lesz-
 nék az ő oltalma. Melly oltal-
 lomnak hajléka, árnyék lesz nap-
 pal a' hévség ellen, és oltalom, a' ho-
 vá ember magát el-rejtse a' veszély,
 és az eső ellen. Az Istennek az ő né-
 pével való ilyen jelen voltáról té-
 fzen bizonságot Moyses, imez-igék-
 ben: Es az Úr méggyen vala előtt-
 tők, nappal felhőnek oszlopában, Exod. 14.
9.21.
 hogy vezérle né őket az úton: Ejel
 pedig tűznek oszlopában, hogy vilá-
 gosságot szerzene nékik, hogy éjel,
 és nappal mehetnének. Mert nem
 távozott el a' felhőnek oszlopa nap-
 pal, sem a' tűznek oszlopa éjel a' nép
 elől. Viszontag, el-mene annak oká-
 ért az Istennek Angyala, a' ki az Exod. 14.
9.19.
 Izrael táborának előtte méggyen va-
 la, és a' Sereg után kezdé menni,
 minek-okaért, az előttők járó fel-
 hőnek oszlopa-s, hátul kerülvén, az
 Egyiptombélieknek sötétseget, az 9.20.
 Iz-

Izraelitáknak pedig világosságot
tart vala, úgy annyira hogy egy-
máshoz nem közelíthetnének. Így
vigasztallya Elaiás által is az ő né-
pét, a' Babylloniai fogság ellen:

- Esa. 49. 26. Azt mondja az Úr, a' te teremőd
ô Jákob, és a' te formálód, ô Izrael.
Ne fély; mert meg-váltottalak, e-
nyim vagy, és nevedről nevezlek té-
gedet. Mikor a' vízen által me-
néndesz, veled léfzek, és a' vizek
el nem boritnak tégedet. Mikor a'
tűzön járandasz meg nem égsz, és
a' láng meg nem perfelt tégedet. Mert
én vagyok a' te Urad Istened, meg-
szentelőd, és meg-tartód. Ne fély
30. És így. azért mert te veled vagyok &c. Sz.
Pál-is Chörintusban a' Pogányok-
nak tanítására ekképpen vigasztal-
lya, és erősíti meg az Úr; érzakai
18. 9. látásban: Ne fély (ugy-mond) ha-
nem szolly, és ne halgas, mert én te
veled vagyok és senki nem támad
6. 10. (ugy) read, hogy néked ártasson.
Dá-

David sokszor meg-probálta az Isten-
nek, az ő nyomoruságiban véle való
jelen lételét, azért így biztatta
magat: Még ha színtén a' halál- Psal. 23.4.
nak árnyékának völgyében járnék-
is, nem félek a' gonosztól, mert te U-
ram én velem vagy: A' te vesz-
szöd, és botod meg vigasztalnak en-
gemet. Még sok ezer ellenségtől- Psal. 3.7.
is, melly minden felől meg-környéke-
zett engemet, semmit nem félek;
Ha színtén környálem tábori jár- Psal. 27.3.
nának; és hogy ha had támadna is
én ellenem, nem fél az én szívem:
Hanem le fekszem, el aluszom, Psal. 3.6.
és fel-kelek, mert az Ur' kiben bi-
zom, oltalmaz engemet. Ismét, az Ps. 118.6.
Ur' én velem vagyon, nem félek, hogy
árhátna nékem az ember. Az 6.7.
Ur' én velem vagyon, az én segítő- Psal. 56. 9.
jim között, és én meg-látom, az én Es 12.
ellen-segímen, a' mi ke'vénok. Mikor Heb. 13.6.
maga hon nem lécében, az amaleki- 1. Sam. 30.
táknak helyét Telikagot, fel-vev.

L

vén,

vén, és meg-égetvén, feleségeket, gyermekeket, rabságra vitték volna, melly miatt, a' nép keferüségében meg-akarná őtet kövezni, ek-

6.8. 63. képpen erőssíté-meg magát, az ő U-
poqueur. rában Istenében; Hogy meg-ázzná, és verné az ellenséget. Ezechiás-is, az ő hatalmas ellensége; Senacherib ellen, így vigasztallya, és erőssíté-meg, az Istennek jelen létében bizván, mind magát, s. mind az ő népet:

2. Chrö. 32 Erőfiek legyetek, és bátorságossá-
6.7. semmis se fellyetek, meg se retten-

nyetek az Assyriai Királytól, és a véle való sokaságtól, mert mi velünk többen vadnak, hogy nem ő véle. Eő véle külső testi erősség vagyon, mi

6.8. velünk pedig vagyon, a' mi Urunk Istenünk, hogy meg-segéllyen minket, és hadakozzék mi érettünk. Az Anyaszentegyháznak feje, az Ur Jesus Christus-is, így dicselkedik, az Istennek nyomoruságiban való jelenlé-

2. Pé. 30. 6. tével, és segédelmével; *Az erőse-*
sten

Remet adtam a' verőknek, és az én
ortzámat a' szaggaróknak: Az
én ortzámat el nem vontam a' gyá-
lázatok előtt, és a' pökdöfés előtt.

Az Ur Isten pedig nekem segítse-
gem, azért nem szégyenültem meg,
annak-okaért keményítettem meg

6. 7.

az én ortzámat, mert tudtam hogy
meg nem szégyenülök: Mivel kö-
zel vagyok, a' ki engemet meg. iga-

6. 8.

zait. *Ec.* Innét, jobb mindenkor ki-
sértetett szenvednünk, hogy az Isten
velünk legyen, mint kísértet nélkül
lévén, az Isten tőlünk el-távozzék.

6. 9.

*Hinc qui-
dā: Dami-
hi semper
tribulatio-
nē, ut sem-
per possis es-
se mecum.*

3. Ha el hiszszük, hogy az Isten
mindenható lévén, nem csak jelen-
vagyon mi velünk nyomoruságink-
nak idején, de meg is szabadíthat ha-

akar: Mert kitsoda, hatalmas I- *Pf. 18. 32.*
sten, a' mi Istenünk kívál. Job Pá- *Job 24. 1.*
triárcha meg-isméri Őtet minden-
hatóak lenni: Azért így felel neki:

Tudom, hogy te mindent teletedbe
tesz, és hogy senki téged el nem fordít.

Job 42. 7.

Esa. 63. 1. *hat attól, a' mit el-gondoltál. Eő maga-is az Ur elégségesnek mondja magát a' meg-tartásra &c.*

4. Ha el-hilzszük, hogy nem csak hatalma vagyon néki a' segítségre, és meg-tartásra, de egyszer-s mind akar-is meg-segíteni, és meg-tartani.

Tit. 2. 14. *ni, mert azért adta magát mi éretünk, hogy meg-váltanaminket, és magának szentelne; Melly nem egyébből, hanem szeretetből lőtt;*

Joh. 13. 1. *A' kiket pedig ő egyszer szeretett, mind végig szereti azokat: Ezt*

Jer. 31. 3. *maga mondásával így erőlteti: Eő-rökké való szeretettel szerettelek tégedet, és azért terjesztettem reád, az én irgalmaságomat &c. Szána-*

Pf. 103. 13. *kozo Atyánk-is ő minékünk, ki nem különben könyörül, az őtet felökön, mint az atya szokott könyörülni az ő fiaira. Sőt, a' mi testi atyáinknak, és anyáinknak szereteteiket fellyül mullyá, az ő mi hozzánk való szere-*

Pf. 17. 10. *teit, kik ha el-hagynak is minket, de*

ő hoz-

ő hozza véjzen.
hog' az anyák el-
az ő ki gyermekét
könyörölnek az ő
De ha színtén azok
vének is, ő el nem fe-
mondja) mi rolnak:
nyerére fel-irt mink
minékünk fejünk, és
ter magának igazság
&c. meg örök időkn
szított: Milyképen f
ő-rehát mi rolnak tá
zsefűről? Bizonyára
nem islekedheti, ho
noruságunkban meg
jüteni, és tartani.
5. ha el-hilzszük,
vélhez való kegyelm
pen a' kérezt' viselése
sokra ki-jelenteni és
Es minden ő háborusa
edgyvát szenvedén,
való szeretetből, és k

ő hozzája véjzen. Ugy vagyon,
 hog' az anyák el nem felelkezhetnek *Esa. 49. 15.*
 az ő kis gyermekekről, úgy hogy ne
 könyörülne nek az ő méheknek fiain;
De ha szintén azok el-felelkezhet- 9. 16.
nének-is, ő el nem felelkez-nék (azé
 mondja) *mi rolunk:* Mivel az ő te-
 nyerére fel-irt minket. Ugyan-is ő
 minékünk fejünk, és férjünk, ki min-
 ket magának igazságban, ítéletben,
 &c. még örök időknél előtte el-vá-
 lasztott: Miképpen felelkezhetnék
 el tehát mi rolunk tagjairól, és je-
 gyefiről? Bizonyára semmi-képpen
 nem tselekedheti, hogy minket ayo-
 moruságinkban meg nem akarna se-
 gíteni, és tartani.

5. ha el-hiszfizük, hogy az ő Hi-
 veihez való kegyelmet, kivált-kép-
 pen a' kereszt viseléséknek idején,
 szokta ki-jelenteni és meg mutatni;
 Es minden ő háboruságokban, vélek *Esa. 63. 9.*
 edgyütt szenvedvén, az ő hozzájuk *Deut. 7. 7.*
 való szerelméből, és kegyelmességéből. *És.*

- Ből meg, szabadittya őket: &c. Er-
ről nagy szép ígéretet téstzen a' Pro-
phéta által az ő Hiveinek, így szol-
 Jer. 31. 9. Ván: Kegyelemmel hozom vissza
 őket, és a' vizeknek folyásá mellett
 igaz úton, holott el nem esnek, hordo-
 zom őket: Mert az Izraelnek At-
 tyá léstszek, és az Ephraim ennékem
 első szülöttem: Avagy nem ked-
 ves fiam, és gyermekemé ő ennékem?
 6. 20. Minek-okaért meg-emlekezvén
 őrola, az én belső tagaim meg-in-
 dulnak ő rajta, azért könyörülvén
 könyörülök ő rajta. Ugyan-is bánat-
 2. Sam. 3. 31. tal illet ő, de az ő kegyelmességének
 kizdagsága szerint, ismét kegyel-
 6. 30. mes léstzen. Mind örökké el sem-
 6. 32. hágy. Sőt mikor vér-is, nem szivó-
 szerint vér, hogy lábaiival meg-ron-
 taná a' földnek minden foglyait. &c.
 6. 33. Avagy kitsoda olyan Isten, mint a'
 mi Istenünk, ki el-vész a' mi álnok-
 Mich. 7. 18. ságinkat, és nem mind örökké tartja
 meg az ő haragját, mivel gyönyör-
 kö-

ődik igazalma-
 én könyörülve
 vi álnok-
 nélyes-
 őneiket. Mert
 mottadányok
 ragunk, az ő
 6. 30. minket.

6. Ha meg-vil-
 gyes ígéretek tést-
 uságinkból, és ke-
 6. 30. alo meg-szabadi-
 Híj segitsegül eng-
 ragodnak idején
 6. 32. aditalak ségedet,
 engemet; az mon-
 6. 33. a viszonzag- így b-
 6. 34. 6. 35. 6. 36. 6. 37. 6. 38. 6. 39. 6. 40. 6. 41. 6. 42. 6. 43. 6. 44. 6. 45. 6. 46. 6. 47. 6. 48. 6. 49. 6. 50. 6. 51. 6. 52. 6. 53. 6. 54. 6. 55. 6. 56. 6. 57. 6. 58. 6. 59. 6. 60. 6. 61. 6. 62. 6. 63. 6. 64. 6. 65. 6. 66. 6. 67. 6. 68. 6. 69. 6. 70. 6. 71. 6. 72. 6. 73. 6. 74. 6. 75. 6. 76. 6. 77. 6. 78. 6. 79. 6. 80. 6. 81. 6. 82. 6. 83. 6. 84. 6. 85. 6. 86. 6. 87. 6. 88. 6. 89. 6. 90. 6. 91. 6. 92. 6. 93. 6. 94. 6. 95. 6. 96. 6. 97. 6. 98. 6. 99. 6. 100. 6. 101. 6. 102. 6. 103. 6. 104. 6. 105. 6. 106. 6. 107. 6. 108. 6. 109. 6. 110. 6. 111. 6. 112. 6. 113. 6. 114. 6. 115. 6. 116. 6. 117. 6. 118. 6. 119. 6. 120. 6. 121. 6. 122. 6. 123. 6. 124. 6. 125. 6. 126. 6. 127. 6. 128. 6. 129. 6. 130. 6. 131. 6. 132. 6. 133. 6. 134. 6. 135. 6. 136. 6. 137. 6. 138. 6. 139. 6. 140. 6. 141. 6. 142. 6. 143. 6. 144. 6. 145. 6. 146. 6. 147. 6. 148. 6. 149. 6. 150. 6. 151. 6. 152. 6. 153. 6. 154. 6. 155. 6. 156. 6. 157. 6. 158. 6. 159. 6. 160. 6. 161. 6. 162. 6. 163. 6. 164. 6. 165. 6. 166. 6. 167. 6. 168. 6. 169. 6. 170. 6. 171. 6. 172. 6. 173. 6. 174. 6. 175. 6. 176. 6. 177. 6. 178. 6. 179. 6. 180. 6. 181. 6. 182. 6. 183. 6. 184. 6. 185. 6. 186. 6. 187. 6. 188. 6. 189. 6. 190. 6. 191. 6. 192. 6. 193. 6. 194. 6. 195. 6. 196. 6. 197. 6. 198. 6. 199. 6. 200. 6. 201. 6. 202. 6. 203. 6. 204. 6. 205. 6. 206. 6. 207. 6. 208. 6. 209. 6. 210. 6. 211. 6. 212. 6. 213. 6. 214. 6. 215. 6. 216. 6. 217. 6. 218. 6. 219. 6. 220. 6. 221. 6. 222. 6. 223. 6. 224. 6. 225. 6. 226. 6. 227. 6. 228. 6. 229. 6. 230. 6. 231. 6. 232. 6. 233. 6. 234. 6. 235. 6. 236. 6. 237. 6. 238. 6. 239. 6. 240. 6. 241. 6. 242. 6. 243. 6. 244. 6. 245. 6. 246. 6. 247. 6. 248. 6. 249. 6. 250. 6. 251. 6. 252. 6. 253. 6. 254. 6. 255. 6. 256. 6. 257. 6. 258. 6. 259. 6. 260. 6. 261. 6. 262. 6. 263. 6. 264. 6. 265. 6. 266. 6. 267. 6. 268. 6. 269. 6. 270. 6. 271. 6. 272. 6. 273. 6. 274. 6. 275. 6. 276. 6. 277. 6. 278. 6. 279. 6. 280. 6. 281. 6. 282. 6. 283. 6. 284. 6. 285. 6. 286. 6. 287. 6. 288. 6. 289. 6. 290. 6. 291. 6. 292. 6. 293. 6. 294. 6. 295. 6. 296. 6. 297. 6. 298. 6. 299. 6. 300. 6. 301. 6. 302. 6. 303. 6. 304. 6. 305. 6. 306. 6. 307. 6. 308. 6. 309. 6. 310. 6. 311. 6. 312. 6. 313. 6. 314. 6. 315. 6. 316. 6. 317. 6. 318. 6. 319. 6. 320. 6. 321. 6. 322. 6. 323. 6. 324. 6. 325. 6. 326. 6. 327. 6. 328. 6. 329. 6. 330. 6. 331. 6. 332. 6. 333. 6. 334. 6. 335. 6. 336. 6. 337. 6. 338. 6. 339. 6. 340. 6. 341. 6. 342. 6. 343. 6. 344. 6. 345. 6. 346. 6. 347. 6. 348. 6. 349. 6. 350. 6. 351. 6. 352. 6. 353. 6. 354. 6. 355. 6. 356. 6. 357. 6. 358. 6. 359. 6. 360. 6. 361. 6. 362. 6. 363. 6. 364. 6. 365. 6. 366. 6. 367. 6. 368. 6. 369. 6. 370. 6. 371. 6. 372. 6. 373. 6. 374. 6. 375. 6. 376. 6. 377. 6. 378. 6. 379. 6. 380. 6. 381. 6. 382. 6. 383. 6. 384. 6. 385. 6. 386. 6. 387. 6. 388. 6. 389. 6. 390. 6. 391. 6. 392. 6. 393. 6. 394. 6. 395. 6. 396. 6. 397. 6. 398. 6. 399. 6. 400. 6. 401. 6. 402. 6. 403. 6. 404. 6. 405. 6. 406. 6. 407. 6. 408. 6. 409. 6. 410. 6. 411. 6. 412. 6. 413. 6. 414. 6. 415. 6. 416. 6. 417. 6. 418. 6. 419. 6. 420. 6. 421. 6. 422. 6. 423. 6. 424. 6. 425. 6. 426. 6. 427. 6. 428. 6. 429. 6. 430. 6. 431. 6. 432. 6. 433. 6. 434. 6. 435. 6. 436. 6. 437. 6. 438. 6. 439. 6. 440. 6. 441. 6. 442. 6. 443. 6. 444. 6. 445. 6. 446. 6. 447. 6. 448. 6. 449. 6. 450. 6. 451. 6. 452. 6. 453. 6. 454. 6. 455. 6. 456. 6. 457. 6. 458. 6. 459. 6. 460. 6. 461. 6. 462. 6. 463. 6. 464. 6. 465. 6. 466. 6. 467. 6. 468. 6. 469. 6. 470. 6. 471. 6. 472. 6. 473. 6. 474. 6. 475. 6. 476. 6. 477. 6. 478. 6. 479. 6. 480. 6. 481. 6. 482. 6. 483. 6. 484. 6. 485. 6. 486. 6. 487. 6. 488. 6. 489. 6. 490. 6. 491. 6. 492. 6. 493. 6. 494. 6. 495. 6. 496. 6. 497. 6. 498. 6. 499. 6. 500. 6. 501. 6. 502. 6. 503. 6. 504. 6. 505. 6. 506. 6. 507. 6. 508. 6. 509. 6. 510. 6. 511. 6. 512. 6. 513. 6. 514. 6. 515. 6. 516. 6. 517. 6. 518. 6. 519. 6. 520. 6. 521. 6. 522. 6. 523. 6. 524. 6. 525. 6. 526. 6. 527. 6. 528. 6. 529. 6. 530. 6. 531. 6. 532. 6. 533. 6. 534. 6. 535. 6. 536. 6. 537. 6. 538. 6. 539. 6. 540. 6. 541. 6. 542. 6. 543. 6. 544. 6. 545. 6. 546. 6. 547. 6. 548. 6. 549. 6. 550. 6. 551. 6. 552. 6. 553. 6. 554. 6. 555. 6. 556. 6. 557. 6. 558. 6. 559. 6. 560. 6. 561. 6. 562. 6. 563. 6. 564. 6. 565. 6. 566. 6. 567. 6. 568. 6. 569. 6. 570. 6. 571. 6. 572. 6. 573. 6. 574. 6. 575. 6. 576. 6. 577. 6. 578. 6. 579. 6. 580. 6. 581. 6. 582. 6. 583. 6. 584. 6. 585. 6. 586. 6. 587. 6. 588. 6. 589. 6. 590. 6. 591. 6. 592. 6. 593. 6. 594. 6. 595. 6. 596. 6. 597. 6. 598. 6. 599. 6. 600. 6. 601. 6. 602. 6. 603. 6. 604. 6. 605. 6. 606. 6. 607. 6. 608. 6. 609. 6. 610. 6. 611. 6. 612. 6. 613. 6. 614. 6. 615. 6. 616. 6. 617. 6. 618. 6. 619. 6. 620. 6. 621. 6. 622. 6. 623. 6. 624. 6. 625. 6. 626. 6. 627. 6. 628. 6. 629. 6. 630. 6. 631. 6. 632. 6. 633. 6. 634. 6. 635. 6. 636. 6. 637. 6. 638. 6. 639. 6. 640. 6. 641. 6. 642. 6. 643. 6. 644. 6. 645. 6. 646. 6. 647. 6. 648. 6. 649. 6. 650. 6. 651. 6. 652. 6. 653. 6. 654. 6. 655. 6. 656. 6. 657. 6. 658. 6. 659. 6. 660. 6. 661. 6. 662. 6. 663. 6. 664. 6. 665. 6. 666. 6. 667. 6. 668. 6. 669. 6. 670. 6. 671. 6. 672. 6. 673. 6. 674. 6. 675. 6. 676. 6. 677. 6. 678. 6. 679. 6. 680. 6. 681. 6. 682. 6. 683. 6. 684. 6. 685. 6. 686. 6. 687. 6. 688. 6. 689. 6. 690. 6. 691. 6. 692. 6. 693. 6. 694. 6. 695. 6. 696. 6. 697. 6. 698. 6. 699. 6. 700. 6. 701. 6. 702. 6. 703. 6. 704. 6. 705. 6. 706. 6. 707. 6. 708. 6. 709. 6. 710. 6. 711. 6. 712. 6. 713. 6. 714. 6. 715. 6. 716. 6. 717. 6. 718. 6. 719. 6. 720. 6. 721. 6. 722. 6. 723. 6. 724. 6. 725. 6. 726. 6. 727. 6. 728. 6. 729. 6. 730. 6. 731. 6. 732. 6. 733. 6. 734. 6. 735. 6. 736. 6. 737. 6. 738. 6. 739. 6. 740. 6. 741. 6. 742. 6. 743. 6. 744. 6. 745. 6. 746. 6. 747. 6. 748. 6. 749. 6. 750. 6. 751. 6. 752. 6. 753. 6. 754. 6. 755. 6. 756. 6. 757. 6. 758. 6. 759. 6. 760. 6. 761. 6. 762. 6. 763. 6. 764. 6. 765. 6. 766. 6. 767. 6. 768. 6. 769. 6. 770. 6. 771. 6. 772. 6. 773. 6. 774. 6. 775. 6. 776. 6. 777. 6. 778. 6. 779. 6. 780. 6. 781. 6. 782. 6. 783. 6. 784. 6. 785. 6. 786. 6. 787. 6. 788. 6. 789. 6. 790. 6. 791. 6. 792. 6. 793. 6. 794. 6. 795. 6. 796. 6. 797. 6. 798. 6. 799. 6. 800. 6. 801. 6. 802. 6. 803. 6. 804. 6. 805. 6. 806. 6. 807. 6. 808. 6. 809. 6. 810. 6. 811. 6. 812. 6. 813. 6. 814. 6. 815. 6. 816. 6. 817. 6. 818. 6. 819. 6. 820. 6. 821. 6. 822. 6. 823. 6. 824. 6. 825. 6. 826. 6. 827. 6. 828. 6. 829. 6. 830. 6. 831. 6. 832. 6. 833. 6. 834. 6. 835. 6. 836. 6. 837. 6. 838. 6. 839. 6. 840. 6. 841. 6. 842. 6. 843. 6. 844. 6. 845. 6. 846. 6. 847. 6. 848. 6. 849. 6. 850. 6. 851. 6. 852. 6. 853. 6. 854. 6. 855. 6. 856. 6. 857. 6. 858. 6. 859. 6. 860. 6. 861. 6. 862. 6. 863. 6. 864. 6. 865. 6. 866. 6. 867. 6. 868. 6. 869. 6. 870. 6. 871. 6. 872. 6. 873. 6. 874. 6. 875. 6. 876. 6. 877. 6. 878. 6. 879. 6. 880. 6. 881. 6. 882. 6. 883. 6. 884. 6. 885. 6. 886. 6. 887. 6. 888. 6. 889. 6. 890. 6. 891. 6. 892. 6. 893. 6. 894. 6. 895. 6. 896. 6. 897. 6. 898. 6. 899. 6. 900. 6. 901. 6. 902. 6. 903. 6. 904. 6. 905. 6. 906. 6. 907. 6. 908. 6. 909. 6. 910. 6. 911. 6. 912. 6. 913. 6. 914. 6. 915. 6. 916. 6. 917. 6. 918. 6. 919. 6. 920. 6. 921. 6. 922. 6. 923. 6. 924. 6. 925. 6. 926. 6. 927. 6. 928. 6. 929. 6. 930. 6. 931. 6. 932. 6. 933. 6. 934. 6. 935. 6. 936. 6. 937. 6. 938. 6. 939. 6. 940. 6. 941. 6. 942. 6. 943. 6. 944. 6. 945. 6. 946. 6. 947. 6. 948. 6. 949. 6. 950. 6. 951. 6. 952. 6. 953. 6. 954. 6. 955. 6. 956. 6. 957. 6. 958. 6. 959. 6. 960. 6. 961. 6. 962. 6. 963. 6. 964. 6. 965. 6. 966. 6. 967. 6. 968. 6. 969. 6. 970. 6. 971. 6. 972. 6. 973. 6. 974. 6. 975. 6. 976. 6. 977. 6. 978. 6. 979. 6. 980. 6. 981. 6. 982. 6. 983. 6. 984. 6. 985. 6. 986. 6. 987. 6. 988. 6. 989. 6. 990. 6. 991. 6. 992. 6. 993. 6. 994. 6. 995. 6. 996. 6. 997. 6. 998. 6. 999. 6. 1000. 6. 1001. 6. 1002. 6. 1003. 6. 1004. 6. 1005. 6. 1006. 6. 1007. 6. 1008. 6. 1009. 6. 1010. 6. 1011. 6. 1012. 6. 1013. 6. 1014. 6. 1015. 6. 1016. 6. 1017. 6. 1018. 6. 1019. 6. 1020. 6. 1021. 6. 1022. 6. 1023. 6. 1024. 6. 1025. 6. 1026. 6. 1027. 6. 1028. 6. 1029. 6. 1030. 6. 1031. 6. 1032. 6. 1033. 6. 1034. 6. 1035. 6. 1036. 6. 1037. 6. 1038. 6. 1039. 6. 1040. 6. 1041. 6. 1042. 6. 1043. 6. 1044. 6. 1045. 6. 1046. 6. 1047. 6. 1048. 6. 1049. 6. 1050. 6. 1051. 6. 1052. 6. 1053. 6. 1054. 6. 1055. 6. 1056. 6. 1057. 6. 1058. 6. 1059. 6. 1060. 6. 1061. 6. 1062. 6. 1063. 6. 1064. 6. 1065. 6. 1066. 6. 1067. 6. 1068. 6. 1069. 6. 1070. 6. 1071. 6. 1072. 6. 1073. 6. 1074. 6. 1075. 6. 1076. 6. 1077. 6. 1078. 6. 1079. 6. 1080. 6. 1081. 6. 1082. 6. 1083. 6. 1084. 6. 1085. 6. 1086. 6. 1087. 6. 1088. 6. 1089. 6. 1090. 6. 1091. 6. 1092. 6. 1093. 6. 1094. 6. 1095. 6. 1096. 6. 1097. 6. 1098. 6. 1099. 6. 1100. 6. 1101. 6. 1102. 6. 1103. 6. 1104. 6. 1105. 6. 1106. 6. 1107. 6. 1108. 6. 1109. 6. 1110. 6. 1111. 6. 1112. 6. 1113. 6. 1114. 6. 1115. 6. 1116. 6. 1117. 6. 1118. 6. 1119. 6. 1120. 6. 1121. 6. 1122. 6. 1123. 6. 1124. 6. 1125. 6. 1126. 6. 1127. 6. 1128. 6. 1129. 6. 1130. 6. 1131. 6. 1132. 6. 1133. 6. 1134. 6. 1135. 6. 1136. 6. 1137. 6. 1138. 6. 1139. 6. 1140. 6. 1141. 6. 1142. 6. 1143. 6. 1144. 6. 1145. 6. 1146. 6. 1147. 6. 1148. 6. 1149. 6. 1150. 6. 1151. 6. 1152. 6. 1153. 6. 1154. 6. 1155. 6. 1156. 6. 1157. 6. 1158. 6. 1159. 6. 1160. 6. 1161. 6. 1162. 6. 1163. 6. 1164. 6. 1165. 6. 1166. 6. 1167. 6. 1168. 6. 1169. 6. 1170. 6. 1171. 6. 1172. 6. 1173. 6. 1174. 6. 1175. 6. 1176. 6. 1177. 6. 1178. 6. 1179. 6. 1180. 6. 1181. 6. 1182. 6. 1183. 6. 1184. 6. 1185. 6. 1186. 6. 1187. 6. 1188. 6. 1189. 6. 1190. 6. 1191. 6. 1192. 6. 1193. 6. 1194. 6. 1195. 6. 1196. 6. 1197. 6. 1198. 6. 1199. 6. 1200. 6. 1201. 6. 1202. 6. 1203. 6. 1204. 6. 1205. 6. 1206. 6. 1207. 6. 1208. 6. 1209. 6. 1210. 6. 1211. 6. 1212. 6. 1213. 6. 1214. 6. 1215. 6. 1216. 6. 1217. 6. 1218. 6. 1219. 6. 1220. 6. 1221. 6. 1222. 6. 1223. 6. 1224. 6. 1225. 6. 1226. 6. 1227. 6. 1228. 6. 1229. 6. 1230. 6. 1231. 6. 1232. 6. 1233. 6. 1234. 6. 1235. 6. 1236. 6. 1237. 6. 1238. 6. 1239. 6. 1240. 6. 1241. 6. 1242. 6. 1243. 6. 1244. 6. 1245. 6. 1246. 6. 1247. 6. 1248. 6. 1249. 6. 1250. 6. 1251. 6. 1252. 6. 1253. 6. 1254. 6. 1255. 6. 1256. 6. 1257. 6. 1258. 6. 1259. 6. 1260. 6. 1261. 6. 1262. 6. 1263. 6. 1264. 6. 1265. 6. 1266. 6. 1267. 6. 1268. 6. 1269. 6. 1270. 6. 1271. 6. 1272. 6. 1273. 6. 1274. 6. 1275. 6. 1276. 6. 1277. 6. 1278. 6. 1279. 6. 1280. 6. 1281. 6. 1282. 6. 1283. 6. 1284. 6. 1285. 6. 1286. 6. 1287. 6. 1288. 6. 1289. 6. 1290. 6. 1291. 6. 1292. 6. 1293. 6. 1294. 6. 1295. 6. 1296. 6. 1297. 6. 1298. 6. 1299. 6. 1300. 6. 1301. 6. 1302. 6. 1303. 6. 1304. 6. 1305. 6. 1306. 6. 1307. 6. 1308. 6. 1309. 6. 1310. 6. 1311. 6. 1312. 6. 1313. 6. 1314. 6. 1315. 6. 1316. 6. 1317. 6. 1318. 6. 1319. 6. 1320. 6. 1321. 6. 1322. 6. 1323. 6. 1324. 6. 1325. 6. 1326. 6. 1327. 6. 1328. 6. 1329. 6. 1330. 6. 1331. 6. 1332. 6. 1333. 6. 1334. 6. 1335. 6. 1336. 6. 1337. 6. 1338. 6. 1339. 6. 1340. 6. 1341. 6. 1342. 6. 1343. 6. 1344. 6. 1345. 6. 1346. 6. 1347. 6. 1348. 6. 1349. 6. 1350. 6. 1351. 6. 1352. 6. 1353. 6. 1354. 6. 1355. 6. 1356. 6. 1357. 6. 1358. 6. 1359. 6. 1360. 6. 1361. 6. 1362. 6. 1363. 6. 1364. 6. 1365. 6. 1366. 6. 1367. 6. 1368. 6. 1369. 6. 1370. 6. 1371. 6. 1372. 6. 1373. 6. 1374. 6. 1375. 6. 1376. 6. 1377. 6. 1378. 6. 1379. 6. 1380. 6. 1381. 6. 1382. 6. 1383. 6. 1384. 6. 1385. 6. 1386. 6. 1387. 6. 1388. 6. 1389. 6. 1390. 6. 1391. 6. 1392. 6. 1393. 6. 1394. 6. 1395. 6. 1396. 6. 1397. 6. 1398. 6. 1399. 6. 1400. 6. 1401. 6. 1402. 6. 1403. 6. 1404. 6. 1405. 6. 1406. 6. 1407. 6. 1408. 6. 1409. 6. 1410. 6. 1411. 6. 1412. 6. 1413. 6. 1414. 6. 1415. 6. 1416. 6. 1417. 6. 1418. 6. 1419. 6. 1420. 6. 1421. 6. 1422. 6. 1423. 6. 1424. 6. 1425

ködik irgalmaságban. Horzánk té-
vén könyörül rajtunk, eh. rapodja a'
mi álnokságinkat, és a' tengernek 6. 19.
mélységes örvényjében veti minden
bűneinket. Meri tudja, hogy igen Psal. 103. 6
romlott cédények, gyengék, és gyarlók ad 17.
vagyunk, az ért. crónk felelt nem
sajtol minket.

6. Ha meg-vizsgállyuk, melly ke-
gyes ígéreteket tészén, a' mi nyomo-
ruságinkból, és kerézt viselékinkből
valo' meg-szabadittatásunk felől:

Hij segítségül engemet a' te nyomo- Ps. 30. 1.
ruságodnak idején, és én meg-sza-
baditalak tégedet, hogy te-is ditsóíts
engemet; azt mondja ő maga az Ur.
Es viszontag, így biztattya az őtet
szeretőket: Valamihelt segítségül Ps. 91. 1.
bívnak engemet, meg-halgatom ő-
ket; vélek vagyok háboruzásokban,
meg-wentem, és meg-ditsóítem:
Hosszu napokkal bé-töltöm őket,
és meg-mutatom nékik az én sza-
badításomat. Vessük az Urra tehát Ps. 35. 23.

a' mi terhelünket, és ő gondot visel mi-
rolunk. Es nem engedi, hogy mind-
örökké háborgassunk. Fellyük ö-
tet, és kényőörgjünk neki, mert ő

Psf. 145. 19. az ötet felőknek akarattyaokat részi-
és kényőrgéseket meg halgatván.

2. Thos. 3. 3. meg-szabadítja őket; Hiv az Ur,
ki meg erősít minket, és meg őriz
minden gonoszról. Sőt olly hajlando
a' mi segítségünkre, és nyomorusá-
gunknak idején hozzá nyújtott kő-
nyőrgésünknek meg halgatására, hog

Esa. 63. 24. még minék előtte kiáltanánk meg-
halgat, és még minék előtte szolla-
nánk, imusár hallja. Erre nézve id-
vőziünk is a' kereszt viselésék ellen,
vigasztalván minket, azt mondja u-

Job. 16. 20. gyan, hogy sirunk, és jajgatunk, de
a' mi keserűségünk örömré fordul.
Annak okaért, mivel meg jövendőt
nyomoruságokat és keserűségeket
szenvedünk, csak az vagyon hátra,
hogy meg-igért örömet is várjunk.

7. VÉ-

7. Végezetre ha meg-gondol-
lyuk a régi idöket, és észünkben ves-
szük, mennyi sok nyomorúságok, és
kerefst viselések alá voltak vettet-
vén az Istennek szerelmes emberi,
és mind azokból alkalmatos időben
kegyelmessen meg-szabadította ö-
ket: Mivel hogy biztanak ő benne,
nem hadra öket meg-szégyenülni:
Az első világbélieket mind el-veszt-
vén, *Noét* az ő hiv-emberét, egész há- *Genes. 7.*
za népével edgyütt meg-tartotta,
Sodomát, *Gemorrát*, és a körül va-
ló városokat, minden benne lévők-
kel edgyütt *kénkőves tűz által* meg- *Genes. 19.*
emésztvén, az ő kedves szolgáját *Lo-*
tot meg-mentette, és ki-vitte. *A-*
*brahám*tól az ő kedves házasa, és buj- *Genes. 12.*
dosa társa *Sárai*, kétszer vétetett el,
de az Isten, ki az ő Hiv-eire minden *Genes. 20.*
koron, mindenütt, és minden ügyök-
ben gondot szokott viselni, tisztaság-
ban meg-tartván, és oltalmazván,
hatalmasul viszontag meg-adatta né-
ki.

- Gen. 31. 1. ki. *Jakob Pátriárcha Mesopotámia*
ad 22. *ból Lábán hire-nélkül el-indula*
vân; a' Lábán minden rokonságit
9. 23. melléje vévé, és hét napi járó földig
űzé őtet, hogy el-vesztene; De az
Isten meg-jelennvén néki álmában,
9. 24. ezt monda: *Meg-lárd, hogy a'*
9. 29. *Jákok ellen ne szoly-sejot se-gonoszt.*
Az ő atyafia, Esau dühösködvén ő
Gen. 33. 1. ellene, négy száz fersakkal meg-jen
ő eleiben, de az-isten úgy meg-lágyi-
totta az ő szívet, hogy nem csak nem
bántaná őtet, ki ellen az elött kegyet-
lenül fenekedett, sőt inkább nyakára
9. 4. borulván keservesen sira: *Mivel*
Gen. 27. 41. *hogy ő is hit által, és keserves sirással*
Genes. 32. *meg-elegyített könyörgéssel az Istent*
Hos. 12. 4. *meg-talalta vala. Josephet az ő el-*
Genes. 37. *lene dühösködő atyafiaitól, és a'*
Genes. 39. *Pharaho tömlöttzéből, véle lévén,*
• 9. 21. *kegyelmessen meg-izabadítá, és egész*
Genes. 41. *Egyiptomon Urrá tévé: Mojsést*
Exod. 2. *tsersemő korában, a' több gyermekek-*
46. 7. *kel valo meg-ölettetéstől, Pharaho-*
nak,

nak, és az Egyiptusoknak, hason-
 lo-képpen, a párt ütő Sidoknak egy-
 nehányszori ellene való támadások. *Exod. 14.*
 tolt, és gonoszszándékoktól, kegyel- *Nam. 12.*
 messen meg-szabadította, és mind *Nam. 14.*
 végig meg-tartotta. *Nam. 16.* **Job Pátriár-**
chát, minden külső jóvaitól és gyer-
 mekitől-is meg-fosztván, testére ret- *Job. 1. 2.*
 tenetes fekélyeket, s-még ezen ki- *sequent.*
 vól, barátinak, és feleségének, inger-
 léseket, és káromlásokat bortsátá-
 De mindezekből kegyelmeffen meg-
 szabadítván, valami el-vétegette vol-
 tóle, meg-adá nékie az Úr, és an-
 nak-felette valamie volt, két annyi- *Job. 42.*
 ra meg-öregbité: Ugyannyira, hogy *G. 10.*
 az ő életének vége, mint elei inkább *G. 12.*
 meg-áldaték. **Dávidot** az Oroszlá- *ad finem.*
 nyoktól, Medvéktől, Goliáttól, Phi-
 listeusoktól, Saultól, Absolontól, és
 minden egyéb ellenségeitől hívsege-
 sen meg-oltalmazta. Illyést az isten-
 telen Achábtól, és Jezabeltől ke-
 gyelmeffen védelmezte: Az éhség-

nek idején a' hollók; őz vegy- asz-
szony, és Angyal által tápláltatta.

2. Reg. 4. a' Prophéta fel-fegyőnek; korso ola-

1. ad 8. jouskáját; ez a' jól-tévő Isten; úgy
meg-izaporította; hogy el-adván,
az arrából; nem csak az ötet keferge-
tő; és szorongató adolsának rene-
eleget; de a' maradékiából maga is

2. Reg. 6. a' fiaival együtt tápláltatnék Eli-

13. ad 23. seust Dóthanban a' Syriai Királynak
fokaságu serege, kőrös kőnyűl vé-
vén, az Ur annyi segitsegget küldé né-
kte a' mennyekből, hogy kőnyörgése-
re meg-nyitván az ő szolgájának
szemeit, meg-látná, hogy a' hegy-
6. 17. rakva volna lovasokkal, és tűz és sze-
ker volna Eliseu mellett kőrös kő-
nyűl. Es az után meg-veré azokat
vaksággal, úgy annyira, hogy Eli-
seu szintén Samariában, az ő el-
lenségek közzé az Izrael Királya-
hoz vinné és vezetné őket. Danielt
az Oroszlányok verméből a' három
iffjakat az égő kementzéből, és Jo-
nást

nást a' tzet. halnak gyomrából, il-
lyenképpen szabadítá-meg. az Ur.
Ezechiás Király az Isten városával 2. Chron. 32.
és népével edgyütt, midőn a' károm- a' 1. ad 23.
kodo Senacheribtől szorongattatnék,
és kesergettenék, könyörgésében az. 6. 20.
Urhoz fel kiáltá, és az Ur el-bo-
tsátván az ő Angyalát, meg öleté 6. 21.
a' Hadnak minden erőseit, Hadna-
gyait, és Eszedelmit, százn yoltz. Esa. 37. 36.
van ötezer emberekig: Ugy hogy a'
Király szégyennel szaladván a' Ni- & sequent.
nivében, az önnön maga fiaitól ölet-
tetnék-meg. Márdochest, és ö vé-
le az egész Anyaszente gyházat, a' ke- Esth. 3.
vélý Hámántól, és több ellenségei-
től meg szabadítván, azokra téríté a'
gonoszt, mellyet ő reájok szántanak
vala, és a' Hámánt az ötven sing a-
kaszto-fára, mellyet Márdoches-
nak tsináltatott vala, fel akaszta-
tá. Márdochest pedig az ő tisztí-
ben állatá. Így szabadítá-meg az e-
gész Anyaszente gyházat, sok és ha-

talmas tsuda téreli által, elsőben az
Aegyiptomi inégből, az után a' Bi-
 rák idejében valo fok fele szorongat-
 tatásokból, és nyomoruságokból:
Végezetre, a' Babylioniai kemény
 fogságból. De ki győzné mind elő-
 számlálói, kiker, hol, mint, és mi mo-
 don, vagy mitsoda inégekben, és
 keresztfelélésekből szabadított meg,
 az ő benne bizo Hívei között: Az Új
Testamentumban is az ő Anyaszent-
 egyházat, és annak igaz tagjait, ok
 melly nagy és fok rendbéli ütdözé-
 sekben, mint egy tengeri háboruk-
 ban, és szél-veszékben hanyattatott
 barksáskát meg-oltalmazta, és vé-
 delmezte; s mind ez ideig kegyel-
 messen meg-tartotta. Pétert, Pált,
és Silást, a' rőmlőztből hatalmas e-
 rejével ki-hozta. Viszontag, Szent
Pált, a' Damaskusbélieknek utánna
 2. Timor. 4. valo teskedésektől, és Romában a'
 6. 16. Tsászár előtt valo vádoltatásabol
 meg-mentette, melly utolforal az e
 mond.

2. Timor. 4.
 6. 16.

TAT
 mondja, hogy
 el-hadták és
 De az Úr ő m
 erőfeszítte őret.
 dította az Orosz
 Vételkedhertén
 hozzánk valo jo
 dításában? Hí
 tatlan ő, mind va
 ágira, és tseleke
 ezkerennyi nag
 fegéből illy hat
 mesül meg-szab
 dította; bizony
 lo kifestetinkből
 bol meg-szabadit
 badin, csak neki
 kük pedig idvö
 lyon: Mert m
 nagy ő neki az ő
 baditásokra, min
 feg, és jo volta
 nem kifestedett.
 nyomorúságok

mondja, hogy noba őtet mindnyájan
el-hadták, és senki mellette nem volt:
De az Úr ő mellette álván, meg-
erősítette őtet. Őc. Es meg szaba-
ditotta az Oroszlány szájából. Mit
kétkelkedhetnénk tehát mi-is, az ő mi-
hosszánk való jó-voltában, és szaba-
dításában? Hiszem meg-változha-
tarlan ő, mind valóságára, tulajdon-
ságira, és tselekedetire nézve. Ha-
ezeket ennyi nagy, és sok rendbéli in-
ségekből illy hatalmasul, és kegyel-
mesül meg-szabadíthatta, és szaba-
ditotta; bizonyára minket-is hason-
ló kísértetinkből, és nyomoruságink-
ból meg-szabadíthat, és meg-is sza-
badít, csak néki dicsőffégre, s. né-
küak pedig idvőfféggünkre szolgál-
lyon: Mert most-is szintén olyan
nagy ő néki az ő hiveinek meg-sza-
badításokra, mind hatalma, bölte-
sége, és jó-volta; és semmiben meg-
nem-kissebedett. Mostan-is a' meg-
nyomorítottak fel-magaszталás, és Psal. 9. 16.
a' nyo.

a nyomorúságban idejénkorán való
segítse az Úr. Azért most is ő benne
kell bízunk, mert el nem hadja
azokat, a' kik őtet keresik. Most is ő

6. 11. uralkodik a' tengernek kevélységén,

Psal. 89. 20 és annak fel emelkedett habjait

Pf. 107. 29. meg enyhíti a' háboruságnak idején:

Pf. 37. 39. Erősségek az igazaknak, meg segí-

40.

Psal. 46. 2. ti, szabadítja, és tartja a' hitetle-

nektől, az ő benne bízokat. Most

is az Isten oltalmunk, erősségünk; és

igen alkalmas segítségünk a' mi nagy

nyomorúságinkban. Mit félünk

6. 3. tehát ha szintén a' föld meg indul-

na, a' hegyek a' tengerben dőlnek,

6. 4. Az ő vizei zúgnának, és fel emel-

kednének; és annak háborgása miatt

a' hegyek le-omlanának is? Most is

Psal. 41. 2. közel vagyok az Úr, a' töredelmes

Ésequen. szívűekhez, és lelkűekhez; és ha

Pf. 34. 18. nyomorúságokban ő hozzája kiálta-

19. 20. 21. nak, meg szabadítja, és meg tar-

Pf. 107. 6. tja őket Minek-okáért tsák meg tér-

13. 19. 28. jünk ő hozzá a' mi nyomorúságink-

41. ban,

ban, ő minékünk is, őtet keresők. 2. Chrö. 15.
 nek, segítséggel léfzen: Mert val- 9. 4.
 lyon s. kirsoda szégyenült meg, a' ki ^{Esa 25. 4.}
 az Urban-bizott? Avagy kirsoda ha- ^{5. 6.}
 gyatott-el az ő felelmében meg ma- *Ecce*
 radván: Es kirsoda hírta segítségre. *2. a p.*
 hogy tőle meg-utáztatott volna? *10.*
 Holott kegyes, irgalmas, nagy rűd, *vide.*
 és-kazdag, kegyelmű az Úr, ki meg-
 börtáttya a' bűnőket, és meg-tart a'
 nyomoruságnak idején. A' mi fe-
 jűeknek, a' Christu'snak typusa, és áb-
 rázolója, Sámson felől azt olvassuk,
 hogy egész életében, az ő meg-bé-
 kélhetetlen ellenségei, a' Philistén-
 sok ellen-tusakodván, és győzedel-
 meskedvén-is, öldöklött, és fogyat-
 ta azokat: Az után penig a' bölcs I-
 stennek rendeléséből, és igaz itéle-
 tiből, ő-is ideig el-hagyatván, és
 nagy erejétől meg-fosztrattván, el-
 lenségeinek kezében esék: Kik mi- *Ind. 16. 21.*
 kor meg fogták volna őtet, ki-újí-
 ván szeméit, két erős lántzokkal
 meg-

v. 23.

v. 26.

v. 23.

v. 27.

v. 30.

meg-kötözék, és a' fog-házban ré-
 vén, erős munkára fogák: De ez-
 zel-is meg nem elégedvén, tsufol-
 lyák, és ingerlik vala őtet: Mi-
 nek-okáért fel-gerjedvén, hogy az
 őtet háborgato és nyomorgato ellen-
 segein bocszszut álhatna, és az ő
 rajta lévő keserves in-segekből, és ne-
 bész kísértetekből meg szabadul-
 hatna, nem gondolván élete-fogyá-
 val-is, az Urat, ki neki a' rendki-
 vül való nagy erős adta vala, és vi-
 szontag tőle el-vőtte vala, bsz go-
 kiáltással segítségül hívá, kitől meg-
 halgattatván, és erősiitervén, a'
 házat, mellyben ő sz-ve gyűlték va-
 la, a' Philistensóknak minden Fe-
 jedelmé, és minden fő emberi, fele-
 segekkel, és azon kívül lévő három-
 ezer fersijakkal, és aszszonyi-álta-
 tokkal edgyűtt, reájok, és magára
 rontá. Mellyel meg-hala ugyan ő
 maga is, de ellen-segeiben-is halála-
 kor, mint egész életében többet öle-
 meg.

meg. Így mi is csak meg ne ijedjünk, s-készségben ne essünk, vagy felettéb el ne cresszkedjünk, és tsiggedjünk, *de az Istennek egész fegyverét fel. Eph. 6. 10 óltörzvéen, a' mi lelki ellenségeink, a' ad 18.*

Sátán, világ, és a' test ellen szorgalmatos vigyázással, és fáradhatatlan szerénységgel túsakodván, azokat szüntelen öldököllyük, és fogyassuk; és az ő mérges nyilokat, a' nyomoruságokat, és minden nével nevezendő keresztviselek, a' hitnek paissával, és a' békefegyver tőrésnek pántzéllyával, *fel. vévén, el-oltani igyekezzenek*, bizonyára meg-segit az Isten, és győzedelmet ad mind ezeken: Jóllehet ebben az életben ezeket a' mi lelki ellenségeinket, mind meg nem ölhettyük, és semmi vé nem tehettyük; sem pedig ezeknek tüzes nyilokat, a' kísérteteket, és nyavalyákat tellyességgel nem el nem olthattyuk, és fogyathattyuk, *de bezzeg halálunk oráján, csak addég-*

is

is öldököllyük, és fogyassuk őket, mint egész életünkben, többet ölhetünk meg benne. Sőt a' mi rajtunk való birodalmokra, és hatalmokra nézve, mind megölhettyük és elfogyathattyuk őket. Es minden ő fegyvereknek éleket annyira kiölhettyük, tüzeket és mérgeket annyira elölthettyük, és vehettyük, hogy soha többé minket azokkal nem háborgathatnak, és kesergethetnek. De végképpen való győzödelmet vévén *apoc. 2. 10.* rajtuk, a' mind halálig, hívsebben való megmaradásnak, megbíztatlansággal, kíváncsósággal jutalmát, az örök életnek meghevadhatatlan koronáját, a' mennyi dicsőségnek végheletlen birodalmát örökségül elvehettyük: A' holott a' tellyes Szent Háromság edgy Isteniséggel, az Archangyalokkal, Angyalokkal, és

min-

LEKI

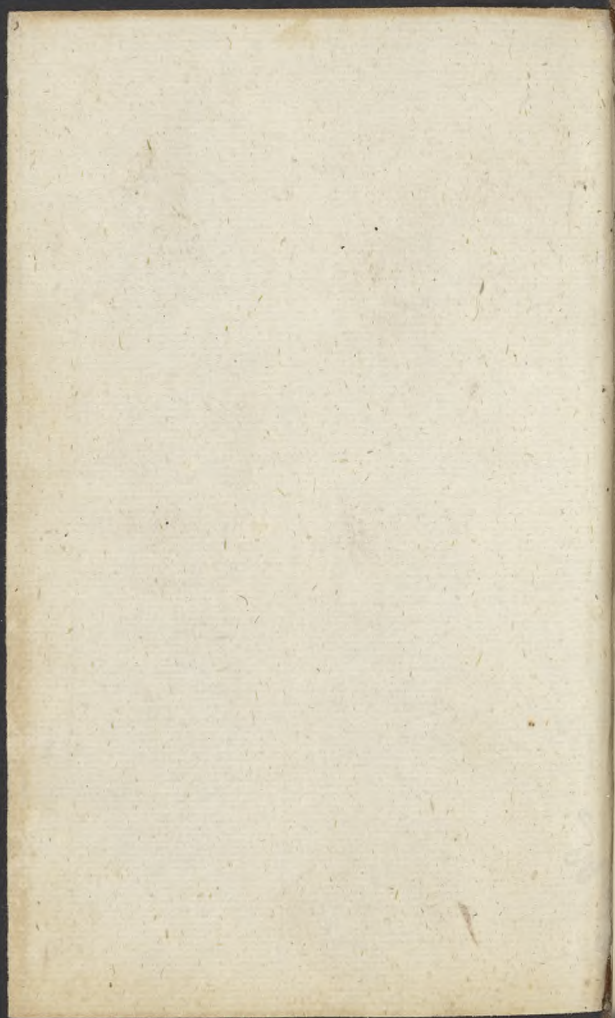
minden bolgult szentekkel, meg-
változhatatlan tsendes békefégyben,
és vég-nélkül valo boldogság-
ban élünk és őrendezünk
mind örökkön örök-
ké, AMEN.

V E G E.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
TORONTO

Exemplum
Cyprianus
Hic quidam & in pace huiusmodi
Hic sciam alios hanc in hanc
Hic quidam sed in pace hanc in hanc
Cibini et ad hanc quidam hanc in hanc

RMK. I.

810

